

Iz muzejskega dela

UDK 060.016(497.5)»2016«

1.04 Strokovni članek

Prejeto: 3. 4. 2017

Poročilo o delu Slovenskega šolskega muzeja 2016

Slovenian School Museum in 2016 – Report on Activities

Izvilleček

Slovenski šolski muzej je po letnem delovnem načrtu izpeljal vse začrtane naloge, nekaj manjših sicer v omejenem obsegu, druge, kakor razstavo ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole, pa skupaj z Zvezo slovenskih glasbenih šol tudi zunaj letnega delovnega načrta. Število obiskovalcev se je v letu 2016 v primerjavi z letom prej povečalo za 0,8 odstotka. Na visoki ravni se je ohranilo število izvedb starih učnih ur. Za razvoj muzeja v bodoče je najpomembnejši dogovor z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport o financiranju postavitve nove stalne razstave Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja, ki je bila pod posebno proračunsko postavko umeščena v proračuna RS za leto 2017 in 2018. Z aktivno udeležbo v skupnih projektih je muzej povečal svojo navzočnost v javnosti.

Abstract

The Slovenian School Museum has carried out all the activities laid down in the annual work plan; some smaller tasks were fulfilled in a limited fashion while others, such as the exhibition on the occasion of the 200th anniversary of the establishment of the first public music school, which was implemented together with the Association of Slovene Music Schools, were outside the annual work plan. The number of visitors in 2016, compared to a year earlier, increased by 0.8 percent. The number of old school lessons has remained as high as before. With regard to the future development of the museum, the most important issue is the agreement with the Ministry of Education, Science and Sport about the financing of the new permanent exhibition *Schooling in Slovenia Through the Centuries*, which has been included as a special heading in Slovenia's budget for 2017 and 2018. Through its active participation in joint projects, the museum raised its public profile.

Ključne besede: muzej, šolstvo, letno poročilo, statistika, stare učne ure

Key words: museum, schooling, annual report, statistics, old school lessons

Muzej je deloval po Letnem delovnem načrtu in Finančnem načrtu, ki ga je 22. marca 2016 sprejel svet muzeja na svoji 13. seji in v skladu s Pogodbo o sofinanciranju dejavnosti Javnega zavoda Slovenski šolski muzej št. C3330-16-224001, ki je bila 18. maja 2016 podpisana z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport za izvajanje javne službe na področju dediščine šolstva in projekte, za katere se je muzej dogovoril z Uradom za razvoj izobraževanja. Za izid muzejske revije Šolska kronika in za mednarodno sodelovanje je muzej pridobil sredstva za sofinanciranje tudi na razpisih in od soizdajatelja. Prihodki od vstopnin, prodaje publikacij in spominkov v muzejski trgovini je v celoti namenil za

izvedbo in razvoj razvejanih pedagoško-andragoških programov in promocijo muzejske dejavnosti.

Po letnem delovnem načrtu so bile izpeljane vse načrtane naloge, nekaj manjših, tako npr. priprava in natis didaktične igre Podeželska šola ter priprava nove učne ure Kemija, pa so bile zaradi spremenjenih razmer izvedene v omejenem obsegu. Po drugi strani je bilo več nalog in projektov, ki so bili dobro utemeljeni, smiselni in uresničljivi, zaradi različnih vzrokov dogovorjenih tudi med letom ter zato izpeljanih zunaj letnega delovnega načrta. Muzej je tako ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole skupaj z Zvezo slovenskih glasbenih šol v začetku novembra v muzejskih prostorih postavil razstavo Dostopno in plemenito in izdal razstavni katalog z enakim naslovom. Za izvedbo projekta se je tako po organizacijski kot tudi po strokovni strani še posebej zavzel v. d. direktorja mag. Stane Okoliš, ki je bil soavtor in sourednik razstave in kataloga ter je o ustanovitvi šole v letu 1816 prispeval temeljno besedilo.

Za nemoteno delovanje muzeja in za razvoj muzejske dejavnosti v prihodnjih letih je izjemno pomembna ugotovitev, da se je število obiskovalcev v letu 2016 v primerjavi z letom prej povečalo za 0,8 % in da je število izvedb starih učnih ur ostalo na visoki ravni. V primerjavi s prejšnjim letom se je povečal delež obiskovalcev na prireditvah, ki so brezplačne in za katere se vstopnice ne izdajajo. Za razvoj muzeja in vseh njegovih dejavnosti v bodoče pa je najpomembnejši dogovor z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport o financiranju postavitve nove stalne razstave Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja, ki je bila pod posebno proračunsko postavko umeščena v proračuna RS za leti 2017 in 2018. S postavitvijo nove stalne razstave se muzeju v bodoče odpira nova perspektiva razvoja in še posebej dela z obiskovalci.

Z odprtostjo in dovzetnostjo za skupne projekte z drugimi kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami se je precejšen del pedagoške dejavnosti izvedel tudi zunaj matične stavbe. V muzejski zbirki v Hrastniku se je število izvedb in število udeležencev na starih učnih urah Lepopisa v letu 2016 v primerjavi s predhodnim letom v zadovoljstvo tako Slovenskega šolskega muzeja kot tudi Zasavskega muzeja Trbovlje in zasavskih osnovnih šol še povečalo. Z opravljenimi nalogami muzej izkazuje izrazito pedagoško usmerjenost, ki izhaja že iz njegovega poslanstva. Muzej si prizadeva, da svojim obiskovalcem ne ponudi samo vedenja o razvoju šolstva, ampak jim omogoči tudi neposredno doživetje pouka v preteklosti. Muzej je z aktivnimi metodami muzejske prezentacije, ki temeljijo na starih učnih vsebinah, starih didaktičnih načelih in vzgojnih metodah, odpiral vpogled v zgodovino pouka v osnovnih šolah na Slovenskem na zanimiv in za današnji čas privlačen način.

Muzej je ob razvejani pedagoško-andragoški dejavnosti in obsežni pripravi postavitve nove stalne razstave v letu 2016 pripravil in sodeloval pri postavitvi več razstav. Poleg razstave Dostopno in plemenito, ki je nastala na pobudo Zveze slovenskih glasbenih šol, je v sodelovanju z ljubiteljskim fotografom Cirilom Velkovrhom postavil razstavo in izdal razstavni katalog Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja, skupaj z Zvezo zgodovinskih društev in Forumom slovanskih kultur razstavo Poti izobraževanja v slovanskem svetu in sodeloval pri postavitvi razstave Nacionalni muzeji Slovenije, ki je skupna razstava vseh državnih muzejev. Z razstavo Šola iz zemlje: učenje visokih Andov je gostoval v knjižnici v Novem mestu in v Kopru, z razstavo Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri pa v Krškem.

V strukturi muzejskega dela je prevladovala preizkušena in uveljavljena metoda, po kateri se delo z muzejskimi predmeti predstavi s postavitvijo na razstavi, razstavne vsebine se promovirajo s pedagoško-andragoški projekti ob razstavah, iz razstavnih vsebin se pripravijo muzejske delavnice in stare učne ure, ob razstavi izide razstavni katalog, v nadaljevanju tudi tematska številka revije Šolska kronika, na razstavno temo se izdajo didaktična igra in replike muzejskih predmetov za prodajo v muzejski trgovini, na koncu pa

se obdelana muzejska tema predstavi še z muzejskim koledarjem. Z eno vsebino se tako sklene celoten krog muzejskih dejavnosti.

Muzej se je sproti odzival na zunanje pobude po sodelovanju. Z aktivno udeležbo v skupnih projektih je povečal svojo navzočnost v medijih in v javnosti. S svojimi prepoznanimi projekti je sodeloval praktično skoraj na vseh, največkrat že dobro uveljavljenih pedagoško-andragoških in drugih prireditvah, ki so segale na področje dejavnosti muzeja. Muzej je na njih učinkovito predstavil svoje projekte s področja zgodovine slovenskega šolstva. Z dnevi odprtih vrat, ki so bili v primerjavi s predhodnim letom spet bolj obiskani, je na podlagi medmuzejskega povezovanja omogočil prost vstop in brezplačen ogled razstav in udeležbo na starih učnih urah in muzejskih delavnicah širšemu krogu zainteresirane javnosti.

Več raznovrstnih oblik sodelovanja je muzej razvijal s šolami, ki so muzeju glavni partnerji, bodisi z obiski in ogledi razstav, z aktivno udeležbo na starih učnih urah, bodisi pri izposoji muzejskih predmetov, posredovanju informacij o zgodovini njihove šole ali svetovanju pri njihovih projektih. Poleg uveljavljenih oblik sodelovanja je v okviru svojih zmožnosti izkazoval odprtost in pripravljenost za njihove potrebe v skupnih projektih. Osnovna šola Simona Jenka v Smledniku se je v muzeju tako predstavila z zbornikom ob 200-letnici ustanovitve in kulturnim programom, ki so ga učenci pred tem izvedli na slavnostni prireditvi pred domačim občinstvom. Praznovanje 150-letnice šolstva in čitalništva v Šentvidu nad Ljubljano prav tako ni moglo miniti brez izposojenih predmetov niti ne brez »gospoda učenika« in njegove Nedeljske šole niti ne brez nagovora direktorja Slovenskega šolskega muzeja.

Oglaševanje in promocija muzejske dejavnosti sta bila poleg občasnega pojavljanja v medijih, ki je bilo intenzivnejše predvsem ob izvajanju posameznih projektov, kot npr. ob praznovanju jubileja 200-letnice ustanovitve prve javne glasbene šole, organizirana z načrtno in sistematično uporabo novih elektronskih in spletnih medijev ter komunikacijskih poti. Razgibano je bilo tudi mednarodno sodelovanje tako z aktivnimi udeležbami na mednarodnih konferencah kot tudi v stikih s primerljivimi muzeji po svetu.

Z izidom dvojne tematske in redne številke muzejske revije Šolska kronika 25/2016 št. 1–2, št. 3 je bila izkazana visoka raven strokovnega in raziskovalnega dela v muzeju. Visoko strokovno raven dela sta potrdila tudi oba razstavna kataloga: Dostopno in plemenito in Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja. Prav tako je muzej svoje dejavnosti promoviral z izdajo muzejskega koledarja za leto 2017, z brošuro o pedagoških programih muzeja v šolskem letu 2016/2017 in z drugimi manjšimi tiski in letaki ob posameznih muzejskih projektih ter z objavami e-sporočil na svetovnem spletu in na spletnih socialnih omrežjih.

V prizadevanju za vključitev v projekte ESS se je jasneje pokazalo, da muzej nima dovolj kadrovskega niti finančnega potenciala. Z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport so potekali pogovori o možnostih dolgoročne rešitve prostorske problematike. Muzej je 10. februarja 2016 obiskala ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Maja Makovec Brenčič s sodelavci, za njo pa 13. maja 2016 tudi drugi visoki predstavniki ministrstva. Vodstvo muzeja je predstavilo potrebe in želje zavoda za razvoj muzejske dejavnosti za več prihodnjih let ter poudarilo trenutne težave, ki bremenijo delo muzeja. Na sestanku na ministrstvu 4. julija 2016 je ministrica potrdila načrt postavitve nove stalne razstave in njeno financiranje, prizadevanje za nove muzejske prostore pa je ostalo odprto do konca leta.

Število redno zaposlenih je ostalo nespremenjeno, četudi se je obisk v zadnjih letih izredno povečal in so se zelo razširile muzejske dejavnosti ter močno povečal obseg muzejskega dela. Od devetih redno zaposlenih so štirje kustosi/kustosinje, bibliotekarka, konservatorsko-restavratorski tehnik, informator/organizator, kustos/svetovalec in direktor. Pravico do starševskega dopusta je spomladi za dva meseca izkoristil kustos Anton Arko.

Kadrovsko službo je kot prejšnja leta, vendar na deloma spremenjenem delovnem mestu kustos/svetovalec, ki je sestavljeno iz dveh delov v posebej odmerjenem razmerju, vodil Marko Ljubič. Na delovnem mestu informator/organizator sta mu v muzejskem tajništvu pri tem delu pomagali Ksenija Guzej iz podjetja Ratio, hčerinskega podjetja računovodskega servisa Truden&Truden-R, pa Natalija Ramovž. Muzej se je v letu 2016 vključil v sistem E-vem.

Kustos Marko Ljubič je vodil tudi finančno službo muzeja. Pripravljal je podatke za plače in avtorske honorarje ter opravljal druga tekoča finančna opravila. Pripravil je podatke za Letno delovno poročilo in Finančno poročilo za leto 2015, za Letni delovni načrt in finančni načrt 2016 ter izdelal prve projekcije stroškov za plače v letih 2017 in 2018. Izdelal je Načrt razvojnih programov za investicije in za postavitev nove stalne razstave. Pripravil je dokumentacijo za eArhiv e-računov pri Pošti Slovenije. Vzdrževal je stalne stike in skrbel za tekoče usklajevanje s finančno službo MIZŠ in zunanjim računovodstvom Truden&Truden-R. V začetku leta 2016 je bila v poslovanje muzeja vpeljana davčna blagajna, izpeljan pa tudi prehod na WebVasco pri obdelavi prejetih računov.

Marko Ljubič je bil v muzeju v letu 2016 tudi skrbnik integritete, čeprav je že večkrat izrazil prošnjo, da bi bil te naloge razrešen, ker je zaradi prevelikega obsega dela ne more več opravljati. Z ARNES-om je bila dogovorjena obnova domene ssolski-muzej.si, z UNISTAR Office 365 pa vzpostavitev nove domene za e-pošto solski.muzej. Evidenco prihodov, odhodov in dopustov je v programu RIS spremljala Ksenija Guzej. Po delovodniku je v tajništvu prejela 372 zadev, izdala pa je 119 naročilnic. Pripravila je 10 avtorskih, 5 podjemnih pogodb in 5 pogodb o odkupu muzejskih predmetov. Na socialnem omrežju je 1. decembra 2016 odprla nov račun za Instagram in zanj izbrala primeren mobilni telefon. Za objave na spletu in na socialnih omrežjih je fotografirala številne dogodke v muzeju in zunaj njega.

Obsežnega pedagoškega programa muzeja ni bilo mogoče izpeljati brez zunanjih sodelavcev. Vseskozi je moralo biti zasedeno mesto v sprejemnici muzeja, kjer je hkrati delovala tudi muzejska trgovina. Zunanji sodelavci, večinoma študenti, so bili v prvi vrsti potrebni pri izvajanju pedagoške dejavnosti: vodiči za vodenje obiskovalcev po razstavah in pri njihovem uvajanju v stare učne ure in animatorji učnih ur, ki so po starih metodah in s starimi učnimi vsebinami vodili pouk. Za druga specializirana dela pri postavitvi razstav in oblikovanju muzejskih tiskov, za vnos starega knjižnega fonda v sistem Cobiss in druge posebne projekte so bili pritegnjeni tudi drugi zunanji sodelavci, ki so se že v preteklosti izkazali kot zanesljivi in učinkoviti. Za izpeljavo celotnega pedagoškega programa je muzej namenil svoja lastna sredstva od prodaje vstopnic in muzejskih brošur ter replik muzejskih predmetov. Delovanje muzeja je bilo zagotovljeno na vseh področjih muzejskega dela.

S precej omejenimi sredstvi za investicije sta bila dograjena protipožarni sistem in zasilna razsvetljava. Načrt dopolnitve in njene izvedbe je že leta 2015 potrdil požarni inšpektor Peter Rojc z Inšpektorata za požarno varnost pri Ministrstvu za obrambo. S to dopolnitvijo so bile dokončno odpravljene vse pomanjkljivosti in zagotovljene potrebne dopolnitve ter izpeljana uskladitev veljavnega Požarnega reda z novo požarno zakonodajo. Vsi redno zaposleni in večina zunanjih sodelavcev v pedagoški dejavnosti muzeja je 11. februarja 2016 opravila tečaj varstva pri delu, ki ga je izvedlo pooblaščenno podjetje Varnost4.

Vodstvo muzeja si je že pred leti prizadevalo za dopolnitev in posodobitev Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda, ki bi muzeju omogočil trdnjšo statusno podlago za delovanje v pristojnosti Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter neposredno financiranje razvojno strokovnih nalog, ki jih je muzej za potrebe ministrstva opravljal že v preteklih letih. Na njegovo pobudo, ob podpori sveta muzeja in s soglasjem ter uskladitvijo z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport je Vlada Republike Slovenije kot ustanovitelj

javnega zavoda na svoji 92. redni seji dne 16. junija 2016 sprejela sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi JZ Slovenski šolski muzej (UL RS št. 42/16). Sklep je spremenil in dopolnil Sklep o ustanovitvi JZ Slovenski šolski muzej (UL RS, št. 110/03), in sicer zaradi uskladitve dejavnosti z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti (UL RS, št. 69/07 in 17/08) in natančnejše opredelitve javne službe muzeja ter drugih nalog, ki jih izvaja poleg javne službe. Ker je javni zavod ustanovljen na podlagi 28. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, se je z drugimi zavodi, ki so bili ustanovljeni na podlagi tega člena, uskladil tudi postopek imenovanja in razrešitve direktorja zavoda. Skladno s to spremembo direktorja zavoda imenuje in razrešuje svet zavoda s soglasjem ustanovitelja na podlagi izvedenega javnega razpisa.

Člane novega sveta javnega zavoda je Vlada RS kot ustanoviteljica lahko imenovala šele po sprejemu Sklepa o spremembi in dopolnitvi Sklepa. S sklepom dne 7. julija 2016 je v svet JZ Slovenski šolski muzej za mandatno dobo petih let imenovala dr. Eriko Rustja in dr. Anido Sarajlić na predlog ministrstva, pristojnega za šolstvo in go. Nado Zoran na predlog ministrstva, pristojnega za kulturo. Kulturniška zbornica je 6. maja 2016 za člana sveta predlagala ddr. Damirja Globočnika, ki je zaposlen kot muzejski svetovalec v Gorenjskem muzeju, zaposleni pa so 7. aprila 2016 za svojega predstavnika v svetu zavoda izvolili kustosa Antona Arka. Ker razpisa za novega direktorja javnega zavoda pred iztekom mandata dotedanjega direktorja ni bilo mogoče izvesti, je svet zavoda na prvi seji ustanovitelju predlagal, da dotedanjega direktorja mag. Staneta Okoliša do izvedbe razpisa in izbire novega direktorja imenuje za vršilca dolžnosti.

Pri izvajanju letnega delovnega načrta in drugih nalog sta tako med zaposlenimi kot tudi med zunanji sodelavci, vodiči in animatorji starih učnih ur prevladovali spodbudno delovno okolje in pozitivna naravnost.

Redna dejavnost – javna služba

Evidentiranje muzejskih predmetov

Evidentiranje muzejskih predmetov so opravili kustosi v skladu z zbiralno politiko, glede na razdelitev pristojnosti po posameznih zbirkah muzejskih predmetov in glede na letno dinamiko izvedbe načrtovanih nalog. Muzejski sistem Galis je glavno orodje in merilo pri izkazovanju opravljenega dela. Za kustose je bil dostop do sistema na razpolago celo leto brez omejitve. Evidentirani predmeti posameznih kustosov se nanašajo na njihovo konkretno delo v sklopu projektov bodisi pri pripravi razstav, pedagoško andragoških programov, starih učnih ur, delavnic in drugih aktivnostih, bodisi na prevzeme podarjenih ali odkupljenih predmetov in gradiva šolske dediščine, ki jih v muzeju večinoma opravlja sprejemnica, bodisi na njihovo delo na terenu ali na urejanje posameznih zbirk.

Kustos Anton Arko je v programu Word evidentiral 21 letnih poročil II. državne realne gimnazije v Ljubljani, III. državne realne gimnazije v Ljubljani, Državnega konservatorija v Ljubljani in Mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani iz obdobja med svetovnima vojnama, ki jih je muzeju tega leta podaril gospod Budnar. Evidentiral je 5 osnovnošolskih in 6 srednješolskih učbenikov za različne šolske predmete, dar ge. Jožice Radešček, in dvesto različnih predmetov in gradiva šolske dediščine iz zapuščine učitelja Ruperta Smolika, ki jo je muzeju podaril njegov sin Marjan Smolik. Kustosinja mag. M. Balkovec Debevec, ki se ukvarja predvsem z etnološko šolsko dediščino, je evidentirala 26 muzejskih predmetov in zbirko gradiva, ki obsega prek 1700 dokumentov. Največ evidentiranega gradiva sodi v zbirko oblačil in tekstila, poleg tega pa evidentirani predmeti sodijo še v zbirke šolskih risb in šolske dokumentacije, v zbirko spričeval, šolskih knjig in v zbirko šolskih zvezkov.

Gradivo o šolski prehrani je kustosinja razvrstila v zbirko šolske prehrane. Prevzeto gradivo z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport Regresirana in subvencionirana prehrana učencev obsega gradivo ministrstva od šolskega leta 1992/93 do 2008/09 in je zbrano v 5 fasciklih, ki jih sestavljajo 1704 listi dokumentacije, zraven pa so tudi bilteni Statistične informacije Zavoda republike Slovenije za statistiko. Muzeju je gradivo 3. oktobra 2016 izročila Alenka Pavlovec iz sektorja za osnovno šolstvo. Evidentirala je tudi naslednje muzejske predmete: 4 šolske obleke in torbico (Irena Zore), bluzo in obleko (Alenka Pakiž), črn dežnik (Alenka Vidrgar), 6 zvezkov z Gimnazije Kranj (Tita Porenta), 2 zvezka Marije Komatar (Marinka Krisper), Izkaz o uspehu in vedenju, Državna osnovna šola Zapotok 1953–1961 (Tone Škulj), knjiga s posvetilom za uspehe v šoli (dr. Bogomir Mihevc), 2 knjigi s posvetilom za odličen uspeh in zunajšolsko dejavnost (Boris Pintar), 4 dokumenti: poslovilne pesmi ob maturi, »osmrtnica« 8.b, prisega za vstop v 8. razred na VI. državni gimnaziji – Šubičeva, 8.b 1949/50 (Majda Clemenž).

Kustos Marko Ljubič je v sodelovanju s samostojnim konservatorsko-restavratorskim tehnikom Francijem Kadivcem in muzejskim vodičem in animatorjem starih učnih ur Matejem Prevcom v depoju za večje predmete v Zalogu evidentiral 137 muzejskih predmetov. Večina evidentiranih predmetov so učila in učni pripomočki (136), en predmet (elektro omarica) pa spada v zbirko izdelki učencev/učiteljev. Muzeju so jih v preteklih letih podarili Srednja šola tehniških strok Šiška (31 predmetov), Gimnazija Tolmin (104 predmete) in Srednja šola medicinskih sester (1 predmet). Med evidentiranimi predmeti je še šolska torba, ki jo je muzeju v letu 2016 podarila ga. Mija Brak-Gorjup, in gosje pero z razstave Pišem, torej sem! poznavalca pisal g. Marka Drpića. Večina evidentiranih predmetov spada na naravoslovno-tehniško področje in pomeni veliko obogatitev za zbirko učil za pouk fizike in tehnike in sploh za pripravo občasnih in stalne razstave o zgodovini šolstva.

Dr. Branko Šuštar, kustos arhivske zbirke, pristojen za zbirke učil za matematiko, šolskih zvezkov in šolsko dokumentacijo, je za zbirke, ki jih ureja, prevzel in evidentiral muzejske predmete, ki so popisani v akcisijski knjigi na muzejski sprejemnici. V programu Word je evidentiral šolske naloge za risanje Alberta Čebulja, roj. 1918, učenca višjih razredov I. drž. gimnazije (1930–1937) ter njegove risbe kot študenta Univerze v Ljubljani, zvezek priprav na pouk Jožeta Pobjiča (1948), Dnevnik šolskega dela iz OŠ Mežica iz šol. leta 1946/47, štiri velike šolske zvezke Špele Porenta za pouk kemije, fizike in biologije na Gimnaziji Kranj iz 80. let 20. stoletja, spričevala in šolski zvezek za sadjarstvo Stanislava Zaplotnika, roj. 1910, učenca ljudske šole Goriče in Kmetijske šole Grm (1916–1931) in zvezke za matematiko, gospodarsko računstvo in učbenik za strojepis s kontrolnimi nalogami Majde Mihelič, učenke upravno-administrativne šole okrog leta 1975.

Kustosinja Mateja Ribarič je na terenu (Podružnična šola Notranje Gorice, Viški vrtci Ljubljana) pregledala predmete, ki so jih namenili za odpis, ter med temi določila tiste, ki v skladu z zbiralno politiko sodijo v zbirke Slovenskega šolskega muzeja. V fototeko je prevzela več fotografij, ki so jih obiskovalci sami prinesli v muzej. Posamezne predmete je fotografirala in popisala, med temi je 15 didaktičnih kompletov avdiovizualne zbirke vpisala v Galis v (evidentiranje, akcesija, inventarizacija), druge pa popisala v Wordov dokument (zbirka fotografij in avdiovizualna zbirka). Kustosinja Mateja Ribarič je v letu 2016 evidentirala skupno 126 muzejskih predmetov. Med njimi so 103 predmeti avdiovizualne zbirke, ki so bili muzeju podarjeni in 23 odkupljenih fotografij v zbirki fotografij. V avdiovizualni zbirki je evidentirala prevzetih 15 diafilmov, 10 brošur in 15 didaktičnih kompletov, ki so vpisani v sistemu Galis iz Viških vrtcev Ljubljana, in 63 gramofonskih plošč, evidentiranih v programu Word iz Podružnične šole Notranje Gorice. Večina evidentiranih fotografij predstavlja zanimive fotografije šolskih razredov družine Puhar, ki jih je muzej odkupil od Lilijane Krstevski.

Evidentiranje muzejskih predmetov 2016

Kustos/kustosinja	Realizacija 2016	Načrt 2016	Indeks
Anton Arko, kustos	232	50	4,64
Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica	27	25	1,08
Marko Ljubič, višji kustos	137	30	4,56
Mateja Ribarič, muzejska svetovalka	126	30	4,20
Dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik	3. arh. škatle	25	1,00
Skupaj	547	160	3,41

Dokumentiranje muzejskih predmetov

Dokumentiranje je poleg evidentiranja muzejskih predmetov temeljno strokovno delo v muzeju in se nanaša na podrobno obravnavo muzejskih predmetov ter njihovo pripravo za razstave in druge muzejske dejavnosti. Samo dobro obvladovanje muzejskih predmetov lahko v povezavi z dobrim poznavanjem šolske preteklosti omogoči strokovno suvereno in neoporečno predstavljanje muzejskih pedagoško-andragoških programov in razstavnih ter drugih muzejskih projektov v javnosti. Dokumentiranje in odnos do tega dela zato v muzeju med drugim izraža tudi razmerje strokovnih delavcev do strokovnega dela kot temelja strokovnosti v vsakem muzeju. Ker se zaradi načrtovanih muzejskih projektov zlasti časovna dinamika začrtanih nalog tako znotraj posameznega leta kot tudi med leti precej spreminja, so kustosi toliko bolj odgovorni, da opravijo vsaj minimalno postavljene naloge in vzdržujejo pozitivno naravnost do temeljnih zahtev muzejskega dela.

Kustos Anton Arko, ki je bil v letu 2016 urednik tematske številke in sourednik redne številke muzejske revije Šolska kronika, je v letu 2016 v sistem Galis dokumentiral načrtovanih 90 muzejskih predmetov v zbirki učbeniki dvojniki, ki je urejena na podlagi šolskih predmetov. Zbirka je pomemben vir za proučevanje določenega šolskega predmeta v različnih obdobjih. Kustos je v letu 2016 dokumentiral osnovnošolske in srednješolske učbenike za pouk nemškega jezika. Muzejski obiskovalci pogosto pregledujejo to zbirko, saj so v njej po šolskih predmetih na enem mestu zbrani praktično skoraj vsi učbeniki, ki so jih uporabljali v šolah na Slovenskem od začetka 19. stoletja pa do današnjih dni.

Kustosinja Marjetka Balkovec Debevec je v letu 2016 zbrala podatke za dokumentiranje 26 muzejskih predmetov in večjo enoto gradiva. Predmete in gradivo, ki so bili popisani v programih Word in Excel, je v začetku leta 2017 začela vpisovati v sistem Galis, kamor bo vpisala tudi druge predmete za načrtovano število 30 predmetov za leto 2016.

Kustos Marko Ljubič, ki v nazivu svetovalec za muzej opravlja tudi finančne in kadrovske naloge, je v sistem Galis dokumentiral 30 muzejskih predmetov. Poleg podarjene usnjene šolske torbe in podarjenega gosjega peresa, ki je predvideno za načrtovano novo postavitev stalne razstave, je dokumentiral/inventariziral 28 predmetov tehniške dediščine šolstva, ki jih je muzeju podarila Gimnazija Tolmin.

Kustos dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik, pristojen za arhivsko zbirko in zbirke učil za matematiko, šolskih zvezkov in šolske dokumentacije, podatkov o dokumentiranju muzejskih predmetov že avgusta 2016 niti na večkratno opozorilo za dopolnitev polletnega poročila ni posredoval. Muzejski sistem Galis tako v letu 2015 kot tudi v letu 2016 ne izkazuje nobenega njegovega vpisa. Načrtovano število dokumentiranih muzejskih predmetov za leto 2016 bo zaradi obsežnega dela s pripravo in izvedbo 38. Zborovanja Zveze zgodovinskih društev Slovenije z mednarodno udeležbo Zgodovina izobraževanja, ki je bilo med 28. in 30. septembrom 2016 na Ravnah na Koroškem, in zaradi postavitve mednarodne gostujoče razstave Pot izobraževanja pri slovanskih narodih ob koncu leta realizirano v prvem trimesečju leta 2017.

Kustosinja Mateja Ribarič je v sistemu Galis v skladu z zbiralno politiko v letu 2016 dokumentirala (akcesija, inventarizacija) 253 muzejskih predmetov: 188 fotografij v zbirki fotografij in 65 razglednic v zbirki razglednic. V akcisijsko knjigo avdio-vizualne zbirke je vpisala še 15 didaktičnih kompletov diapozitivov, avdiokaset in brošur. V zbirki fotografij je dokumentirala 121 fotografij šolskih stavb (od inv. št. ZF 3938 do inv. št. ZF 4058), od tega je bilo 95 podarjenih, 26 pa odkupljenih. Poleg tega je iz fizične inventarne knjige v sistem Galis prenesla in v njem dokumentirala še 67 fotografij različne šolske tematike (od inv. št. ZF 3891 do inv. št. ZF 3937/8). V zbirki razglednic je bila večina od 65 dokumentariziranih/inventariziranih razglednic v letih med letoma 2010 in 2015 odkupljena od zasebnega zbiralca Miša Goriča. Med motivi prevladujejo motivi šolskih zgradb iz krajev, ki jih zbirka še ne pokriva, in skupinske slike učencev.

Dokumentiranje muzejskih predmetov 2016

Kustos/kustosinja	Realizacija 2016	Načrt 2016	Indeks
Anton Arko, kustos	90	90	1,00
Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica	30	30	1,00
Marko Ljubič, višji kustos	30	30	1,00
Mateja Ribarič, muzejska svetovalka	253	60	4,20
Dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik	0	30	0,00
Skupaj	306	240	1,67

Digitaliziranje muzejskih predmetov in gradiva o zgodovini šolstva

Večji del digitalizacije muzejskih predmetov in predvsem gradiva o zgodovini šolstva so izvedli zunanji sodelavci: muzejski vodiči in animatorji starih učnih ur v projektu Dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike, precej manjši del pa tudi redno zaposleni strokovni delavci muzeja. Kustos Anton Arko je v prvi polovici leta 2016 digitaliziral prispevke Etbina Bojca Kratke biografije naših starih šolnikov, ki jih je v šestdesetih letih objavil na 86 straneh v reviji Nova pot – glasniku slovenskega duhovniškega društva. Muzejski vodič in animator starih učnih ur Marko Novak je v istem obdobju še enkrat pregledal zelo obsežno digitalizirano gradivo map (vseh osnovnih) šol in naknadno digitaliziral napačno in pomanjkljivo digitalizirano gradivo. Matej Hrstar, prav tako vodič in animator starih učnih ur, je ob vpisu 107 evidentiranih muzejskih predmetov v sistem Galis v več časovnih obdobjih s prekinitvami v letu 2016 digitaliziral 66 šolskih spričeval in druge šolske dokumentacije iz odkupa od zbiratelja Ulčarja. Višji kustos Marko Ljubič je vse muzejske predmete, ki jih je evidentiral in dokumentiral v sistem Galis, z digitalnim fotoaparatom tudi digitaliziral. Zunanja sodelavka Maja Hakl Saje, muzejska vodička in animatorka starih učnih ur, je po vrnitvi s porodniškega dopusta od avgusta 2016 v različnih časovnih zaporedjih do konca leta digitalizirala 64 map šol iz fonda Gimnazije: Ajdovščina – Komenda, 38 map šol iz fonda Administrativne in ekonomske šole, precej obsežne šolske mape iz fonda Industrijske šole (Industrijska šola Litostroj - Ljubljana, Industrijska šola za optiko in steklopihaštvo - Ljubljana, Industrijska šola Rogaška Slatina), iz fonda Strokovne šole (Zbirna mapa Strokovnih šol v Sloveniji), iz fonda Vajenske šole: Ajdovščina – Ljubljana (Šola za učence v gospodarstvu kovinske stroke) in iz fonda Vajenske šole: Ljutomer – Železniki (Vajenska šola za razne stroke). Digitalizirala je tudi delovni zvezek Praktični pouk – Elektroniki, Energetiki, I. del, ki je shranjen v mapi Industrijske šole Litostroj. V zbirki fotografij v fototeki je do konca leta 2016 digitalizirala tudi skupno 1169 fotografij šolskih stavb in fotografij iz nekdanje razstavne zbirke. Digitalnih posnetkov teh fotografij je še več, ker je nekatere zaradi sporočilnosti digitalizirala

obojestransko, vse pa zaradi lažje nadaljnje uporabe tudi v nižji resoluciji. Slikovno gradivo je digitalizirala tudi za muzejski koledar in predvsem arhivsko gradivo (dokumenti iz Nadškofijskega arhiva Ljubljana) za razstavo Dostopno in plemenito – ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole. Prav tako je bilo digitaliziranih več predmetov, gradiva in dokumentov, odbranih v pripravo za stalno razstavo, posebej za vzorčno obdobje prosvetljenega absolutizma, ki je dostopno na e-mreži muzeja: SŠM odprto, STALNA RAZSTAVA – NOVA). Zlasti iz zbirk fotografij in razglednic je bilo digitalizirano slikovno gradivo za razstave, objavo v reviji Šolska kronika in za druge muzejske tiske.

Novi muzejski predmeti in gradivo o zgodovini šolstva

Kakor prejšnja leta je bil večji del prevzetih predmetov in gradiva šolske dediščine muzeju podarjen. Najpogosteje so darovalci predmete sami prinesli v muzej. Na muzejski sprejemnici so bili najprej popisani in evidentirani v akcisijski e-knjigi, nakar so bili razporejeni pristojnim kustosom po posameznih muzejskih zbirkah. V nekaterih primerih so kustosi pri prevzemu podarjenih predmetov zelo aktivno sodelovali. Na pobudo kustosinje mag. Marjetke Balkovec Debevec je tako muzej z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport prevzel gradivo o regresirani/subvencionirani prehrani učencev, ki bo služilo pri pripravi načrtovane razstave o šolski prehrani čez nekaj let. Kustosinja Dokumentacijskega centra je dala pobudo tudi za prevzem predmetov za tekstilno zbirko, za prevzem spričeval in za zvezke. Kustosinja Mateja Ribarič je bila pobudnica za prevzem predmetov šolske dediščine iz podružnične osnovne šole Notranje Gorice in iz Viških vrtcev Ljubljana. Med darovalci predmetov je prevladovala močna zavest, da je vredno in potrebno ohranjati šolsko dediščino za prihodnje rodove. Za popis, za vnos podatkov v akcisijsko knjigo, za evidentiranje v sistemu Galis in za razporeditev predmetov v posamezne muzejske zbirke je bila na muzejski sprejemnici določena Natalija Žižić, za popis, evidentiranje in dokumentiranje knjižničnega gradivo v sistemu Cobiss pa samostojna bibliotekarka Polona Koželj v pedagoški knjižnici. Predmete šolske dediščine so muzeju v letu 2016 podarili: Cvetka Zaplotnik, Domen Srebot, Franc Kuzmič, Goranka Kreačič, Veselko Guštin, Ivo Saksida, Joško Rozina, Majda Mihelič, Marjan Dolgan, Marjan Smolik, Metka Sivec, Mija Brak Gorjup, Nevenka Gorjanc, Taja Gubenšek in Tita Porenta. Med podarjenimi predmeti je bilo več šolskih zvezkov, spričeval, šolskih naznanil, izkazov o uspehu in druge šolske dokumentacije, manj pa tudi dnevnikov šolskega dela in osebnih bibliografij, vse je s sprejemnice za inventarizacijo v pristojnih muzejskih zbirkah prevzel kustos arhivske zbirke. Druge podarjene in popisane predmete, fotografije, osebne šolske predmete in zapuščine učiteljev (dr. Alberta Čebulja, prof. na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani), pisala, razne merilne naprave, vzorce in šablone, matematične trikotnike, šolske atlase, zapiske predavanj, ocenjevalne liste, ročno izdelane zemljevide, šolsko torbo in digitalizirane fotografije pa so prevzeli kustosi, pristojni za druge muzejske zbirke. Muzeju so predmete šolske dediščine poleg posameznikov podarile tudi šole: PŠ Notranje Gorice (gramofonske plošče), OŠ dr. Antona Debeljaka Loški Potok (prosojnice za tehnični pouk) in Viški vrtci (diaprojektor z didaktičnim kompletom Cicibanove urice in serijo barvnih diapozitivov za predšolsko vzgojo). Knjižnično gradivo, ki ga je prevzela, popisala in obdelala bibliotekarka Polona Koželj, so muzeju v letu 2016 podarili: Nevenka Gorenšek, Irena Groznik, Barbara Ježek, Jožica Radešček, Jure Jurančič, Stanislav Kocjan, Bogdan Kolar, Mira Kunaver, M. Budnar, Marjan Dolgan, David Movrin, Milica Rakovič, Radovan Riedl, Ivo Saksida, Danijela Trškan. Med prejetim gradivom prevladujejo starejši učbeniki in šolske knjige iz konca 19. stoletja in iz celotnega 20. stoletja, letna poročila iz prve polovice 20. stoletja, nekaj novejših knjig pa so darovalci podarili kot njihovi avtorji in soavtorji (Kolar, Movrin, Trškan). V muzejski depo za večje predmete v Zalogu so bile v letu 2016 neposredno prevzete tudi štiri male stavnice in stenski zemljevid s Turjaka, roč-

ni zemljevidi, učbeniki in zapiski s predavanj iz Hribarjeve hiše v Rožni dolini v Ljubljani, trojna skripta s Fakultete za socialno delo, telovadni konj iz Zavoda za slepe in slabovidne v Ljubljani, knjižni pult, stojalo za revije in časopise ter stenski zemljevid iz Gimnazije v Novi Gorici ter učbeniki, šolske knjige in učila iz Srednje šole tehniških strok Šiška in Srednje frizerske šole Ljubljana. Vsi navedeni predmeti so bili muzeju podarjeni. Prav tako je tudi župnija Pirniče muzeju darovala harmonij, ki so ga med vojnama uporabljali v pirniški šoli, kot muzejski eksponat za razstavo Dostopno in plemenito.

Odkupi muzejskih predmetov

Muzej je manjši del novih predmetov šolske dediščine, ki so mu bili v odkup ponujeni, v skladu s finančnimi možnostmi in po kriterijih zbiralne politike tudi odkupil. Pri izbiri in oceni vrednosti ponujenih predmetov za odkup so za vsak odkup posebej sodelovali najmanj trije kustosi. V letu 2016 je muzej izvedel 5 odkupov: štirikrat od Lilijane Krstevski in enkrat od Darka Bistroviča. Iz lastnih prihodkov je za odkupljene predmete namenil skupaj 630 EUR. Večina odkupljenih predmetov so fotografije (Krstevski), manjši del odkupa pa je arhivsko gradivo, 36 dokumentov zasebnega izvora o delovanju učitelja Stanislava Vrezca, o šolstvu iz obdobja med drugo svetovno vojno iz Bele krajine (Bistrovič). Med fotografijami so posnetki vrtca in male šole na Prulah iz leta 1968, tečajnikov gospodarske fakultete pred Kočo pod Bogatinom iz leta 1949, učenke ljubljanskih uršulinskih šol iz leta 1943, več fotografij družine Puhar in drugih fotografij ter razglednic s šolsko tematiko. Med odkupljenimi predmeti je tudi zapuščina nadučitelja Hitija z Doba z več fotografijami, osebno korespondenco, izkaznicami, zvezki in drugo dokumentacijo. Poleg lesene puščice sta bili med odkupljenimi predmeti tudi dve starejši (nemški) knjigi in XXXV letnik Ljubljanskega zvona iz leta 1915.

Izposoja muzejskih predmetov

Muzejski predmeti, ki jih je Slovenski šolski muzej v letu 2016 iz svojih zbirk izposojal zainteresiranim uporabnikom, so bili v prvi vrsti učila, učbeniki, šolska oprema stare učilnice, učiteljske obleke, tekstil ter pisalni pribor. Zanimanje zanje je bilo na ravni kakor v zadnjih letih. Večji del izposojenih muzejskih predmetov je bil namenjen za jubilejne šolske razstave, za informativni dan (stare učiteljske obleke), za verifikacijo OI-SCD na Fakulteti za družbene vede in za raznovrstne šolske prireditve ter delavnice. Po kronološkem zaporedju so zaprosile (manjše) muzejske predmete iz matične stavbe na Plečnikovem trgu št. 1 in večje iz depoja v Zalogu za posamezne šole in druge organizacije med letom prevzeli naslednji prosilci:

9. februarja 2016, Jasna Zadnikar,
10. februarja 2016, OŠ Alojzija Šuštarja – Gašper Kvartič,
11. februarja 2016, Gimnazija Jožeta Plečnika – Anamarija Štivec,
17. marca 2016, Moderna galerija – Lara Štrumej,
4. aprila 2016, Pokrajinski muzej Kočevje – Ivan Kordiš,
14. aprila 2016, OŠ Šmartno pod Šmarno goro – Maksimiljan Košir,
6. maja 2016, Temma-x – Barbara Krmelj,
10. maja 2016, Gorenjski muzej Kranj, podoba učitelja – Nataša Kokošinek,
27. maja 2016, Društvo Blaž Potočnikova čitalnica – Brane Kopač,
30. maja 2016, Slovenski etnografski muzej – Janja Žagar,
6. junija 2016, RK Produkcija – Robert Končar,
7. junija 2016, Čipkarska šola Idrija: 140-letnica delovanja šole – Leja Tominec,
9. junija 2016, OŠ Alojzija Šuštarja – Gašper Kvartič,
21. junija 2016, Razstava čipkaste vezi, Slov. etnografski muzej – M. B. Debevec,
2. septembra 2016, Muzej novejšje zgodovine – Marko Štepec,

3. oktobra 2016, Srednja grad., geod. in okoljevar. šola Ljubljana – A. T. Grgurič,
3. oktobra 2016, Srednja šola tehničnih strok Šiška – Janez Kroepej,
13. oktobra 2016, Milan Mrzel,
19. oktobra 2016, Mobinet založništvo d.o.o.,
8. novembra 2016, Osnovna šola Mirna.

Koordinacijo pri izposoji muzejskih predmetov in izdaji reverzov je vodila Ksenija Guzej. Pri pripravi muzejskih predmetov za izposojeno sta ji v matični stavbi pomagala predvsem kustos Marko Ljubič z manjšimi muzejskimi predmeti (pisala in drugi šolski pripomočki) in kustos Anton Arko (učbeniki), v depozu za večje muzejske predmete (šolske klopi, šolska tabla, stoli) pa samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec. Predvsem pri izposoji muzejskih predmetov iz tekstila (čipke, učiteljske obleke) je sodelovala tudi kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec.

Konserviranje in restavriranje muzejskih predmetov ter izdelava replik

Samostojni restavratorsko-konservatorski tehnik Franci Kadivec je svoje delovne naloge v pretežnem delu svojega delovnega časa opravil v restavratorsko-konservatorski delavnici Slovenskega šolskega muzeja v prostorih Srednje šole tehniških strok Šiška na Litostrojski cesti 54 v Ljubljani. Kakor v preteklih letih so njegove delovne naloge poleg konserviranja, restavriranja in izdelave replik muzejskih predmetov v nekdanjih delavnicah litostrojske poklicne šole zajemale tudi pripravo predmetov za izposojeno in prevoz, potrebna dela za razstave, izdelavo pripomočkov ter popravila in vzdrževanje muzejske stavbe na matični lokaciji na Plečnikovem trgu 1. Prav tako je v dislociranem depozu, ki ga ima muzej v najemu od Zavoda RS za blagovne rezerve v Zalogu, skrbel za preventivno čiščenje muzejskih predmetov, urejanje in spremljanje vlage, temperature in mikroklima, za varovanje pred škodljivci/glodavci, insekti, bakterijami in plesnimi. Pazil je na pravilno hrambo muzejskih predmetov, na njihovo označevanje in na vzdrževanje depojskih regalov in podesta. Kustosom je pomagal pri inventarizaciji in popisih muzejskih predmetov in pri njihovi izposoji. Sodeloval je pri izposoji večjih predmetov iz depozu v Zalogu, ki so jih šole uporabile predvsem za opremo zgodovinske učilnice (šolskih klopi, stolov, katedra, zemljevidov, šolskih tabl, učnih slik, cesarske slike in razpela). Poleg šolskih knjig, učbenikov, črnilnikov, pisal in zvezkov iz drugih oddelkov muzeja je prav šolska oprema nepogrešljiv inventar vsake razstave in prireditve ob praznovanju šolskih jubilejev. Leta 2016 je samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik tako pomagal pri izposoji predmetov Gimnaziji Kočevje, OŠ Šmartno pod Šmarno goro, Blaž Potočnikovi čitalnici (za osnovne in srednje šole v Šentvidu nad Ljubljano) in OŠ Mirna za pripravo razstav, zgodovinskih učnih ur in za druge kulturne prireditve. Poleg nalog v konservatorsko-restavratorski delavnici in v depozu je deloval tudi na terenu (Turjak, Gimnazija Nova gorica), kjer je pomagal pri evidentiranju in prevozi muzejskih predmetov, po potrebi pa je delovne naloge opravil tudi pri postavitvi razstav, skrbi za požarno in delovno varnost v matični stavbi muzeja in izvršil potrebna dela pri razstavah na gostovanjih. Skrbel je za prevzem predmetov in za lastno strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje ter sodeloval pri delu Društva restavradorjev Slovenije. V Narodni galeriji se je 11. maja 2016 udeležil strokovnega posveta, na katerem je predavatelj z Biotehnične fakultete predstavil uničevanje larv (ličink črvov) s toplotnim učinkom valovanja, s svojim delom pa so se predstavili tudi drugi člani društva. Intenzivneje je sodeloval s kustosi pri načrtovanju nove postavitve stalne razstave Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja. Pri urejanju depozu v Zalogu je očistil, konserviral in pripravil za hrambo in evidentiranje 21 primerkov učil za učence poklicnega izobraževanja za električarje iz 50. in 60. let 20. stoletja iz Srednje šole tehniških strok Šiška, ki so namenjeni za pripravo razstave ob bližnji 70-letnici ustanovitve strokovne šole Litostroj. S kustosom Markom Ljubičem je očistil in za popis

in evidentiranje pripravil 26 predmetov, ki so bili pred nedavnim prevzeti iz Gimnazije Tolmin. Za razstavo Gimnazije Kočevje je pripravil 6 fizikalnih muzejskih predmetov iz stekla, katere je očistil, poliral in pripravil za prevoz. Restavriral je staro rusko računalno za uporabo na učnih urah, za nemoteno izvajanje pedagoške dejavnosti v muzeju pa še 24 replik kovinskih stilusov in dve šolski palici. Posebno pozornost je posvetil označevanju in pritrjevanju inventarnih števil na muzejskih predmetih, izboru materialov in načinu označitve. Z njim je sodeloval tudi pri pripravi predmetov za razstavo, ki jo bo muzej leta 2017 ob 70-letnici strokovnega šolstva pripravil skupaj s Srednjo šolo tehniških strok Šiška, v kateri že več let deluje tudi muzejska delavnica. Pripravil je tudi osnutek de-pojskega pravilnika za dislociran depo v Zalogu. Za predstavitev na razstavi Dostopno in plemenito ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole je pripravil deset muzejskih predmetov (muzikalij). Restavriral je harmonij, sodeloval je tudi pri njegovem prevzemu, in helikon, konserviral pa obo, klarinet, harmoniko, pozavno, dve violini, trobento, prečno flavto, violončelo in notno stojalo. Pomagal je tudi pri postavitvi razstavnih panojev ter druge razstavne opreme v razstavni sobi. Prav tako je sodeloval pri postavitvi in nabavi panojev za razstavo Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletij. Pomagal je tudi pri pripravi razstavnega prostora in sodeloval na odprtju razstave. Štiri zvezke časopisa Učiteljski tovariš je pripravil za novo vezavo in restavriranje. Za ogledno učilnico je restavriral dva lesena obešalnika, za izvajanje učnih ur pa je 14. septembra 2016 restavriral vakumsko črpalko ter iz depoja v Zalogu priskrbel zemljevid SFRJ in ga pripravil (konserviral) za sodobni pouk zgodovine. Za muzej športa je v depolu Slovenskega šolskega muzeja prevzel in shranil mizo za namizni tenis in stare smuči, za Zavod za slepe in slabovidne pa je skupaj s kustosi decembra pregledal ohranjene predmete, za katere bo pripravil predlog za pravilno hranjenje. Prevzete predmete je pred popisom očistil in poskrbel za njihovo pravilno hranjenje. Urejal je muzejske depojske prostore, gornje etaže regalov in v njih shranjene muzejske predmete. V Gimnaziji Nova Gorica je prevzel podarjen knjižničarski pult. V Centru civilne zaščite Ig se je 30. avgusta 2016 udeležil seminarja za poverjenika civilne zaščite, poleti in jeseni 2016 pa je organiziral in vodil tudi delo za posodobitev protipožarnega varovanja muzejskih prostorov na Plečnikovem trgu 1.

Konservatorsko-restavratorski posegi/izdelava replik 2016

Vrsta posega	Opravljen dela	Realizacija 2016	Načrt 2016	Indeks
Konserviranje	Čiščenje, impregnacija, politura (šolska oprema, učila, učni pripomočki, muzikalije) Srednja šola tehniških strok – 21, Gimnazija Tolmin – 26, Gimnazija Kočevje – 6, glasbene šole: razstava – 10, Učiteljski tovariš – vezava – 4, SŠTS – zemljevid	68	35	1,94
Restavriranje	Obnova, utrjevanje, dodelava, kitanje, barvanje, lepljenje (računalo, harmonij in helikon za razstavo, vakumska črpalka, lesena obešalnika)	6	5	1,20
Izdelava replik	Kopije predmetov za muz. delavnice in učne ure (kovinski stilusi 24x, šolska palica 2x)	26	25	1,04

Pedagoška knjižnica

Bibliotekarska dela v muzejski specialni knjižnici je opravljala vodja knjižnice, samostojna bibliotekarka Polona Koželj. Pri vsakodnevnem strokovnem delu sta ji pomagala tudi kustos Anton Arko ter upokojena bibliotekarka Tatjana Hojan, ki je kot prostovoljka sodelovala predvsem pri svetovanju tako zunanjim kot notranjim uporabnikom knjižničnega gradiva. Na projektu vpisovanja starega knjižnega fonda v sistem Cobiss je delo nadaljevala zunanja sodelavka Darja Tavčar. Knjižnična dejavnost muzeja zagotavlja dostopnost specializiranih informacij s področja zgodovine šolstva tako za ustanovo kot za zunanje uporabnike. Knjižnica gradi specializirano knjižnično zbirko s področja šolstva, zbira, obdeluje, hrani in posreduje specializirano knjižnično gradivo. Gradivo zbira predvsem z darovi, manj pa tudi z nakupi.

V letu 2016 sta bibliotekarka Polona Koželj (272) in kustos Anton Arko (32) v knjižnici evidentirala in popisala skupno 304 enote podarjenega knjižničnega gradiva, poleg tega pa sta popisala še 108 enot gradiva, ki je bilo poslano za depo v Zalogu. Knjižnica je prevzela 1538 enot ponujenega odpisanega gradiva iz sorodnih ustanov, med njimi predvsem specialnih knjižnic, ki jih je bilo treba predhodno izbrati z ozirom na zbiralno politiko muzeja. Z nakupom je knjižnica pridobila 149 enot gradiva (28 monografij in 121 serijskih publikacij), podarjenih je bilo 187 enot (115 monografij in 72 serijskih publikacij), z domačo medknjižnično izmenjavo pa še 89 enot (53 monografij in 36 serijskih publikacij).

Knjižničarji so v prvi vrsti zagotavljali zadovoljstvo uporabnikom gradiva. Z referenčnimi pogovori so jim pomagali pri iskanju informacij in jim za uporabo pripravljali iskano gradivo. Informacije so posredovali tudi po telefonu (89-krat) in po e-pošti (62-krat). Kljub vsesplošni uporabi digitalnih tehnologij se uporabniki še vedno pogosto odločajo za fotokopiranje gradiva. V letu 2016 je bilo za uporabnike izdelanih 1475 kopij gradiva, ob tem pa še 247 skenov in 806 digitalnih fotografij. Za medknjižnično izposajo je bilo posredovanih 9 publikacij. V letu 2016 je bil posodobljen Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja specialne knjižnice Slovenskega šolskega muzeja. Vodja knjižnice je tudi skrbela, da se je redno zapisovala statistika knjižnice, da so se podatki pošiljali v Center za razvoj knjižnic v NUK in da je bil čitalniški prostor, zlasti pred prireditvami in po njih, urejen in prijazen do obiskovalcev.

Ker je večji del dokumentacijske zbirke (mape in letna poročila šol) shranjen v prostorih knjižnice in čitalnice, so to gradivo uporabnikom izročali tudi zaposleni v knjižnici. V letu 2016 je bilo v uporabo izročenih 32 map šol (OŠ Bled, OŠ Zasip, OŠ Notranje Gorice, OŠ Breznica, OŠ Gabrovka, OŠ Kompole, OŠ Štore, OŠ Teharje, OŠ Javorje, OŠ Črna na Koroškem, OŠ Žerjav, OŠ Blatna Brezovica, Živinorejsko-veterinarska šola Kočevje, OŠ Babno Polje, OŠ Tržišče, OŠ Vrtača, OŠ Ledina Lj. - center, OŠ Franc Rozman Stane, Lj. - Šentvid, OŠ Jožeta Moškriča, OŠ Ljubljana Sv. Jakob, OŠ Spodnja Šiška, OŠ Prevalje, OŠ Prežihov Voranc Jesenice, OŠ Toneta Čufarja Jesenice, OŠ Kranjska Gora, OŠ Veliki Dol, OŠ Bohinjska Bela, OŠ Mozelj, OŠ Stara Cerkev in OŠ Zgornja Polskava) in 6 letnih poročil (Klasična gimnazija Ljubljana 2x, Gimnazija Kranj 2x, II. državna realna gimnazija, Državna klasična gimnazija v Mariboru).

Polona Koželj je v letu 2016 v sistem Cobiss vpisala 618 enot knjižničnega gradiva (372 monografij in 246 serijskih publikacij). Pri vpisovanju monografij je 281 enot prevzela iz Cobiba, 37 enot je inventarizirala kot dvojnike, za 54 enot gradiva pa je vpise kreirala sama. V bazo Conora je vpisala 18 novih normativnih vpisov. 5. februarja 2016 je pridobila dovoljenje B2 za vzajemno katalogizacijo sestavnih delov v sistemu Cobiss.si. Od takrat naprej je prevzela tudi vodenje bibliografij za zaposlene v Slovenskem šolskem muzeju. V

letu 2016 je kreirala 18 zapisov za osebne bibliografije. Še naprej se je izobraževala za delo v sistemu Cobiss. Z uspešno opravljenim izpitom je 23. septembra 2016 pridobila dovoljenje B2 tudi za vzajemno katalogizacijo kontinuiranih virov, 17. novembra 2016 pa se je v NUK-u udeležila tečaja Katalogizacija neknjižnega gradiva: drobni tiski in slikovno gradivo. 10. februarja 2016 se je v NUK-u udeležila predavanja Knjižnična statistika – namen in uporaba. Prav tako se je 22. in 23. novembra 2016 na Inštitutu informacijskih znanosti (IZUM) v Mariboru udeležila mednarodne konference Cobiss, ki jo IZUM pripravi vsako drugo leto, med drugim tudi za seznanitev z vsebinskimi in tehnološkimi novostmi sistema. Z izkazanim delom v preteklih letih je bibliotekarka Polona Koželj 1. decembra 2016 napredovala v naziv samostojni bibliotekar.

Statistika knjižnice 2016

Pregledane publikacije	2016	2015	Indeks
Pregledane monografske publikacije (n. in z. uporabniki)	13.763	14.550	94,6
Pregledane serijske publikacije (n. in z. uporabniki)	15.706	15.492	101,4
Popis različnih publikacij za depo v Zalogu	108	480	22,5

Večjih razlik pri uporabi gradiva med letoma 2015 in 2016 ni. Manjši upad je posledica ugotovitve, da si uporabniki publikacije večinoma najprej ogledajo in si nato iskane informacije na različne načine bodisi s fotografiranjem, skeniranjem ali s fotokopiranjem reproducirajo, k ogledu iste publikacije pa se ne vračajo več. Veliko manj kot leta 2015 je bilo popisanih knjižnih enot za depo v Zalogu, ker to gradivo od leta 2016 urejamo po predmetnih področjih. V knjižničnih prostorih matične stavbe se razvršča in popisuje v ločenih sklopih, dokler ni zbranega dovolj za prevoz v depo v Zalog.

Uporabniki knjižničnega gradiva	2016	2015	Indeks
Zunanji uporabniki	137	127	107,9
Notranji uporabniki	9	9	100,0
Vsakodnevni zunanji uporabniki	627	606	103,5
Starejši zunanji uporabniki	479	525	91,2
Mlajši zunanji uporabniki (študenti)	148	81	182,7
Vsakodnevni notranji uporabniki	1.620	1.620	100,0
Število informacij po telefonu	89	78	114,1
Število informacij po e-pošti	62	68	91,2
Število posnetkov fotokopiranega gradiva	1475	741	199,1
Število digitaliziranih posnetkov gradiva	806	211	382,0

Med številom obiskovalcev v letu 2015 in 2016 ni večjih razlik. Zelo opazno se je povečalo število mlajših obiskovalcev (študentov), kar lahko pripišemo vse večji prepoznavnosti muzeja in gradiv, ki jih hranita tako pedagoška knjižnica kot tudi podatkovno zelo bogata dokumentacijska zbirka, imenovana tudi Dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike. Opaža se, da se uporabniki manj časa zadržujejo v muzejski čitalnici in da si knjižno gradivo raje reproducirajo za proučevanje doma.

Gradivo specialne knjižnice	2016	2015	Indeks
Število enot knjižničnega gradiva (do 31. 12. 2016)	54.191	53.837	100,7
Število enot knjižničnega gradiva, pridobljenega z nakupom	149	42	354,8
Število enot knjižničnega gradiva, pridobljenega z izmenjavo	89	22	404,5
Število enot knjižničnega gradiva, pridobljenega z darovi	304	674	45,1
Skupaj	542	738	73,4
Število strokovnih delavcev v knjižnici	1	1	100,0
Število zunanjih uporabnikov v knjižnici	627	606	103,5
Dostopnost do elektronskih publikacij	da	da	
Površina prostorov, ki so namenjeni specialni knjižnici	166 m ²	166 m ²	100,0
Višina sredstev državnega proračuna, porabljenih za nakup knjižničnega gradiva	EUR 680,57	EUR 1.332	0,51

Pri nakupih, izmenjavah in podaritvah knjižničnega gradiva so bile do leta 2016 upoštevane le monografije, ne pa tudi serijske publikacije, ki so najbolj očitne pri izmenjavi, nekoliko manj pa tudi pri nakupih oz. pri naročniških prevzemih. Število teh knjižničnih enot je zato nekajkrat večje, čeprav dejansko večjih razlik med letoma 2015 in 2016, razen pri podarjenem gradivu, ni bilo. Čitalnica je poleg osnovnega namena za uporabo knjižničnega gradiva služila tudi kot osrednji prostor za prireditve, predavanja in izvedbo muzejskih delavnic.

Prireditve v muzejski čitalnici 2016

Datum	Prireditev	Št. ob.
20. 01. 2016	Obisk z Univerze za 3. življenjsko obdobje	10
21. 01. 2016	Obisk z Univerze za 3. življenjsko obdobje	9
28. 01. 2016	Seja uredniškega odbora Šolske kronike	13
28. 01. 2016	Zimski dan – predstavitev tiskov, izdanih v letu 2015	37
20. 04. 2016	Predstavitev zbornika izdanega ob 200-letnici OŠ Smlednik	96
21. 04. 2016	Predstavitev knjige: Potovanja (M. in A. Žerovnik)	40
09. 11. 2016	Tiskovna konferenca ob razstavi Dostopno in plemenito	20
10. 11. 2016	Odprtje razstave Dostopno in plemenito	100
14. 12. 2016	Okrogla miza: Latinščino v osnovno šolo!	34
19. 12. 2016	Odprtje razstave Šolske stavbe v objemu stoletja	40
2015	Skupaj obiskovalcev	349
2016	Skupaj obiskovalcev	399
	Indeks	114,3

V letu 2015 je bilo v čitalnici 13 prireditev, leta 2016 pa 10. Kljub temu je skupno število obiskovalcev v letu 2016 nekoliko večje, kar pomeni, da so bile muzejske prireditve, tudi zaradi vloženega truda v promocijo muzejskih dejavnosti, v zadnjem letu bolj obiskane.

Vnos na novo pridobljenega knjižničnega gradiva v sistem Cobiss

Na novo pridobljeno knjižnično gradivo je v letu 2016 v sistem za vzajemno katalogizacijo Cobiss vpisovala Polona Koželj. Prejšnja leta je to delo zaradi njene odsotnosti zaradi porodniškega dopusta opravljala tudi zunanja sodelavka, višja knjižničarka Darja Tavčar.

Na novo pridobljeno knjižnično gradivo v sistemu Cobiss

Leto	2016	2015	Indeks
Kreirani zapisi	54	86 (33*)	0,63
Prevzeti zapisi	281	387 (138*)	0,73
Inventarizirani zapisi	283	32 (88*)	8,84
Vse skupaj	618	505 (259*)	1,22

*Število knjižničnih enot, ki jih je v sistem Cobiss po vnesla zunanja sodelavka, višja knjižničarka Darja Tavčar.

Poleg na novo pridobljenega knjižnega gradiva je bibliotekarka Polona Koželj v Cobiss vpisovala tudi starejše darove, ki so še ostali nerazporejeni iz prejšnjih let. Novo-prispelim serijskim publikacijam je dopisovala zalogo (246 enot gradiva), kar v zgornji razpredelnici ni posebej opredeljeno, saj je to delo do leta 2016 opravljala zunanja sodelavka, višja knjižničarka Darja Tavčar. Bibliotekarka Polona Koželj je v letu 2016 opravila nekoliko več vpisov v sistem Cobiss kot v prejšnjem letu, vendar pa je bilo med njimi primerjalno manj monografij, predvsem zaradi dela pri drugih projektih, ki jih je muzej izvedel v letu 2016.

Vnos starega knjižnega fonda v sistem Cobiss

Delo zunanje sodelavke, višje knjižničarke Darje Tavčar poteka že več let v programskem sklopu muzejskih projektov Dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike pri Uradu za razvoj izobraževanja. Obseg opravljenih ur je v okviru vsakoletnih finančnih zmožnosti muzeja, poleg tega pa je zunanja sodelavka delala tudi kot prostovoljka. Ker je bila v letu 2016 bibliotekarka Polona Koželj vseskozi navzoča, se je zunanja sodelavka lahko v celoti posvetila projektu vnašanja starega knjižničnega gradiva v sistem Cobiss in je tekoče pridobljenega gradiva vnesla le 22 enot. Vnos gradiva iz starega knjižničnega fonda v sistem Cobiss je obsegal knjižno gradivo od inventarne številke 21265 do 19512. To je v primerjavi z letom 2015 za 10 % več vnesenih knjižničnih enot. Več kot tretjino vnosov je opravila kot prostovoljka. V bazi Conora je kreirala 265 in prevzela 64 zapisov. Med vnesenimi publikacijami je prek 600 takih, ki jih v Sloveniji hrani le knjižnica Slovenskega šolskega muzeja. Vnesenih je bilo 55 publikacij, ki sodijo med arhivsko gradivo (publikacije do leta 1820), od teh jih 10 hrani le muzejska pedagoška knjižnica. Med njimi so učbeniki, slovarji, poezija, drame, priročniki in zakoni, 282 pa je knjig, ki so bile natisnjene v obdobju med 1820 in 1900. Najstarejša knjiga, vpisana v letu 2016, je iz leta 1740 in jo hrani samo še NUK:

MERLIN, Jacobus

Jacobi Merlini Soc. Jesu vera clavis operum S. Augustini contra Pelagianos, opusculum Parisiis gallice scriptum 1732. ab ejusdem Societatis sacerdote Viennae Austriae latinitate donatum et in Theol. Candidatorum commodum Evulgatum. - Viennae : Typis Joannis Ignatii Heyinger, 1740. - 308 str. ; 18 cm

COBISS.SI-ID 84919808

Najstarejši učbenik, vpisan v letu 2016, nosi letnico 1783, napisan pa je v gotici. Tudi to publikacijo poleg muzeja hrani samo še NUK:

KENNTNISSE von natürlichen Dingen zum Gebrauche der studierenden Jugend in den k. k. Staaten. - Wien : Trattner, 1783. - 186 str., IV zganj. pril. (v bakrotisku) ; 17 cm
COBISS.SI-ID 83856128

Knjižnično gradivo iz starega fonda v spletnem sistemu Cobiss

Leto	2016	2015	Indeks
Kreirani zapisi	449	349	128,65
Prevzeti zapisi	1207	1113	108,44
Inventarizirani zapisi	214	271	78,96
Vse skupaj	1870	1733	107,90

Dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike

V muzejskem oddelku, ki obsega zgodovinsko dokumentarno gradivo in zbrane podatke o šolah, učiteljih in o nasploh o šolstvu in pedagogiki na slovenskih tleh, se je v drugi polovici leta 2016 pod vodstvom kustosinje mag. Marjetke Balkovec Debevec začelo načrtovano delo pri digitalizaciji gradiva šolskih map za srednje in druge poklicne in strokovne šole. Zunanja sodelavka Maja Hakl je digitalizirala 64 map iz fonda Gimnazije (od A do K), 38 map iz fonda Administrativne in ekonomske šole in za pripravo člankov več obsežnih map iz fonda Industrijske šole (Industrijska šola Litostroj – Ljubljana, Industrijska šola za optiko in steklopihaštvo – Ljubljana in Industrijska šola – Rogaška Slatina), iz fonda Strokovne šole (Zbirna mapa Strokovnih šol v Sloveniji) in iz fonda Vajenske šole (Šola za učence v gospodarstvu kovinske stroke, Vajenska šola za razne stroke). Digitalizirala je tudi delovni zvezek Praktični pouk – Elektroniki, Energetiki, I. del, ki je shranjen v mapi Industrijske šole Litostroj. Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je urejala popise gradiv, ki omogočajo lažjo dostopnost do podatkov iz zbirk gradiva. Gradivo in odgovore na različna strokovna vprašanja zunanjih uporabnikov je tudi v letu 2016 v pretežni meri posredovala mag. Marjetka Balkovec Debevec, v posredovanje digitaliziranega gradiva iz Dokumentacijskega centra pa so bili vključeni tudi drugi sodelavci, med njimi predvsem bibliotekarka Polona Koželj in kustos Anton Arko v muzejski knjižnici, kjer je gradivo večinoma shranjeno. Uporabniki podatkov iz Dokumentacijskega centra so bili predvsem šole, druge organizacije v šolstvu in zasebni raziskovalci. Gradivo map šol, med temi predvsem osnovnih šol, ki so bile v zadnjih letih digitalizirane, omogoča boljšo in hitrejšo dostopnost do gradiva. Samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec je 1. septembra 2016 v depo Zalog prepeljal 92 arhivskih škatel različnega drobnega tiska šol, za katerega je bil predhodno narejen popis in je dostopno na muzejski e-mreži: SŠM odprto, Dokumentacijska zbirka, Popisi drobnega tiska šol. V matični stavbi muzeja na Plečnikovem trgu št. 1 se je tako sprostil prostor za zbiranje in začasno hranjenje novega gradiva. Na pobudo kustosinje mag. M. Balkovec Debevec je bil izdelan duplikat Registra šol. Original, ki vsebuje dragocene podatke o šolstvu, je bil zaradi obrabe potreben restavriranja. Za izdelavo duplikata, ki je uporabnikom na voljo v muzejski knjižnici, je poskrbel kustos/svetovalec Marko Ljubič.

Število posredovanih podatkov iz Dokumentacijskega centra v letu 2016 in primerjava z letom 2015

Posredovani podatki	2016	2015	Indeks
– Osnovne šole	79	84	94,0
– Gimnazije	13	15	86,7
– Srednje strokovne šole in učiteljišča	7	9	77,8
– Obrtne in poklicne šole	4	2	200,0
– Druge šole in vzgojno izobraževalni zavodi	6	7	85,7
– Učitelji / profesorji, posamezni učenci	10	11	90,9
– Druga vprašanja s področja šolske preteklosti	31	41	75,6
– Glasbene šole	6	1	600,0
– Vrtci	2	2	100,0
Podatki iz Dokumentacijskega centra – skupaj	158	172	91,9
Drugi podatki o muzeju, razstavah, prireditvah, reviji Šolska kronika	235	312	75,3
– Podatki posredovani medijem	5	9	55,5
Vsi posredovani podatki in obvestila kustosinje	398	493	80,7

Vseh posredovanih podatkov muzejske svetnice, mag. Marjetke Balkovec Debevec je bilo v letu 2016 skupno 398. Poleg podatkov iz Dokumentacijskega centra je posredovala tudi podatke o raziskovalnih temah, informacije v zvezi z uredništvom Šolske kronike in drugo. Ker različne podatke in gradivo iz Dokumentacijskega centra poleg vodje oddelka mag. M. Balkovec Debevec posredujejo tudi zaposleni v drugih oddelkih, predvsem bibliotekarka Polona Koželj in kustos Anton Arko, je za celotno število informacij, ki jih muzej posreduje uporabnikom iz gradiva Dokumentacijskega centra, treba upoštevati informacije tudi na drugih mestih. Vsekakor pa že podatki iz Dokumentacijskega centra kažejo na to, da je bilo posredovanje podatkov o zgodovini šolstva in pedagogike v muzeju tudi v letu 2016 pestro in raznovrstno. Največ zanimanja je bilo za podatke o zgodovini posameznih osnovnih šol, veliko uporabnikov pa je proučevalo tudi posamezne učitelje. Najpogostejši uporabniki podatkov Dokumentacijskega centra so bili študenti, raziskovalci šolske in krajevine zgodovine, tudi rodoslovci, ob pripravi jubilejnih šolskih praznovanj pa je vedno tudi veliko zastopnikov šol.

Arhivska zbirka

Arhivska zbirka hrani arhivsko gradivo o zgodovini šolstva, ki je pretežno zasebnega izvora. Najbolj znameniti so arhivski fondi učiteljskih organizacij. Zadnje večje pridobitve zbirke so projektne naloge, ki nastajajo na vsakoletnih tekmovanjih zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. V sodelovanju s portalom Sistory so bili v zadnjem obdobju digitalizirani predvsem matični listi iz obdobja med obema vojnama. Ker načrtovana digitalizacija spisovne evidence v letu 2016 še ni bila izpeljana, se tudi dostopnost popisov arhivskega gradiva ni povečala. Kustos dr. Branko Šuštar je zainteresiranim upo-

rabnikom posredoval informacije o gradivu, ki ga hrani arhivska zbirka. Priporočal je uporabo obstoječih spisovnih pomagal, kot so šematizmi o šolstvu, ter dostopno gradivo, ki je bilo v preteklosti digitalizirano na spletnem portalu Sistory. Uporabnike je opozarjal tudi na gradivo in literaturo o šolstvu, ki ju hranijo drugod. Za arhivsko zbirko je evidentiral 36 dokumentov arhivskega gradiva o šolstvu v Beli krajini iz leta 1944 in mapo 12 člankov osebne bibliografije šolske knjižničarke na OŠ Preserje Goranke Kreačič.

Fototeka

Fototeko ureja kustosinja Mateja Ribarič. Sestavljajo jo tri zbirke muzejskih predmetov: zbirka fotografij, zbirka razglednic in avdiovizualna zbirka. Najobsežnejša je zbirka fotografij, ki je tudi vsebinsko zelo raznolika. Deli se na šolske stavbe, skupinske fotografije učiteljev in učencev, portrete učiteljev, šolske razrede in šolsko opremo, ekskurzije in šolske izlete. Največ je fotografij šolskih stavb, manj pa fotografij iz šolskega življenja (skupinske fotografije učencev, učiteljev, šolska oprema, učila, učenci v razredu, pri učenju in igri). Ročno vpisanih fotografij v inventarno knjigo je 781, od tega je 5282 fotografij vpisanih v inventarno knjigo Fototeka šolskih stavb in 2529 v inventarno knjigo Razstavna zbirka. V letu 2016 je bil zaključen prepis vpisov iz ročno pisane inventarne knjige Fototeka šolskih stavb v muzejski sistem Galis, ki se je začel leta 2011. V tem obdobju je bilo pod inv. št. ZF 1 do inv. št. ZF 3937/8 v Galis prepisanih vseh 5282 fotografij. Vse te fotografije so bile tudi digitalizirane. V projekt so bili vključene zunanje sodelavke: Tina Palaić, Neža Trdin in Maja Hakl Saje. V muzejski računalniški program Galis je bilo v letu 2016 na novo inventariziranih 121 fotografij šolskih stavb, in sicer od inv. št. ZF 3938 do inv. št. ZF 4058, ki so bile v programu Word evidentirane med letoma 1978 in 2009. Med motivi so skupinske fotografije, portreti in šolske stavbe. Od 121 fotografij jih je bilo 95 podarjenih: prof. dr. Ignacij Voje, Marjan Dolenc, Majda Česnik, Marija Novak, Berta Golob, OŠ Unec, Marijan Vončina, Justina Dovžan, Zora Kavčič, OŠ Loče, Suzana Kordiš, Marjan Perič, Irene Mislej, Milan Maselj, Drago Vončina) in 26 odkupov: Antikvariat Glavan, Trubarjev antikvariat, Dvoršak, Darilo d.o.o., Lilijana Krstevski, Milan Škrabec, Marko Korenčan, Zmago Tančič in Aleksander Kumer v vrednosti 205.000 slovenskih tolarjev in 340 evrov. Fotografije so zaščitene v brez kislinškem papirju, shranjene pa so v kovinskih predalnikih v depojski sobi št. 13. Skupno je bilo leta 2016 v zbirki fotografij v muzejski sistem Galis inventariziranih 188 muzejskih predmetov, poleg 121 na novo inventariziranih fotografij še 67 fotografij, prenesenih iz fizične inventarne knjige. Maja Hakl Saje je v drugi polovici leta 2016 digitalizirala 1169 fotografij, ki so vpisane v inventarno knjigo Razstavna zbirka. V zbirki starih razglednic, kjer so tudi dragocene in na kartofilijskem trgu zelo iskane litografije šolskih motivov, je evidentiranih 678 razglednic. Zbirka se v glavnem dopolnjuje z odkupi. V letu 2016 je kustosinja na novo inventarizirala in v program Galis vpisala 65 razglednic, od inv. št. ZR 302 do inv. št. ZR 366, ki so bile evidentirane v preteklih petih letih. Za inventarizacijo je še 312 razglednic. Novih pridobitev v tej zbirki v letu 2016 ni. Razglednice so shranjene v štirih albumih v brez kislinških folijah. Več digitaliziranih posnetkov iz te zbirke se je v letu 2016 uporabilo za razstavo o šolskih stavbah, nekaj pa tudi za razstavo Poti izobraževanja v slovanskem svetu ter kot gradivo za stalno razstavo. Avdiovizualna zbirka se deli na več skupin muzejskih predmetov, glede na nosilce medija: stereoskopske slike, filmi (16 mm, super 8 mm), diafilmi, diapozitivi, gramofonske plošče, avdiokasete, videokasete, CD, DVD. Zbirka AV gradiva je še precej neurejena. Veliko predmetov in gradiva je še nepopisanega in neinventariziranega. Za gradivo, ki je bilo v letu 2016 muzeju podarjeno, so bili izdelani popisi v Wordu. Kustosinja je 29. januarja 2016 prevzela in v Galisu evidentirala ter vpisala v akcisijsko knjigo 15 diafilmov iz Vi-

ških vrtcev Ljubljana. Ob dokumentiranju fotografij iz zbirke fotografij je bila opravljena tudi delna inventura zbirke. Pregledani so bili vsi dosedanja vpisi ter pripadajoči digitalni posnetki fotografij. Izložene so bile fotografije, ki so se nanašale na hemeroteko in dokumentacijski center. Inventura še ni dokončana. Stanje v zbirki fotografij na dan 31. 12. 2016: vpisanih 5404 fotografij (inv. št. ZF 4058) in stanje v zbirki razglednic na dan 31. 12. 2016: vpisanih 366 razglednic (inv. št. ZR 366). Kustosinja je opravila več razgovorov z obiskovalci muzeja, posredovala informacije o fotografijah in drugih vsebinah iz zgodovine šolstva. Po elektronski pošti je posredovala 25 digitalnih preslikav slikovnega gradiva iz fototeke (OŠ Laporje, OŠ Ilirska Bistrica, Mateja Jevšnik).

Proučevanje in interpretacija premične kulturne dediščine ter sodelovanje z znanstveno-izobraževalnimi ustanovami

Anton Arko, kustos

a) Ideologizacija v učbenikih v dvajsetem stoletju

Kustos Anton Arko je v začetku marca pripravil nabor prvih beril in čitank iz obdobja po drugi svetovni vojni za snemanje filma režiserja Tita Breclja.

b) Najdbe v starih knjigah

Anton Arko je zbral 21 primerkov najdb v starih knjigah, med katerimi prevladujejo zapiski, pisma in voščilnice, najdejo pa se tudi dobavnica iz leta 1943, osebna fotografija in urnik za šolo. Med drugim se je našlo tudi ljubezensko pismo, ki bo vsekakor popestrilo razstavo, ki nastaja na podlagi zbranega gradiva.

c) Glasba in šola

V zvezi z raziskavo zgodovine šolskih glasbenih zasedb na srednjih šolah se je 22. in 25. februarja 2016 udeležil predavanj o brezkoridornih šolah Emila Navinška na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, med katerimi je reprezentativna prav Gimnazija Bežigrad, na kateri proučuje glasbeno dejavnost dijakov. Na podlagi izkušenj pri svojem glasbenem izobraževanju je kustos v sklopu tega projekta sodeloval pri pripravi razstave Dostopno in plemenito ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole v Ljubljani. Pripravil je dva razstavna panoja, kjer je predstavil zgodovinski razvoj glasbenega pouka v osnovni šoli. Pripravil je tudi besedilo za katalog, ki je izšel ob razstavi.

d) Pouk klasičnih jezikov

Kustos je kot urednik tematske številke Šolske kronike zbral in uredil 8 strokovno-znanstvenih, 13 spominskih in dva opisna prispevka o pouku latinščine v javni osnovni šoli. Avtorji prispevkov so po večini profesorji latinščine in so sodelovali že pri postavitvi razstave. Prispevki so objavljeni v tematski številki revije Šolska kronika 25/2016, št. 1–2, 296 str. Za osnovnošolce je 8. februarja 2016 v muzeju vodil delavnico Svet antike. Z njo se je 31. marca 2016 udeležil Kulturnega bazarja. 14. decembra 2016 je v čitalnici Slovenskega šolskega muzeja pripravil okroglo mizo z naslovom Latinščino v osnovno šolo!, ki je nastala ob razstavi in izidu tematske številke Šolske kronike in je zato podrobneje opisana v poglavju Pedagoško-andragoški programi ob razstavah. V sodelovanju z muzejsko bibliotekarko Polono Koželj je kustos pripravil muzejski koledar za leto 2017, ki je po razstavi Lingua Latina – Latinščina v javni osnovni šoli antično obarvan. Za objavo v koledarju je digitaliziral 14 fotografij rimskih mozaikov. V izvirniku in v slovenskem prevodu je zbral 12 Drakoncijevih misli o mesecih.

Poleg nalog urednika za tematski zvezek Šolske kronike – revije za zgodovino šolstva in vzgoje, 25/2016, št. 1–2, 296 str., je kot sourednik sodeloval tudi pri izdaji drugega zvezka Šolske kronike 25/2016, št. 3, str. 297–552.

e) Šola, šala in igra

Kustos Anton Arko je skupaj s kustosom Markom Ljubičem pripravil vsebinsko zasnovo za igro iz kart, ki se vsebinsko navezuje na področje delovanja Slovenskega šolskega muzeja. Karte bo v prihodnjem letu ilustrirala muzejska bibliotekarka Polona Koželj.

Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica

a) Etnološka in zgodovinska podoba šolstva in vzgoje skozi čas

Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec se je intenzivno ukvarjala s proučevanjem etnološke in zgodovinske podobe šolstva skozi čas pri vsebinski pripravi stalne razstave za obdobje 18. stoletja. Kot vodja projekta je aktivno delovala pri vseh delih v zvezi s pripravo nove stalne razstave Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja, ki je bila v letu 2016 prioriteta strokovna naloga muzeja. Več o delu v zvezi z novo stalno razstavo glej med projekti muzeja: Razvojno raziskovalno delo. S predstavniki Nacionalnega inštituta za javno zdravje se je dogovarjala o možnostih nadaljnjega sodelovanja v zvezi s pripravo razstave o prehrani v šoli in o tej temi pridobila več novejših literature, prav tako je nadaljevala zbiranje in posredovanje podatkov o oblačilni kulturi in o drugih etnološko-zgodovinskih temah iz šolske preteklosti. Na pobudo Zveze prijateljev mladine Slovenije – Komisije za delo zgodovinskih krožkov se je ukvarjala s šolskimi prazniki in praznovanji in o tej temi objavila tudi članek: O praznikih in praznovanju v šolstvu skozi čas: od cesarjevega rojstnega dne do dneva selfijev, v: *Prazniki in praznovanja v šolstvu nekoč in danes – primerjava: zbornik strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov*. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, str. 14–27. Ukvarjala se je tudi z ročnimi deli v šoli in avtorici razstave Čipkaste vezi dr. Janji Žagar iz Slovenskega etnografskega muzeja posredovala zapis o tej temi in o gradivu, ki ga hrani Slovenski šolski muzej. Spremljala je podatke o zgodovinskem razvoju šol. V časopisu Belokranjec (jan/feb 2016) je objavila članek ob 70-letnici Gimnazije Črnomelj. Udeležila se je prireditve v OŠ Orehek Kranj, OŠ Danile Kumar Ljubljana, prireditve ob 140-letnici OŠ Borovnica itd.

b) Učiteljstvo in njihova društva kot spodbujevalci pedagoškega razvoja

Pri proučevanju delovanja in vloge učiteljstva v preteklosti je kustosinja temeljiteje obdelala pedagoško delovanje učiteljstva na primeru Bele krajine. V obsežni monografiji Ob Kolpi sem doma [uredil Vlado Starešinič], Vinica: KUD Oton Župančič, 2016, je izšel njen članek O etnološki podobi Vinice z okolico (str. 47–89), kjer je bil poseben poudarek namenjen vlogi učiteljev in učiteljic pri zbiranju in ohranjanju ljudskega izročila. Na povabilo Kulturno umetniškega društva Oton Župančič Vinica se je 1. aprila 2016 udeležila predstavitve monografije Ob Kolpi sem doma in na prireditvi predstavila vsebino članka. Tega je predstavila tudi 27. oktobra 2016 na predstavitvi zbornika v Ljubljani. Z vodenjem sekcije in s predavanjem Učitelji in etnološka dediščina je aktivno sodelovala na konferenci z mednarodno udeležbo: Zgodovina izobraževanja, ki je potekala v sklopu 38. zborovanja Zveze zgodovinskih društev Slovenije na Ravnah na Koroškem od 28. do 30. septembra 2016. Povzetek predavanja je objavljen v zborniku: Marjetka Balkovec Debevec, Učitelji in etnološka dediščina : izbrani primeri delovanja učiteljev v Beli krajini = Teachers and ethnological heritage : selected examples of the work of teachers in Bela krajina. Zgodovina izobraževanja : knjiga povzetkov. Ravne na Koroškem : Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 2016, str. 17. Kustosinja mag. M. Balkovec Debevec je nadaljevala z zbiranjem podatkov o učiteljih za Slovenski biografski leksikon in za druge strokovne namene.

c) Strokovno in društveno muzejsko sodelovanje in mentorsko delo

Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je ob svetovnem čipkarskem kongresu sodelovala pri razstavi Čipkaste vezi, ki je bila v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani odprta 21. junija 2016. Kot strokovna sodelavka je za razstavo iz zbirke čipk v Slovenskem šolskem muzeju pripravila izbor muzejskih predmetov in o zbirki ter pred-

metih tako za razstavo kot tudi za razstavni katalog napisala zadevno besedilo, obj. v: Katalog razstave: Janja Žagar, Čipkaste vezi: razstava Slovenskega etnografskega muzeja, junij–december 2016. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej, 2016, 71 str. Junija in oktobra je sodelovala s Čipkarsko šolo Idrija pri vprašanih oblačilne podobe učiteljic v začetku 20. stoletja. S Knjižnico Jesenice je sodelovala pri pripravi razstave v galeriji Gorenjskega muzeja v Kranju, za katero je Slovenski šolski muzej od maja do novembra 2016 posodil podobo učitelja iz 19. stoletja (lutko) z razstave Kaj naj oblečem za v šolo? Aktivno je delovala kot članica komisije za podeljevanje Valvasorjevih odličij (2013–2017) pri Slovenskem muzejskem društvu. Z drugimi člani je opravila vse delo, ki je potekalo v komisiji. Sestavila je utemeljitve za izbrane nagrajence oz. nominirance, objavljene v: Valvasorjeve nagrade, priznanja in diplome za leto 2015. Ljubljana: Slovensko muzejsko društvo, 2016. Sodelovala je na sklepni slovesnosti 18. maja 2016 ob podelitvi Valvasorjevih odličij za leto 2015/16, ki je bila v prostorih Pokrajinskega muzeja Koper. V komisiji za delo zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije je ocenjevala raziskovalne naloge na temo: Družbeni status – zgodbe o uspehih in porazih, za kar je predhodno objavila članek v zborniku za mentorje. Sodelovala je tudi pri ocenjevanju predstavitev nalog na zaključnem 47. državnem tekmovanju mladih zgodovinarjev, ki je potekalo v OŠ Rodica Domžale 27. maja 2016. Sodelovala je tudi pri prevzemu in arhiviranju raziskovalnih nalog za Slovenski šolski muzej. Na seminarju za učitelje zgodovine v sklopu komisije za delo zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev Mladine Slovenije, ki je bil 21. oktobra 2016 v prostorih Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, je imela pregledno predavanje, obogateno z digitalno projekcijo in z nasveti za raziskovanje. Članek je bil objavljen v zborniku seminarja. Ker so šolski prazniki in praznovanja privlačna tema tudi za širšo javnost, je kustosinja na povabilo Občine Črnomelj o tej temi 22. septembra 2016 pripravila predavanje, ki je potekalo v sklopu prireditev Igraj se v mestu, ki jih je organizirala Občina Črnomelj v projektu mestnega marketinga (TCM–Town Center Management). Na povabilo Gorenjskega muzeja Kranj je za decembrski muzejski večer 20. decembra 2016 prav tako pripravila predavanje o šolskih praznikih in praznovanju skozi čas. Za vsa predavanja je bila pripravljena posebna projekcijska predstavitev, ki je poleg splošnega pregleda obsegala še pregled šolskih praznovanj z območja predavanja. V projektu Teden vseživljenjskega učenja je imela 25. maja 2016 na OŠ Loka Črnomelj predavanje o sprejemanju levičnosti v šoli. V Slovenskem etnološkem društvu je delovala kot članica častnega razsodišča, kot članica programskega odbora pa je sodelovala tudi pri pripravi 38. Zborovanja Zveze zgodovinskih društev Slovenije. Prav tako je sodelovala z udeleženci Univerze za tretje življenjsko obdobje in z mediji. Novinarjem je posredovala odgovore na raznovrstna vprašanja iz zgodovine šolstva in vzgoje. Udeležila se je strokovnih predavanj, na katerih je pridobila novo znanje in spoznanja za nadaljnje muzejsko delo. Nadaljevala je tudi z mentorskim delom (več v poglavju Muzejsko mentorstvo).

Polona Koželj, samostojna bibliotekarka

a) Muzejsko strokovno in uredniško delo

Bibliotekarka Polona Koželj je uredila muzejsko promocijsko publikacijo *Pojdimo v muzej!* Pedagoški programi v Slovenskem šolskem muzeju v šolskem letu 2016/2017. Koordinirala in soustvarjala je pripravo in postavitev fotografske razstave Šolske stavbe na Slovenskem v obujmu stoletja – razstave starih razglednic in novih fotografij stoletnih šolskih stavb ter uredila razstavni katalog. Kot članica uredniškega odbora je recenzirala tri članke za objavo v redni številki muzejske revije Šolska kronika 25/2016, št. 3. V njej je na str. 547–548 objavila tudi prispevek Šole pišejo svojo zgodovino, v katerem je predstavila jubilejne zbornike šol, ki jih je knjižnica prejela v letu 2016. V programu Telehum je vodila tudi redno zapisovanje temperature in vlage v muzejskih prostorih. Prav tako je na sejah

sveta muzeja (22. 3., 19. 10. in 14. 11. 2016) ter na seji uredniškega odbora Šolske kronike (28. 1. 2016) pisala zapisnik. V publikaciji Slovenske muzejske in galerijske knjižnice, ki jo je v letu 2016 izdala Skupnost muzejev Slovenije, je na strani 85 predstavila specialno knjižnico Slovenskega šolskega muzeja.

b) Zgodovina šolstva v Rovtahn

Zaradi številnih muzejskih nalog in projektov se v letu 2016 ni mogla posvetiti svoji raziskovalni temi, ki jo bo glede na časovne možnosti in delovne prioritete nadaljevala v prihodnosti. Zbiranje podatkov o razvoju šole, učiteljih, življenju učencev ipd. bo obogatilo vedenje, ki ga muzej o imenovani šoli že ima. Bibliotekarka načrtuje objavo članka iz navedene teme v Šolski kroniki za leto 2017.

Marko Ljubič, višji kustos

a) Tehnična dediščina šolstva

Kustos je v sodelovanju s konservatorsko/restavratorskim tehnikom Francijem Kadicem začel v muzejskem depozitu Zalog pripravljati gradivo in muzejske predmete za razstavo 70 let tehničnega izobraževanja, ki jo Slovenski šolski muzej načrtuje v jubilejnem letu 2017 skupaj s Srednjo šolo tehniških strok Šiška. V sklopu priprav na 70-letnico litostrojske šole je 22. septembra 2016 pripravil intervju z g. Adijem Slabetom, nekdanjim učiteljem praktičnega pouka. S prispevkom Vloga in pomen Industrijske kovinarske šole Litostroj v zgodovini tehničnega izobraževanja je nastopil v tehnični sekciji 38. zborovanja Zveze zgodovinskih društev Slovenije o zgodovini izobraževanja, ki je bilo 29. in 30. septembra 2016 na Ravnah na Koroškem. V Vitanju se je 14. novembra 2016 udeležil srečanja tehnične sekcije pri Skupnosti muzejev Slovenije, kjer so obravnavali dokumentiranje muzejskih predmetov, predvsem problematiko odpisa (deakcesiji) predmetov tehnične dediščine. Na pobudo Šolskega centra Rogaška Slatina je decembra 2016 ob pripravi na praznovanje 70-letnice Steklarske šole začel pripravljati članek o začetkih osnovnega in poklicnega šolstva v Rogaški Slatini.

b) Proučevanje in promocija pisal in šolskih tabel

V sklopu zbiranja gradiva za postavitev nove stalne razstave je kustos obdelal in proučil gosje pero, ki je bilo pred leti razstavljeno že na razstavi Pišem, torej sem! Za predstavitev in promocijo pisal ter pisanja na Kulturnem bazarju 2016, ki je konec marca potekal v Cankarjevem domu na temo pismenosti, je pripravil več raznolikih pisal in pisalnih podlag ter z glavno koordinatorko go. Lili Šturm iz MGLC-ja sodeloval pri sami izvedbi bazarja. Za promocijo pisal in pisanja z roko se je 13. maja 2016 udeležil odprtja Tedna vseživljenjskega učenja 2016 v Domu kulture Velenje. Z zunanjim sodelavcem Marjanom Javorškom sta pomagala pri izvedbi pisanja z roko ge. Marijani Jazbec iz Grafologike. Skupaj so oblikovali tudi prireditveni prostor TVU-ja v BTC-ju Ljubljana. Višji kustos Marko Ljubič je imel 19. maja 2016 v sklopu TVU-ja tudi predavanje o zgodovini pisal na Srednji strokovni gimnaziji Kranj, 25. maja 2016 pa še na OŠ Loka v Črnomlju.

c) Didaktične igre

Skupaj z Antonom Arkom in zunanjim sodelavcem Marijanom Javorškom je sodeloval pri spremembah idejnih zasnov didaktične igre Raziskujem podeželsko šolo, s katero se šolskozgodovinske vsebine na poseben način predstavljajo najmlajšim obiskovalcem. Sama izdelava igre se je zaradi številnih delovnih obveznosti, kustos namreč poleg muzejskih strokovnih nalog opravlja tudi naloge, povezane s finančnim poslovanjem muzeja, prenesla v leto 2017.

d) Dediščina, muzej in IKT-tehnologija

Višji kustos Marko Ljubič se je 7. marca 2016 na gradu Fužine v Ljubljani udeležil predavanja Novi trendi uporabe digitalnih tehnologij pri interpretaciji dediščine. Istega dne se je s sodelavci udeležil tudi odprtja razstave ob 115. obletnici Hrvaškega šolske-

ga muzeja v Zagrebu. Pomagal je pri restavriranju starih knjig: Učiteljski tovariš, letniki 1915–17, 1918–19, 1920 in 1921. Skrbel je za pravilno delovanje IKT-ja, odpravljal manjše napake, pri večjih pa je iskal pomoč pri izkušenih računalniških strokovnjakih. Poleti in jeseni se je izobraževal na računalniškem programu Filemaker, ki je podlaga za program Poslovanje, ki ga muzej v prihodnje načrtuje širiti tudi na druga področja delovanja (delovni čas, popisi itd.). Iz Dokumentacijskega centra je sredi januarja posredoval podatke o zgodovini šole v Pilštanju in podatke o OŠ Šivče iz registra šol in mape šol 20. julija 2016 g. Francu Hitiju z Blok. 20. oktobra 2016 se je udeležil prvega mednarodnega kongresa slovenskih muzealcev v gledališču Tartini v Piranu.

Mateja Ribarič, muzejska svetovalka

a) Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri

Kustosinja je nadaljevala proučevanje zgodovine šolskih vrtov. Pripravila in vodila je andragoško-pedagoški program ob razstavi in sodelovala na muzejskih in drugih prireditvah, na katerih je predstavila razstavo in razstavne vsebine. Razširjala je stike s šolami, posebej tistimi, ki sodelujejo v projektu EKO-šola, in med njimi spodbujala zanimanje in zavest za razvoj in skrb za šolski vrt ter pomen, ki ga ima šolski vrt v sodobni postindustrijski družbi. Po razstavi je vodila več skupin muzejskih obiskovalcev, ki jih je vsebina razstave posebej pritegnila; med njimi so bili posebej študenti Biotehnične fakultete in otroci iz Vrtca Vodmat. Za projekt pri Erasmus+: Šolski vrt kot didaktični pripomoček je z Biotehničnim centrom Naklo sodelovala pri vsebinski pripravi projekta. Pripravila je okvirno vsebino učne ure o zeliščih, vsebinsko zasnovano didaktičnih kart o zeliščih in zasnovano delavnice za dijake o načrtovanju šolskega vrta z računalniškim programom na podlagi muzejske zbirke načrtov šolskih vrtov iz časa okoli leta 1930. Predstavitev razstave Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri je pripravila za posvet Narava je naša učiteljica, ki je v organizaciji Društva učiteljev podružničnih šol Slovenije potekal 15. in 16. aprila 2016 na POŠ Ponikva pri Žalcu. Za 38. zborovanje Zveze zgodovinskih društev Slovenije, ki je bilo konec septembra 2016 na Ravnah na Koroškem, je pripravila prispevek Šolski vrtovi in šolske zadruge po letu 1945. Po sklepu razstave Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri v prostorih Slovenskega šolskega muzeja je kustosinja aktivno sodelovala pri prenosu in gostovanju razstave v Mestnem muzeju Krško, kjer je na prireditvi ob odprtju 21. oktobra 2016 javno predstavila razstavo, 26. oktobra 2016 pa je imela v sklopu gostovanja tudi predavanje o šolskem vrtu s posebnim poudarkom o šolskih vrtovih na Dolenjskem. Razstavni projekt Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri in vsi programi ob razstavi, ki so potekali ne polni dve leti od jeseni 2014 do jeseni 2016, se je končal 26. septembra 2016 s sklepno predstavitvijo vseh izvedenih dogodkov. Ob sklepu razstave se je zaključil tudi projekt Naš vrt, ki je potekal v sodelovanju z Vrtcem Vodmat.

Bibliografija: Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri, v: Narava je učiteljica življenja – zbornik 16. strokovnega posveta Društva učiteljev podružničnih šol, Griže 2016, str. 10–15.

b) Življenjske zgodbe učiteljev

V sklopu projekta življenjskih zgodb učiteljev je pripravljala intervju z upokojenim učiteljem in ravnateljem ter velikim poznavalcem šolskih zadrug Lojzetom Gobcem iz Vuzenice, ki pa ga zaradi boleznih intervjuvanca ni mogla izvesti. Z vsebino intervjuja je želela obogatiti članek o šolskih zadrugah po letu 1945. Za Slovenski biografski leksikon je pripravljala besedilo za geslo Cvetko Budkovič in geslo Zmago Bregant.

c) Razvoj pedagoških programov

Kustosinja deluje v več muzejskih strokovnih društvih in z izmenjavo različnih muzejskih praks ter z udeležbo na predavanjih pridobiva novo znanje, s katerim muzej razvija nove pedagoške programe. Kot dolgoletna članica Komisije za delovanje zgodo-

vinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije je pregledala in ocenila 6 nalog na raziskovalno temo Družbeni status v kraju, se udeležila več sestankov komisije in skupnega srečanja s predstavitvami nalog. Kot predstavnica Slovenskega šolskega muzeja v Sekciji za izobraževanje in komuniciranje (nekd. Pedagoške sekcije) pri Skupnosti muzejev Slovenija se je udeležila več njenih sestankov, izobraževanj, strokovnih ekskurzij in promocijskih prireditev oz. dogodkov, kot npr.: Kulturni bazar, Z igro do kulturne dediščine, Otroški bazar ter drugih prireditev, ki so obravnavale pedagoško in muzeološko delo v muzejih. Na srečanju ravnateljev srednjih šol 7. novembra 2016 v Portorožu je promovirala pedagoško dejavnost Slovenskega šolskega muzeja. Na posameznih projektih se je povezovala predvsem s šolami in z vrtci. Pri posodobljeni izdaji e-knjižice Pedagoški programi v slovenskih muzejih in galerijah (2016–2018), ki na spletni strani SMS od leta 2016 izhaja samo v e-obliki, prej je bila vsako drugo leto tiskana tudi v knjižni obliki, je dopolnjevala podatke za programe v Slovenskem šolskem muzeju.

Dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik

a) Učiteljska društva in šolski muzeji

Kustos dr. Branko Šuštar je nadaljeval prizadevanja pri zbiranju in urejanju člankov za posebno številko Šolske kronike, v kateri bodo objavljeni prispevki s 15. mednarodnega simpozija šolskih muzejev in šolskozgodovinskih zbirk, ki je bil v Ljubljani junija 2013. Zbiranje gradiv učiteljskih društev in objava rezultatov s simpozija iz leta 2013 je tesno vezano na sodelovanje in stike z drugimi šolskimi muzeji in avtorji prispevkov. Kustos je v letu 2016 pripravil informacijo na spletni strani muzeja o publikaciji ICOFOM, ki obsega tudi pregled delovanja šolskih muzejev v Evropi: Šolski muzeji v Evropi/How can museums of education create links? ICOFOM Study Series, Vol. 43a, Paris 2015.

b) Vprašanja zgodovine šolstva okoli 1900

Na 38. zborovanju Zveze zgodovinskih društev Slovenije o zgodovini izobraževanja je konec septembra predstavil prispevek o učiteljskem poklicu. Povzetek je pod naslovom Slovenski učitelj od mežnarja, sadjarja in pedagoga do vojaka revolucije: pogledi na poklicne podobe učiteljev objavljen v publikaciji zborovanja: Šuštar, Branko (ur.), Hakl Saje, Maja (ur.). Zgodovina izobraževanja: knjiga povzetkov = History of education, Slovenia: book of abstracts. Ravne na Koroškem: Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 2016, str. 65–66. [COBISS.SI-ID 513731180]. Ob razstavi Vse za kulturni razvoj! Kulturno in šolsko delovanje prof. Antona Bezenška (1854–1915) na slovanskem jugu, ki je bila skozi celo leto na ogled v Slovenskem šolskem muzeju, je obiskovalce opozarjal na dosedanje obravnave prof. A. Bezenška in posebej tudi bolgarskega šolstva, v kateremu je Bezenšek pustil neizbrisne sledove. Razvoj šolstva pri Bolgarih je v primerjavi z razvojem šolstva pri drugih slovanskih narodih konec leta predstavil na razstavi Poti izobraževanja v slovanskem svetu, muzeji izobraževanja, pedagogi in zgodovinarji odkrivajo kulturni razvoj, Slovenski šolski muzej, december 2016. Več o njej: razstavna dejavnost muzeja 2016.

c) Šola v učbenikih

Razpravo Slovenski učbeniki zgodovine o španski državljanski vojni je objavil v: Prispevki za novejšo zgodovino, ISSN 0353-0329. [Tiskana izd.], 2016, letn. 56, št. 1, str. 90–107. [COBISS.SI-ID513670764]. Z mednarodnim društvom za proučevanje šolskih knjig (International Society for Historical Research on Textbooks) je sodeloval s posredovanjem informacij o slovenskih učbenikih. Na konferenci ISCHE v Chicagu avgusta 2016 je obravnaval prve slovenske učbenike s področja zdravstva. Povzetek je objavljen v publikaciji mednarodnega zborovanja Education and the body. The Impact of Textbooks for Midwives in Slovene Language from 1782 to 1911 (Ljubljana, Graz, Trieste) on the Development of Women's Vocational Health Care Training in the South of the Habsburg Monarchy. V: Education and the body: abstract book (ISCHE, ISSN 2313-1845, 38). Chi-

cago: ISCHE, 2016, str. 21–22. [COBISS.SI-ID 513729900] Za dokumentarno oddajo Tisti, ki je zgradil šolo; portret Vinka Möderndorferja, učitelja, etnologa in politika, ki so jo 9. februarja 2016 predvajali na TV SLO 1, je predstavil njegov učbenik Slovenska začetnica iz leta 1945 in za snemanje oddaje o njem pripravil še drugo gradivo. O učbeniku V. Möderndorferja Slovenska začetnica (1945) je skupaj z dr. W. Sroko iz Essna pripravil prispevek za konferenco, ki jo je jeseni 2014 organiziral Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, objavljen pa je bil v letu 2016: SROKA, Wendelin, ŠUŠTAR, Branko. Slovenska začetnica (1945). V: SLAVEC GRADIŠNIK, Ingrid (ur.), HUDALES, Jože (ur.). Kar ustvariš, ostane. Svetu cvet. Tebi rane. : Vinko Möderndorfer - učitelj, politik in raziskovalec (Zbirka Zupaničeva knjižnica, ISSN 1855-671X, št. 41). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2016, str. 217–240, ilustr. [COBISS.SI-ID 513734764]

d) Sodelovanje s strokovnimi društvi

Z Zgodovinskim društvom za Koroško in organizacijskim odborom 38. zborovanja Zveze zgodovinskih društev Slovenije, ki je na njegovo pobudo potekalo na temo Zgodovina izobraževanja, je sodeloval v pripravi in izvedbi zborovanja od 28. do 30. septembra 2016 na Ravnah na Koroškem. Za zborovanje je bilo prijavljenih 110 različnih prispevkov, 80 je bilo predavateljev, od tega več kot 10 iz tujine. Dr. Šuštar je za zborovanje pripravil razpis in povabilo, souredil publikacijo in sodeloval na zborovanju tudi s svojim prispevkom. Povabilo na 38. zborovanje ZZDS – Zgodovina izobraževanja = Call for papers - History of Education : Ravne na Koroškem, 28. do 30. septembra 2016. V: ŠUŠTAR, Branko (ur.), HAKL SAJE, Maja (ur.). Zgodovina izobraževanja : knjiga povzetkov = History of education, Slovenia : book of abstracts. Ravne na Koroškem: Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 2016, str. 9–12. [COBISS.SI-ID 513730924] Na 16. strokovnem posvetu Društva učiteljev podružničnih šol je 16. aprila 2016 v Ponikvi pri Žalcu najprej predstavil prispevek odsotne kolegice Mateje Ribarič, nato pa še svoj prispevek o spominu na učitelje, kot je viden v kulturni krajini: O znamenjih hvaležnosti in spomina na učitelje v kulturni krajini. V: VASLE, Tanja (ur.). Narava je naša učiteljica : zbornik 16. strokovnega posveta Društva učiteljev podružničnih šol, 15. in 16. april 2016. 1. natis. Griže: Društvo učiteljev podružničnih šol, 2016, str. 52–57, ilustr. [COBISS.SI-ID 513635436] Oktobra je sodeloval v Piranu na 1. mednarodnem kongresu slovenskih muzealcev SMD – SMS – ICOM, za katerega je pripravil in predstavil prispevek Kulturna krajina izobraževanja med spomini in pozabo : šolske stavbe, učiteljski spomeniki in nagrobniki ter javna poimenovanja = The cultural landscape of education between memories and oblivion : school buildings, teacher memorials and tombstones, and public sites denominations. V: TERČON, Nadja (ur.), PERKO, Verena (ur.). Muzeji, dediščina in kulturna krajina = Museums, heritage and cultural landscape, 1. mednarodni kongres slovenskih muzealcev SMD - SMS - ICOM, Gledališče Tartini, Piran. Radovljica: Slovensko muzejsko društvo; Ljubljana: Skupnost muzejev Slovenije; Celje: ICOM Slovenija, 2016, str. 44. [COBISS.SI-ID 513754220] Dr. Šuštar je zavzeto deloval tudi pri delu ICOM Slovenija, tako pri slovenskem odboru kot v pripravah na trienalsko generalno konferenco ICOM, ki je pod naslovom Muzeji in kulturna krajina potekala julija 2016 v Milanu. Slovenski odbor se je na generalni konferenci še posebej predstavil. Dr. Šuštar je spremljal aktivnosti več odborov, s prispevkom o šolskih/pedagoških muzejih v Evropi pa je nastopil pri delu mednarodnega odbora UMAC: University and other education museums as the chance for discussion on the changing pedagogical part of the cultural landscape. V: University museums, collections and cultural landscapes : book of abstracts. 1st ed. Padova: Coop. Libreria Editrice Università, 2016, str. 46. [COBISS.SI-ID 513730668] Dr. Šuštar je sodeloval pri recenzijem delu za muzejsko revijo Šolska kronika 25/2016, št. 3, in v njej objavil prispevek o metodoloških pristopih k raziskovanju spominov na šolo na mednarodni konferenci School memori-

es v Seville 2015 in prispevek o konferenci o zgodovini šolstva ISCHE 2015 v Carigradu ter o tamkajšnjem muzeju izobraževanja: Pogledi na ISCHE konferenco Kultura in izobraževanje in na Muzej izobraževanja v Carigradu, Šolska kronika, 2016, 3, str. 516–531 in Mednarodni simpozij Spomini na šolo/School Memories/La memoria escolar. Nove usmeritve v zgodovinskih raziskavah izobraževanja (Sevilla, 22.–23. septembra 2015), Šolska kronika, 2016, 3, str. 532–541.

Razstavna dejavnost

Prizadevanje muzeja na področju razstavne dejavnosti je bilo usmerjeno predvsem v nadaljevanje projekta postavitve nove stalne razstave. Po izdelani in sprejeti idejni zasnovi projekta je bilo delo osredotočeno na vsebinsko izdelavo projekta, razdelitev vsebine po obdobjih, izdelavo vzorčnega obdobja in koncepta usklajevanja vsebine z oblikovalci in arhitekti. Izredno pomembno je, da je muzeju na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport uspelo za nadaljevanje projekta pridobiti potrebna finančna sredstva za leto 2017 in 2018. Obiskovalci so si skozi vse leto 2016 v muzeju lahko ogledovali stalno razstavo Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja in manjšo gostujočo razstavo Vse za slovanski kulturni razvoj! Kulturno in šolsko delovanje prof. Antona Bezenška (1854–1915) na slovanskem jugu v spodnjem delu muzejskega hodnika. Večji del leta so bile za ogled dostopne Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri in Lingua Latina, manjši del leta pa Dostopno in plemenito – razstava ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole v Ljubljani, Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja – razstava starih razglednic in novih fotografij stoletnih šolskih stavb in Poti izobraževanja v slovanskem svetu, muzeji izobraževanja, pedagogi in zgodovinarji odkrivajo kulturni razvoj. Na gostovanjih sta bili še razstavi Šola iz zemlje: učenje visokih Andov v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto in v Knjižnici Srečka Vilharja Koper in Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri v Mestnem muzeju Krško.

Po Letnem delovnem načrtu za leto 2016 je bila ob delu na stalni razstavi načrtovana postavitve razstave Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja in predvidena razstava Poti izobraževanja v slovanskem svetu. Naknadno in zunaj LDN 2016 je bila v sodelovanju z Zvezo slovenskih glasbenih šol ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole na Slovenskem postavljena tudi razstava Dostopno in plemenito.

Nove razstave Slovenskega šolskega muzeja 2016

Dostopno in plemenito – razstava ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole, občasna razstava, odprta 10. novembra 2016 v razstavni sobi Slovenskega šolskega muzeja, postavljena v sodelovanju muzeja z Zvezo slovenskih glasbenih šol ob praznovanju visokega jubileja. Avtorja razstave in urednika kataloga z enakim naslovom: mag. Stane Okoliš in Neža Gruđen, avtorji besedil na panojih in v katalogu: dr. Matjaž Barbo, mag. Stane Okoliš, Neža Gruđen, Matej Podstenšek, dr. Urška Šramel Vučina, Anton Arko in Polona Koželj. Razstavo je oblikoval in računalniško obdelal Matjaž Kavcar. Razstavo je postavil Marijan Javoršek, ki je sodeloval tudi pri njenem oblikovanju. Konserviranje in restavriranje razstavljenih predmetov je opravil samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec. Razstava v zgoščeni obliki predstavlja razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem od začetkov do najnovejšega časa. Poseben poudarek je posvečen ustanovitvi prve javne glasbene šole, ki je temelj za razvoj glasbe v 19. stoletju pri nas. Ta del razstave je pripravil mag. Stane Okoliš. Na razstavnih panojih in v vitrinah je predstavil dokumente, ki izpričujejo ustanovitev, organizacijo in delovanje šole. Kulturni program na odprtju razstave, na katerem so sodelovale številne glasbene šole in njeni ravnatelji, je povezovala muzejska svetnica mag. M. Balkovec Debevec. Kustos Anton Arko

je z besedilom in s slikami na razstavnih panojih in v katalogu predstavil razvoj glasbenega pouka v osnovni šoli, bibliotekarka Polona Koželj pa širjenje mreže glasbenih šol na Slovenskem od ustanovitve prve javne glasbene šole do danes. Pred odprtjem razstave je prav tako v muzejski čitalnici 8. novembra 2016 potekala tiskovna konferenca, na kateri so predstavniki Zveze slovenskih glasbenih šol Neža Gruden, Dominika Naveršnik in predsednik Boris Štih ter predstavniki Slovenskega šolskega muzeja Anton Arko, Polona Koželj in v. d. dir. mag. Stane Okoliš predstavili projekt proslavljanja 200-letnice, pomen glasbenega izobraževanja danes in posebej pričujočo razstavo.

Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja – razstava starih razglednic in novih fotografij stoletnih šolskih stavb, odprta 19. decembra 2016 v čitalnici Slovenskega šolskega muzeja. Nastala je na pobudo ljubiteljskega fotografa Cirila Velkovrha. Izhodišče njegovih fotografskih posnetkov šolskih stavb so fotografske slike na razglednicah izpred sto in več let, predstavljene v katalogu Hiše učenosti na Slovenskem na starih razglednicah iz leta 2006. Predstavljene razglednice z motivi šolskih stavb in poleg njih postavljene nove fotografije obiskovalcu omogočajo vsebinsko in vizualno primerjavo v stoletni časovni oddaljenosti. Šolske stavbe so predstavljene na 13 panojih in so urejene po naslednjih slovenskih pokrajinah in območjih: Gorenjska, Koroška in Prekmurje, Ptujsko, Štajerska, Celjsko, Dolenjska, Notranjska in Primorska z vključenima zamejskima šolama. Večji delež je odmerjen ljubljanskim stavbam, predvsem tistim, ki so v zgodovini imele pomembno vlogo pri razvoju slovenskega šolstva. Bibliotekarka Polona Koželj je bila odgovorna za organizacijo, koordinacijo in pripravo razstave. V dogovoru s fotografom je pripravila besedilo, vsebinski kontekst in oblikovno postavitve razstave. Za vsako izmed 52 predstavljenih šol je raziskala in zapisala kratko zgodovino šolske stavbe. Uredila je tudi katalog, ki je izšel ob razstavi. Grafično oblikovanje razstavnih panojev in kataloga je pripravil Matjaž Kavar. Odprtje razstave je bilo zaradi bolezni večkrat predstavljeno in je bilo izvedeno tik pred koncem leta. S slavnostnima govoroma sta odprtje razstave počastila ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Maja Makovec Brenčič in profesor arhitekture dr. Peter Fister, o soavtorju in pobudniku razstave Cirilu Velkovrhu pa je spregovoril profesor matematike dr. Milan Hladnik.

Poti izobraževanja v slovanskem svetu, muzeji izobraževanja, pedagogi in zgodovinarji odkrivajo kulturni razvoj/Paths of education in the Slavic world, Educational museums, pedagogues and historians discover the cultural development, mednarodna potujoča razstava v razstavnih avli, Slovenski šolski muzej, odprta od 22. decembra 2016 do 21. aprila 2017. Avtor besedil in razstave: dr. Branko Šuštar in drugi. Razstava je nastala v sodelovanju Slovenskega šolskega muzeja z Zvezo zgodovinskih društev Slovenije in Forumom slovanskih kultur. Razstava predstavlja glavne poteze razvoja vzgoje in izobraževanja v zadnjih dvesto letih v desetih slovanskih državah. Avtor razstave je gradivo na razstavnih panojih zbral v sodelovanju z muzeji, inštituti, univerzami in s posameznimi raziskovalci. Razstavne panoje je računalniško obdelal in oblikoval Matjaž Kavar, pri oblikovanju in postavitvi pa je sodeloval Marjan Javoršek. Ob razstavi je izšlo tudi informativno besedilo/zloženska, ki jo je pripravil avtor razstave dr. Branko Šuštar. Namesto običajnega odprtja je avtor razstave pripravil neformalno srečanje na prvi dan, ko so si obiskovalci razstavo lahko ogledali. Srečanja se je udeležilo okoli 20 slovenskih muzealcev, med drugimi tudi predsednica ICOM Slovenija dr. Tanja Rožnberger, direktorica Forumu slovanskih kultur dr. Andreja Rihter in dr. Irena Žmuc iz mednarodnega komiteja za regionalne muzeje ICOM ICR International Committee for Regional Museums.

Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja, priprava postavitve nove stalne razstave, pri kateri na različne načine sodelujejo vsi zaposleni. Strokovni vodja projekta je postala muzejska svetnica mag. Marjetka Balkovec Debevec, ki je celotno strokovno delo usklajevala z vsemi sodelujočimi v projektu. Pri usklajevanju vsebine z arhitekturnim birojem Svet

vmes je z njo tesneje sodeloval kustos Anton Arko, pri vzpostavljanju stikov in vzdrževanju korespondence pa Ksenija Guzej v tajništvu muzeja. Za finančno stran projekta je skrbel kustos Marko Ljubič, ki je pripravil tudi finančne podlage, da je muzej lahko pridobil potrebna denarna sredstva za projekt v prihodnjih dveh letih. Po prizadevanju vodstva muzeja in predstavitev projekta predstavnikom Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport v muzejskih prostorih 13. maja in v prostorih ministrstva 4. julija je projekt podprla tudi ministrica dr. Maja Brenčič Makovec. Ministrstvo je nato za nadaljevanje izvajanje projekta zagotovilo sredstva na posebni proračunski postavki Slovenski šolski muzej – prenova stalne razstave v proračunu RS za leto 2017 in 2018. Izbor zunanjih sodelavcev: arhitektov, oblikovalcev in ilustratorjev je bil na podlagi povabila k sodelovanju in predstavljenih konceptov idejne zasnove opravljen leta 2015. S sredstvi iz leta 2015 je bila izdelana idejna zasnova projekta. Zaradi izrednega znižanja sredstev za financiranje projektov na Uradu za razvoj izobraževanja so bila za ta projekt v letu 2016 na voljo zelo skromna sredstva. Nujne stroške prve in druge faze projekta (idejna zasnova in usklajevanje vsebine) za nadaljevanje projekta je muzej financiral tudi iz lastnih prihodkov. Kustosi in drugi strokovni delavci muzeja so delo v tem projektu opravili v sklopu javne službe. V projekt je bilo vloženega veliko strokovnega dela in prizadevanja, saj je postavitve nove stalne razstave velik strokovni izziv in za daljše obdobje najpomembnejši muzejski projekt. Vsebinski in oblikovni predlogi muzeja so nastajali na pogostih internih sestankih strokovnih delavcev, vodja projekta mag. Marjetka Balkovec Debevec pa jih je ob pomoči kustosa Antona Arka ali bibliotekarke Polone Koželj predajala izbrani skupini arhitektov iz biroja Svet vmes. Pri tem je bilo zelo pomembno vprašanje umestitve vsebine v prostorsko zasnovo. Na primeru izbranega obdobja Prosvetljeni absolutizem so skupaj, tudi z ilustratorko in oblikovalko, izdelali vzorec koordinacije vsebinskega in oblikovnega usklajevanja. Zaradi pestrih vsebinskih razprav, izbire in priprave muzejskih predmetov ter raznovrstnega razstavnega gradiva, iskanja vsebinskih in oblikovnih rešitev ter usklajevanja pogledov na novo stalno razstavo je bilo delo sicer zelo živahno, na trenutke pa tudi precej mukotrpno, saj je bilo treba upoštevati in obravnavati mnenja in predloge vseh zaposlenih strokovnih delavcev. Za postavitve nove stalne razstave je bila tako v letu 2016 dosežena razdelitev vsebine razstave po obdobjih, izdelan koncept usklajevanja vsebine z oblikovalci in arhitekti in podrobno izdelana vsebina za vzorčno obdobje. Vodja projekta se je s prošnjo za sodelovanje pri pripravi stalne razstave o zgodovini šolstva obrnila tudi na druge muzeje in prav zaradi nje dodatno navezala stike s strokovnjaki z muzejskega področja. Še bolj se je posvetila proučevanju virov in literature za bodočo razstavo. Pri pripravi in razčlenitvi izbrane vsebine za obdobje prosvetljenega absolutizma je gradivo sistematično popisala, uredila in predala v obravnavo oblikovalcem in arhitektom Svet vmes. Interni sestanki zaposlenih zaradi stalne razstave so bili v muzejski čitalnici: 22. aprila, 3. maja, 10. maja, 1. junija, 15. junija, 8. septembra, 27. oktobra, 18. novembra, sestanki z arhitekti in oblikovalci pa 11. januarja, 10. marca, 5. aprila in 5. julija. Vsega skupaj je bilo v letu 2016 organiziranih 17 sestankov. Za njihovo koordinacijo je bila odgovorna Ksenija Guzej, ki je skrbela tudi za pogodbe pri izposoji muzejskih predmetov in gradiva z drugimi ustanovami. Bibliotekarka Polona Koželj je pri pripravi vsebine za obdobje prosvetljenega absolutizma priskrbel tudi seznam pomembnejših knjig iz muzejske knjižnice, raziskala glasbeno dogajanje na Slovenskem ob koncu 18. stoletja in pripravila predlog za zvočno opremo. Kustos Marko Ljubič je za isto obdobje pripravil gradivo za vodiča in gosje pero, kustosinja Mateja Ribarič pa je za postavitve na stalni razstavi za obravnavano obdobje pridobila predvsem iskano slikovno gradivo iz Narodne galerije, Arhiva RTV Slovenija, Narodnega muzeja, Čebelarškega muzeja Radovljica in iz drugih muzejev.

Nacionalni muzeji Slovenije, skupna razstava/predstavitev 12 slovenskih državnih muzejev, odprta 17. maja 2016 na muzejski ploščadi pred vhodom v Slovenski etnografski

muzej. Razstava je nastala na pobudo kolegija direktorjev državnih muzejev. Slovenski šolski muzej se je predstavil na skupnem panoju in ob skupni finančni soudeležbi s Prirodoslovnim muzejem Slovenije. Na panoju je fotografija velikega šolskega računalna in šolske table v stari učilnici, ki jo je izdelala in za izbor na razstavi pripravila Ksenija Guzej, prof. likov. umetnosti. Z logotipom in nazivom ustanove najbolj avtentično izkazuje vsebino in poslanstvo Slovenskega šolskega muzeja.

Razstave na gostovanju:

Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri, avtorica razstave: kustosinja Mateja Ribarič. Razstava je bila v Slovenskem šolskem muzeju odprta od 20. novembra 2014 do 30. septembra 2016. Ob razstavi se je v tem času zvrstilo več pedagoško-andragoških projektov, izdan je bil razstavni katalog, tematska številka muzejske revije Šolska kronika, muzejski koledar 2016 ter didaktična igra Pripoved zelišč. Na sklepni prireditvi 26. septembra 2016 je bil predstavljen tudi projekt Naš vrt, ki je ob razstavi potekal vzporedno z Vrtcem Vodmat. Z zahvalo zemlji se je razstava v Slovenskem šolskem muzeju tudi zaprla. Na pobudo muzejske svetovalke dr. Helene Rožman je razstava od 11. oktobra 2016 na gostovanju v Mestnem muzeju Krško. Razstavo sta postavili oblikovalka Simona Čudovan in avtorica razstave, kustosinja Mateja Ribarič. Postavitve sta prilagodili novim prostorskim možnostim. Na odprtju razstave v Krškem sta spregovorila direktor Slovenskega šolskega muzeja mag. Stane Okoliš in avtorica razstave. Razstava bo v Mestnem muzeju Krško gostovala do 8. oktobra 2017. Muzej si z razstavo prizadeva spojit tradicijo s sedanostjo in opozoriti na prednost šolskega vrta kot pomembnega sodobnega učnega in vzgojnega pripomočka, ki učencem v dobi virtualnega sveta omogoča neposreden stik z naravo. V obdobju od odprtja do konca leta si je razstavo v Mestnem muzeju Krško ogledalo približno 150 obiskovalcev.

Šola iz zemlje – učenje visokih Andov, avtorica razstave: kustosinja Mateja Ribarič. Razstava je bila v Slovenskem šolskem muzeju postavljena leta 2012. Med letoma 2014 in 2015 je gostovala v Walfdorski šoli v Ljubljani, v Knjižnici Prežihov Voranc v Ljubljani, v Knjižnici Medvode ter v Mariborski knjižnici – oddelek Duplek. Z gostovanji te razstave si muzej vseskozi prizadeva širiti aktualno sporočilo starih ljudstev, da je današnji človek v t. i. zahodni civilizaciji izgubil stik s samim seboj, z naravo in z zemljo, ker jo ne spoštuje niti ji ni hvaležen za vse darove, ki jih od nje prejema. V letu 2016 je razstava od 9. februarja do 4. aprila gostovala v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto in od 8. junija do 7. julija 2016 v Knjižnici Srečka Vilharja Koper. Gostovanji je koordinirala avtorica razstave, kustosinja Mateja Ribarič. Razstavo si je na gostovanju v Novem mestu ogledalo 350, v Kopru pa 210 obiskovalcev. Odzivi na razstavo v obeh knjižnicah so bili zelo pozitivni. Poleg avtorice razstave, kustosinje Mateje Ribarič je pri postavitvi razstave tako v Novem mestu kot tudi v Kopru sodelovala oblikovalka Simona Čudovan.

Pedagoško-andragoški programi ob razstavah

Ob razstavi **Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri** je avtorica razstave, kustosinja Mateja Ribarič v prvi polovici leta 2016 s projektom Naš vrt k sodelovanju priregnila Vrtec Vodmat pod pedagoškim vodstvom Darje Štirin. Za 178 otrok je izvedla devet vodstev po razstavi. Po sprehodu in ogledu razstavnih eksponatov, ki so jih otroci sprejeli tudi s svojimi čutili, je z njimi po izdelanem programu izvedla še muzejske delavnice o zeliščih. Na ta način so otroci razstavo neposredno doživeli z vsemi svojimi čutili in spoznali zdravilno vlogo zelišč. V sklopu skupnega projekta Naš vrt z Vrtcem Vodmat je bilo ob razstavi tudi več srečanj. Tomaž Simetinger je 25. januarja 2016 predstavil etnobotaniko, Ira Zorko 11. februarja 2016 pa permakulturo. Ob sklepu razstave 26. septembra 2016 je Tomaž Simetinger v sodelovanju s Simonom Čudovan in kustosinjo Matejo Ribarič ob

obredu zahvale zemlji izvedel še delavnico Etnobotanika, s katero se je tako razstava kot tudi projekt Naš vrt v Slovenskem šolskem muzeju tudi končal. Prof. Janko Rode je imel v muzeju 3. maja 2016 predavanje o zeliščih za študente Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Kustosinja je s predstavitvijo zgodovine šolskih vrtov na Slovenskem 26. maja 2016 sodelovala na pogovoru o urejanju odprtih šolskih površin za otroke v sklopu projekta Zelene prestolnice.

Ob razstavi **Lingua latina – pouk latinščine v javni osnovni šoli**, je soavtor razstave, kustos Anton Arko za osnovnošolce pripravil delavnico Svet antike, ki jo je v letu 2016 izvedel na Prešernov dan, 8. februarja 2016, v prostorih muzeja in štirikrat v Kulturnem bazarju 31. marca 2016 v Cankarjevem domu. Štirinajstega decembra 2016 je v čitalnici Slovenskega šolskega muzeja pripravil okroglo mizo z naslovom Latinščino v osnovno šolo! Na njej je bilo 30 udeležencev, od tega 7 predavateljev in 23 poslušalcev. Med predavatelji so nastopili univ. profesorji latinščine in grščine z Oddelka za klasično filologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, raziskovalci in učitelji latinščine ter Marjan Gorup, ravnatelj OŠ Prežihov Voranc, ki vodi edino osnovno šolo z neprekinjenim poučevanjem latinščine od leta 1958. Vsak predavatelj je iz svojega zornega kota pojasnil potrebo po poučevanju latinščine v osnovni šoli. Okrogle mize so se udeležili tudi predstavniki medijev.

Sodelovanje v skupnih pedagoško-andragoških projektih

Kulturni bazar, Cankarjev dom v Ljubljani, 31. marca 2016. Muzej je na tradicionalni sejensko izobraževalni prireditvi nastopil s svojim uveljavljenim pedagoško-andragoškim programom pod strokovnim vodstvom in v koordinaciji kustosinje Mateje Ribarič. Muzejski vodič in animator starih učnih ur Marko Novak je izvedel rimsko delavnico, kustos Marko Ljubič pa je v razstavnih vitrini pripravil izbor muzejskih predmetov, s katerimi je predstavil zgodovino pisal in pisalnih podlag.

10. Mednarodni festival Igraj se z mano, Park Zvezda Ljubljana, 24. maja 2016. Organizatorja festivala sta bila Center Janeza Levca Ljubljana in Društvo za kulturo inkluzije. Enodnevni kulturno-likovni dogodek je spodbudil socialno integracijo/inkluzijo med osebami s posebnimi potrebami in večinsko populacijo vseh generacij. Eno vodilnih načel festivala je povezovanje skozi igro. Slovenski šolski muzej je v sklopu festivala na Kongresnem trgu 24. maja 2016 pripravil delavnico Izdelovanje šolskih zvončkov, ki jo je vodil zunanji sodelavec Marijan Javoršek. Udeležilo se je 20 otrok.

8. Znanstival dogodivščin, Prešernov trg in Stritarjeva ulica v Ljubljani, 4.–5. junija 2016. Dvodnevni dogodek za promocijo znanosti in izobraževanja je organizirala Hiša eksperimentov. Slovenski šolski muzej se je v obeh dnevih predstavil s fizikalnimi in kemijskimi poskusi, ki sta jih kot gospoda učenika v starih učiteljskih oblekah izvajala Matej Hrastar in Gašper Murn. Na stojnici z muzejskim promocijskim materialom jima je pri izvedbi poskusov pomagal Marijan Javoršek.

11. Otroški bazar, Gospodarsko razstavišče, od 9. do 12. septembra 2016. Slovenski šolski muzej je na prireditvi sodeloval v sklopu Sekcije za izobraževanje in komuniciranje SMS. Za koordinacijo je skrbela kustosinja Mateja Ribarič. Na skupni stojnici je bilo na razpolago promocijsko gradivo sekcije in gradivo posameznih muzejev. Slovenski šolski muzej se je predstavljal z brošuro Pedagoški programi v Slovenskem šolskem muzeju v šolskem letu 2015/2016.

Z igro do kulturne dediščine, programi muzejev v Tednu otroka, med 3. in 9. oktobrom 2016. V Slovenskem šolskem muzeju je zunanja sodelavka Maja Hakl Saje pripravila dve brezplačni delavnici: delavnico lepomisja in delavnico vezenja, ki pa nista bili dobro obiskani.

Kot koordinatorka pri pripravi programov, usklajevanju z njihovimi izvajalci in pri njihovi promociji v e-medijih, na različnih socialnih omrežjih, spletnih straneh in po e-pošti je v tajništvu na službenem mestu organizator/informator veskozi prizadevno uspešno delovala Ksenija Guzej, prof. likovne umetnosti, ki je bila tudi iniciatorka idejnih zasnov pri oblikovanju letakov, plakatov, bannerjev in brošur ter drugih e-sporočil. Kakor v letu 2015 je tudi v začetku 2016 pripravila prijavo na razpis MOL za projekt Turizma Ljubljana – sofinanciranje turističnih prireditev na javnih površinah – Učna ura v antični Emoni. Ob vsebinski pripravi projekta je že skoordindirala animatorja, vendar so na izboru enega najbolj uspešnih projektov iz leta 2015 zavrnila zaradi neskladja s cilji projekta Ljubljana zelena prestolnica 2016, ki so bili navedeni v Priročniku za organizacijo dogodkov po načelih trajnostnega razvoja.

Pedagoška dejavnost

Za delovanje Slovenskega šolskega muzeja in za razvoj muzejskih dejavnosti je pedagoška dejavnost zavzela izjemno mesto. Njen pomen v muzeju se je zlasti po uvedbi starih učnih ur izredno povečal. Prav zaradi izjemnega napredka na področju pedagoške dejavnosti je muzeju v zadnjih letih uspelo močno napredovati. Usmeritev v pedagoško dejavnost zato za muzej ni samo vsebinsko, ampak tudi eksistenčno in razvojno vprašanje. Pedagoško področje je kot stičišče vsega muzejskega dela postalo tudi strateško pomembno. V delo na tem področju so bili tako ali drugače vključeni vsi zaposleni, izpeljavo pedagoških programov pa so opravili predvsem zunanji sodelavci. Tudi v letu 2016 so obiskovalce najbolj pritegovale stare učne ure. Njim je bilo posledično posvečene tudi največ pozornosti in skrbi.

Stare učne ure. Stare učne ure so v zadnjem obdobju delovanja muzeja najuspešnejši muzejski projekt. Čeprav se jih je v letu 2016 udeležilo nekoliko manj obiskovalcev kot leto prej, se je ohranila zelo visoka raven obiska. V rednem programu z izdanimi vstopnicami je bilo izvedenih 487 učnih ur z raznovrstno vsebino. Razveseljivi so podatki, da se je v muzejski zbirki Zasavskega muzeja Trbovlje v Hrastniku število tako izvedenih učnih ur Lepopisa kot tudi obiskovalcev celo povečalo. Poleg tega se je zelo veliko obiskovalcev učnih ur udeležilo tudi ob dnevih odprtih vrat. Organizacijo obiskov, sprejemanje prijav šolskih in drugih organiziranih skupin, usklajevanje terminov in dela vodičev ter animatorjev učnih ur je na sprejemnici muzeja vodila zunanja sodelavka Natalija Žižić, ki je bila tudi animatorka učnih ur Računstvo, Lepopis in po potrebi tudi Lepo vedenje. Prav tako je vodila obiskovalce po stalni in občasni razstavi v slovenskem in angleškem jeziku, pomagala je pri izvajanju muzejskih delavnic med šolskim letom in med počitnicami ter ob posebnih priložnostih, tako pri organizaciji kot izvedbi različnih prireditev v muzeju ob dnevih odprtih vrat ter ob drugih muzejskih projektih. Poleg zunanjih sodelavcev sta učne ure po potrebi bodisi zaradi odsotnosti animatorjev ali težav pri usklajevanju terminov opravljala tudi kustos Anton Arko (Vodnikovo šolo enkrat in Nedeljsko šolo dvakrat) in bibliotekarka Polona Koželj (Ročna dela devetkrat in Lepopis dvanajstkrat), predvsem v prvi polovici leta. V drugi polovici leta je več pedagoškega dela po vrnitvi s porodniškega dopusta opravila Maja Hakl Saje.

Muzejske delavnice. Muzejskih delavnic je bilo v letu 2016 precej manj kot prejšnje leto. Večinoma so muzejske delavnice potekale v sklopu pedagoško-andragoških projektov. V rednem programu med obiskovalci po eni strani ni bilo zaznati večjega zanimanja, po drugi pa tudi promocija muzejskih delavnic ni bila najbolj uspešna. Zmanjšanje števila izvedenih muzejskih delavnic se zato nanaša predvsem na izvedbo delavnic v rednem programu. Kakor leta 2015 so delavnice potekale tudi ob razstavi Učilnica v naravi: šolski vrt

včeraj, danes, jutri in ob razstavi *Lingua latina*. Maja Hakl Saje je pred koncem leta izvedla delavnice *Vezenja*. Nekaj delavnic iz muzejskega programa v letu 2016 zaradi slabega obiska ni bilo izvedenih. Muzejski delavnici *Izdelovanje šolskih zvončkov* in *Izdelovanje ptičjih hišic* je izvedel tudi zunanji sodelavec Marijan Javoršek. Na 8. Znanstivalu dogodivščin so bile izvedene delavnice kemijskih in delavnice fizikalnih poskusov.

Vodstva po razstavah. Vodstva po razstavah so v sklopu programa vodenja po muzeju čez celo leto opravljali muzejski vodiči. Zelo pomembno je, da so se znali prilagoditi raznovrstnim starostnim skupinam obiskovalcev. Za nekoliko zahtevnejše obiskovalce so pri vodenju sodelovali tudi kustosi. Posamezne občasne razstave so obiskovalcem pogosto predstavili njihovi avtorji: kustosinja Mateja Ribarič razstavo o šolskem vrtu, kustos Anton Arko razstavo o pouku latinščine v osnovni šoli in direktor muzeja mag. Stane Okoliš razstavo o 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole. Vodenje s poudarkom na stalni razstavi, ki je poleg učne ure najpomembnejši element v programu obiska muzeja, je glede na potrebe enkrat spomladi in dvakrat v jeseni opravila bibliotekarka Polona Koželj. Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je opravila 24 vodstev po stalni in občasni razstavah in posebej štiri vodstva za posebne skupine: udeležence univerze za Tretje življenjsko obdobje 20. in 21. januarja 2016, upokojene pedagoške delavce 9. marca 2016 in učiteljski kolektiv OŠ Turnišče 2. julija 2016. Kustosinja Mateja Ribarič je imela več vodstev po muzeju za posamezne obiskovalce, izvedla pa je tudi devet vodstev za otroke iz Vrtca Vodmat na občasni razstavi Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri.

Muzejski vodiči. Naloge muzejskih vodičev so v letu 2016 izvajali: Maja Hakl Saje, Matej Hrastar, Mateja Pušnik, Klara Pavlinič, Tevž Globokar, Rok Kastelic in Matej Prevc. Prvo polovico leta je bila odsotna Maja Hakl Saje, celo leto pa Neža Trdin. Izbor novih vodičev še ni bil potreben, čeprav se je na povabilo že konec leta 2015 pozitivno odzvalo vseh 6 kandidatov. V letu 2016 je dosedanje število vodičev zadostovalo za nemoteno delo v pedagoški dejavnosti. Novi kandidati bodo izbrani takoj, ko bo to potrebno. Z vsemi kandidati (Mirjam Tičar, Anja Bregar, Monika Merhar, Blažka Kotar, Tina M. Slatnar, Tanita Seifert) je bil vzpostavljen prvi kontakt.

Animatorji učnih ur. Učne ure v letu 2016 so izvajali naslednji animatorji:

1. Taja J. Gubenšek (Lepo vedenje, Prirodopis: Domača mačka),
2. Natalija Žižić (Lepopis, Računstvo, Lepo vedenje od novembra 2016),
3. Maja Hakl Saje (Ročna dela, Lepopis, UU za tujce, Lepo vedenje: od avg. 2016),
4. Polona Koželj (Ročna dela, Lepopis),
5. Anton Arko (Nedeljska šola, Vodnikova šola),
6. Marko Novak (Nedeljska šola, učne ure je izvajal do septembra 2016),
7. Matej Hrastar (Fizika, Nedeljska šola, Vodnikova šola),
8. Matej Prevc (Učna ura v antični Emoni, Učna ura za tujce),
9. Rok Kastelic (Nedeljska šola),
10. Mateja Pušnik (Lepopis).

Novi animatorji 2016:

1. Natalija Žižić za učno uro Lepo vedenje (poskusna učna ura 27. 10. 2016)
2. Maja Hakl Saje za učno uro Lepo vedenje (poskusna učna ura 27. 10. 2016).

Deset učnih ur Lepopisa za zasavske osnovne šole v muzejski zbirki v Hrastniku je v prvi polovici leta v celoti izvedla Natalija Žižić. Poskusna učna ura Lepo vedenje, ki sta jo uspešno opravili Natalija Žižić in Maja Hakl Saje, je bila potrebna zaradi večjega zanimanja za obisk in pogostejše zadržanosti animatorke Taje J. Gubenšek. Anton Arko in Polona Koželj sta kot redno zaposlena z določenimi nalogami v letnem delovnem načrtu učne ure izvajala samo takrat, ko v muzeju za njihovo izvedbo ni bilo druge možnosti. Vodič in animator učnih ur Marko Novak, ki je dobil redno zaposlitev, je septembra sklenil svoje dolgoletno zelo uspešno delovanje v muzeju. V dogovoru z Gašperjem Murnom, študen-

tom Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo, je bila v pripravi nova učna ura o pouku kemije, ki pa se zaradi njegovih študijskih obveznostih leta 2016 še ni dokončno realizirala.

Srečanja in delo z vodiči in animatorji učnih ur. Vodstvo muzeja in vsi strokovni delavci muzeja, ki spremljajo nemoten potek pedagoškega programa in skrbijo zanj, so se z vodiči in animatorji učnih ur v polniasedbi sestali 11. aprila 2016 in 12. oktobra 2016, po potrebi pa so bili stiki z njimi vsakodnevni. Poleg direktorja mag. Staneta Okoliša so bili vspremljanje dela vodičev in animatorjev učnih ur vključeni zlasti kustosinji mag. Marjetka Balkovec Debevec in Mateja Ribarič, organizator/informator Ksenija Guzej in Natalija Žižić, ki je skrbela za njihovo tekoče obveščanje. Ob spremljanju jim je bila zagotovljena tudi vsa potrebna strokovna pomoč. Strokovni nadzor in svetovanje vodičem in animatorjem učnih ur pri delu in komunikaciji z obiskovalci je vodil znani lutkar in predavatelj na AGRFT Brane Vižintin. Za sodelovanje muzeja z njim je zaslužna predvsem kustosinja Mateja Ribarič. Srečanja vodičev in animatorjev učnih ur z njim so bila 2. in 29. marca, 1., 15., 21., 22., in 28. aprila ter 10., 19. in 20. maja 2016. Poleg vodičev in animatorjev učnih ur se je izobraževanja in izpopolnjevanja vodičev in izvajalcev učnih ur 4., 6., 15. in 18. aprila udeležila tudi bibliotekarka Polona Koželj. Na srečanjih z vodiči in animatorji učnih ur so bila ob izmenjavi izkušenj obravnavana aktualna vprašanja in problemi izvajanja učnih ur. Za vodenje razporeda pedagoških obveznosti vodičev in animatorjev učnih ur ter usklajevanje urnika je bila odgovorna zunanja sodelavka Natalija Žižić, ki je bila na sprejemnici z njimi v stalnem stiku in se je udeležila tudi vseh strokovnih srečanj. Na rednih letnih srečanjih z vodiči in animatorji in pri reševanju problemov, ki so se pojavljali pri tekočem delu, je bila redno navzoča tudi Ksenija Guzej, ki je v tajništvu muzeja usklajevala delo redno zaposlenih in zunanjih sodelavcev pri vseh pedagoško-andragoških in drugih programih in njihovi promociji v medijih.

Gradiva in materiali za izvedbo učnih ur. Oblačila za obiskovalce učnih ur so med letom prali petkrat med šolskimi počitnicami: februarja, aprila, junija, novembra in decembra. Mag. Marjetka Balkovec Debevec je pripravila načrt izbora oblačilne podobe učiteljev in učiteljic s konca 19. in začetka 20. stoletja za prenovu starih in izdelavo novih oblačil animatorjev učnih ur. S šiviljo Marijo Srebot se je tudi dogovorila za izdelavo učiteljskih oblačil, ki bodo narejena v začetku leta 2017. Za posamezne učne ure so bili nabavljeni potrebni pripomočki in drugo gradivo, pri čemer so sodelovali tudi sami animatorji. Maja Hakl Saje je za učno uro Ročna dela pomagala pri nakupu gumbov, sukanca in škarij. Matej Prevc je izbral prizor rimskega stebrišča, ki služi za scensko ozadje pri izvajanju učne ure iz antične Emone. Pri izboru slikovnega gradiva in postavitvi kulise je pomagala tudi Ksenija Guzej. Za nemoteno izvajanje starih učnih ur: Lepopis, Nedeljska šola in Lepo vedenje, ki so med obiskovalci najbolj priljubljene in največkrat izvedene, so bili ponatisnjeni učni listi.

Muzejsko mentorstvo. Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je bila februarja in marca/aprila mentorica Ajdi Centa in Moniki Škrl, študentkama etnologije in kulturne antropologije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, ki sta v muzeju opravili študentsko prakso v sklopu študijskega programa. S sodelavko, kustosinjo Matejo Ribarič sta izvedli tudi enoletno mentorstvo v projektu Zavoda Nefiks za študentko doktorskega študija Diani Pita Costa, ki je veljalo kot priprava na državni izpit za kustosa pedagoga. Mag. M. Balkovec Debevec je med letoma 2000 in 2016 izpeljala različne oblike mentorskega dela 44 študentom in mladim diplomantom. Izkušnje iz mentorskega dela v Slovenskem šolskem muzeju je zbrala v članku O mentorstvu v Slovenskem šolskem muzeju, objavljen v: Andragoška spoznanja 2/2016 [ur. dr. Monika Govekar-Okoliš], Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2016, str. 9–22.

Pedagoško-andragoški projekti odprtega muzeja. Muzej se s svojim rednim pedagoško-andragoškim delom v medinstitucionalne projekte ni vključeval le ob dnevih

odprtih vrat (Prešernov dan, Mednarodni dan muzejev, Poletna muzejska noč, Ta veseli dan kulture) ali ob drugih skupnih pedagoško-andragoških projektih (Kulturni bazar, Znanstival, Igraj se z mano itd.), ampak se je pozitivno odzval tudi na druge zunanje pobude, ki se nanašajo na delo in poslanstvo muzeja. Muzej se je tako vključil v projekte s posamezniki in z različnimi organizacijami, ki razširjajo kulturno in izobraževalno vlogo muzejev med različnimi skupinami ljudi ob različnih priložnostih. Poleg zunanjih sodelavcev so pri njihovi izvedbi in zlasti pri njihovi pripravi in oblikovanju sodelovali strokovni delavci s področja pedagoško-andragoških programov: mag. Marjetka Balkovec Debevec, Mateja Ribarič, Polona Koželj, Anton Arko in Ksenija Guzej. Za Teden študentske kulture (7. 3. 2016–11. 3. 2016) je bil obisk muzeja za študente brezplačen, vendar kljub temu obiskovalcev ni bilo prav veliko. Podobno je bilo v projektu Z igro do dediščine (3. 10. 2016–8. 10. 2016). Večje zanimanje je bilo za predavanje mag. Marjetke Balkovec Debevec o šolskih praznovanjih v preteklosti, ki sta se ga 20. in 21. januarja 2016 udeležili dve skupini slušateljev Univerze za tretje življenjsko obdobje, 9. marca 2016 pa tudi skupina upokojenih pedagoških delavcev Slovenije. Lepo obiskana je bila predstavitev knjige POTOVANJA: doživljanje sveta iz prve roke dr. Marka in dr. Angelce Žerovnik, katere se je 21. aprila 2016 pri pouku geografije udeležil tudi celoten šolski razred iz Srednje ekonomske šole Ljubljana. V muzejskih prostorih je 20. aprila 2016 zelo uspela prireditev Šola se predstavi ob 200-letnici ustanovitve šole v Smledniku, ki so jo oblikovali učenci in učitelji navedene šole. Na prireditvi so predstavili tudi jubilejni zbornik, ki je izšel ob visoki obletnici delovanja. Pobudo za predstavitev v muzeju je sprožilo vodstvo OŠ Simona Jenka Smlednik, sledila pa je uspešnemu sodelovanju šole in muzeja pri pripravi zbornika, pri katerem sta s svojimi članki levji delež prispevala prav direktor muzeja, mag. Stane Okoliš in upokojena bibliotekarka Tatjana Hojan.

"Šola je sama na sebi dobra reč ---", Simon Jenko, Jeprški učitelj : zbornik ob dvestoletnici osnovne šole v Smledniku, ur. Marjeta Žebovec, Andreja Kerč, Smlednik : Osnovna šola Simona Jenka, 2015

Sodelovanje s šolami in drugimi vzgojno-izobraževalnimi organizacijami. Sodelovanje šolskega muzeja s šolami je ena od prioritetenih nalog muzeja. Sodelovanje je mnogostransko. Muzeja brez stikov in raznovrstnega sodelovanja v projektih s šolami si ni mogoče niti zamisliti. Poleg obiska šolskih skupin v muzeju, ki so daleč največja skupina obiskovalcev, izposoje muzejskih predmetov za jubilejne razstave, posredovanja informacij iz šolske preteklosti in svetovanja pri njihovem delu itn. posebej poudarjamo projekte, ki se vsako leto načrtno in spontano spletejo med muzejem in šolami ali z organizacijami, ki z različnimi dejavnostmi šole povezujejo. Muzej je pri tem precej kadrovsko in finančno omejen, vendar po svojih možnostih s šolami opravlja svoje poslanstvo. Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec in Mateja Ribarič sta sodelovali v komisiji za delo z zgodovinskimi krožki pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. V sodelovanju z Zasavskim muzejem Trbovlje so v muzejski zbirki v Hrastniku potekale učne ure za zasavske osnovne šole. Muzej je bil 15. aprila 2016 zastopan tudi na 16. strokovnem posvetu Društva učiteljev podružničnih šol na Ponikvi pri Žalcu. Na pobudo vodstva OŠ Smlednik je bila v muzejskih prostorih že omenjana prireditev ob dvestoletnici ustanovitve šole, ki so jo s svojimi talenti obogatili učenci šole, pripravo scenarija in povezovanje pa je izvedla bibliotekarka Polona Koželj. Direktor muzeja mag. Stane Okoliš je imel slavnostni nagovor na prireditvi v počastitev 150-letnice šolstva in čitalništva v Šentvidu v Ljubljani, ki jo je ob sodelovanju vseh osnovnih in srednješolskih ustanov in knjižnice v Šentvidu v sklopu junijskega šentviškega tedna organizirala Blaž Potočnikova čitalnica. Muzej je za prireditve v Šentvidu posodil tudi več muzejskih predmetov, z učno uro Nedeljska šola pa je s svojimi učenci nastopil tudi »gospod učenik«. Kustos Marko Ljubič in kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec sta 24. maja 2016 ob Tednu vseživljenjskega učenja nastopala s prispevki o pisanju in pisalih na prireditvi OŠ Loka v Črnomlju. Mag. Marjetka Balkovec Debevec

se je 16. novembra 2016 udeležila tudi sestanka s Srednješolskim centrom Novo mesto in Občino Metlika o strokovnem sodelovanju pri ureditvi spominske sobe v spomin na organizirano srednješolsko izobraževanje v Metliki, kjer je Vlada RS konec šolskega leta 2014/15 ukinila Srednjo šolo Metlika, organizacijsko enoto Šolskega centra Novo mesto in pravno naslednico nekdanje Tekstilne šole v Metliki. Kustos Marko Ljubič je marca izbral in skupaj s konservatorsko-restavratorskim tehnikom Francijem Kadivcem pripravil fizikalne predmete (prikaz elektrike) iz muzejske zbirke za razstavo Vodarna in elektrarna mesta Kočevje 1896–2016, ki jo je Pokrajinski muzej Kočevje (direktor Ivan Kordiš) pripravil ob 120-letnici javne rabe elektrike na Slovenskem na Gimnaziji Kočevje. Decembra so potekali pogovori muzeja z Zavodom za slepo in slabovidno mladino Ljubljana (sedaj Center IRIS) z ogledom depojske sobe v zavodu in izdelavo okvirnega načrta ureditve muzejske zbirke za voda za postavitev razstave leta 2018 ob 100-letnici delovanja zavoda. Poleg vsestranskega sodelovanja s Srednjo šolo tehniških strok Šiška, kjer deluje muzejska konservatorsko-restavratorska delavnica, je bil največji dosežek sodelovanja muzeja s šolami postavitev razstave Dostopno in plemenito ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole in izid kataloga z enakim naslovom v sodelovanju z Zvezo slovenskih glasbenih šol.

Statistika obiska v muzeju

Obisk muzeja je v letu 2016 ostal na ravni obiska v več zadnjih letih. V primerjavi z letom 2015 se je povečal za 0,8 %. Bolj kot po številu se spreminja struktura obiskovalcev glede na starost, motiv, obdobje, kakor tudi glede na dneve odprtih vrat. Stabilen obisk na visoki ravni zelo pozitivno vpliva na delovanje muzeja na vseh področjih muzejske dejavnosti in še posebej pri razvoju pedagoško-andragoških programov. Število obiskovalcev v enem koledarskem letu se je že več let zapored ustalilo na meji med 16 in 17 tisoč. Čeprav večje razlike v obisku med letoma 2016 in 2015 pravzaprav ni, pa so večje razlike nastale pri posameznih mesecih. V obeh poletno-počitniških mesecih je obisk še naprej opazno nižji kot v drugih mesecih, čeprav se je razlika zlasti avgusta precej zmanjšala, pri tem pa se je nasprotno v primerjavi z letom 2015 precej zmanjšal obisk v juliju. Obisk v prvi polovici leta 2016 je bil opazno višji kot v letu 2015, v drugi polovici leta 2016 pa opazno manjši. Precejšnje spremembe med letoma so nastale tudi pri posameznih mesecih. Močno se je obisk povečal v februarju in septembru, nekoliko manj pa v aprilu in juniju, ki je bil glede na absolutno število v zadnjih letih sploh nekaj posebnega. Največji obisk v letu 2016 je bil v mesecih februar, marec, april in junij. Na precejšnja mesečna odstopanja v številu obiska poleg sprememb v šolskem koledarju nedvomno vpliva tudi obisk ob dnevih odprtih vrat (februar, junij) v manjši meri pa tudi različni, predvsem razstavniki projekti, ki v muzej v katkem časovnem obdobju lahko privabijo tudi večje število obiskovalcev.

Tabela: Obisk muzeja 2016 po mesecih in starostni strukturi ter primerjava z letom 2015

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC	Skupaj
Vrtec	0	40	1	0	0	1	2	11	1	0	1	14	71
OŠ	895	1321	1215	1138	1590	2238	2	164	791	1046	989	511	11900
SŠ	70	34	0	150	102	141	25	2	0	86	46	8	664
Štud.	20	25	75	34	89	23	4	17	2	91	81	49	510
Odrasli	174	737	164	244	255	652	88	207	159	162	243	370	3455
2016	1159	2157	1455	1566	2036	3055	121	401	953	1385	1360	952	16600
2015	963	1517	1681	1377	2412	2758	242	296	672	1641	1574	1342	16475
Indeks	120,4	142,2	86,6	113,7	84,4	110,8	50,0	135,5	141,8	84,4	86,4	70,9	100,8

Glede na starostno strukturo obiskovalcev so osnovnošolci v muzeju vseskozi, vse od začetka podrobne statistične sledljivosti, daleč največja skupina. Osnovnošolske skupine so ciljna skupina muzeja, ki za to starostno skupino tudi sicer namenja največ pozornosti, promocije in nasploh tudi sredstev. Njihov delež obiska v muzeju v letu 2016 je bil 71,7% in je za 2,3 % nižji kot leta 2015. Deleži drugih starostnih skupin so v primerjavi z osnovnošolci manjši. Za njimi imajo z 20,9 % najvišji delež odrasli, ki se udeležujejo vseh muzejskih dejavnosti še najbolj enakomerno. Glede na prejšnje leto se je njihov delež povečal za 0,9 %. Deleža srednješolcev 4% in študentov 3% sta v celotni strukturi obiska zelo majhna, delež predšolskih otrok z 0,4 % pa je sploh neznaten. Pri vseh treh zadnjih skupinah so možnosti za povečanje obiska v muzeju z novimi programi in njihovo boljšo promocijo velike.

Tabela: Primerjava števila obiskovalcev v letu 2016 in 2015

a) Po starostnih skupinah obiskovalcev

	Predšolski	Osnovnošolci	Srednješolci	Študenti	Odrasli	Skupaj
2015	47	12.086	612	432	3.298	16.475
2016	71	11.900	664	510	3.455	16.600
Indeks	151,1	98,5	108,5	118,1	104,8	100,8

Po povečanju števila osnovnošolcev za 5,2 % v letu 2015, glede na predhodno leto, se je njihovo število v letu 2016 zmanjšalo za 1,5 %. Število obiskovalcev v vseh drugih starostnih skupinah pa se je v letu 2016 povečalo. Največji odstotek povečanja je v obeh starostnih skupinah z najmanjšim deležem obiska: pri predšolski za 51,1 % in pri študentih za 18,1 %. Ob povečanju celokupnega obiska in zmanjšanju števila osnovnošolcev se je s povečanjem obiskovalcev v drugih starostnih skupinah v letu 2016 povečal tudi njihov delež v strukturi obiska muzeja v letu 2016. Očitno je, da so letna nihanja v starostnih skupinah z manjšim deležem obiskovalcev muzeja podvržena večjim spremembam. Medtem ko se je število osnovnošolcev v letu 2016, glede na leto 2015, zmanjšalo za 186, se je pri vseh drugih skupinah obiskovalcev v istem obdobju povečalo za 311 (predšolski za 24, srednješolci za 52, študenti za 78 in odrasli za 157). Obisk muzeja v letu 2016 se je tako v primerjavi s predhodnim letom 2016 povečal za 125.

Tabela: Primerjava števila obiskovalcev v letu 2016 in 2015

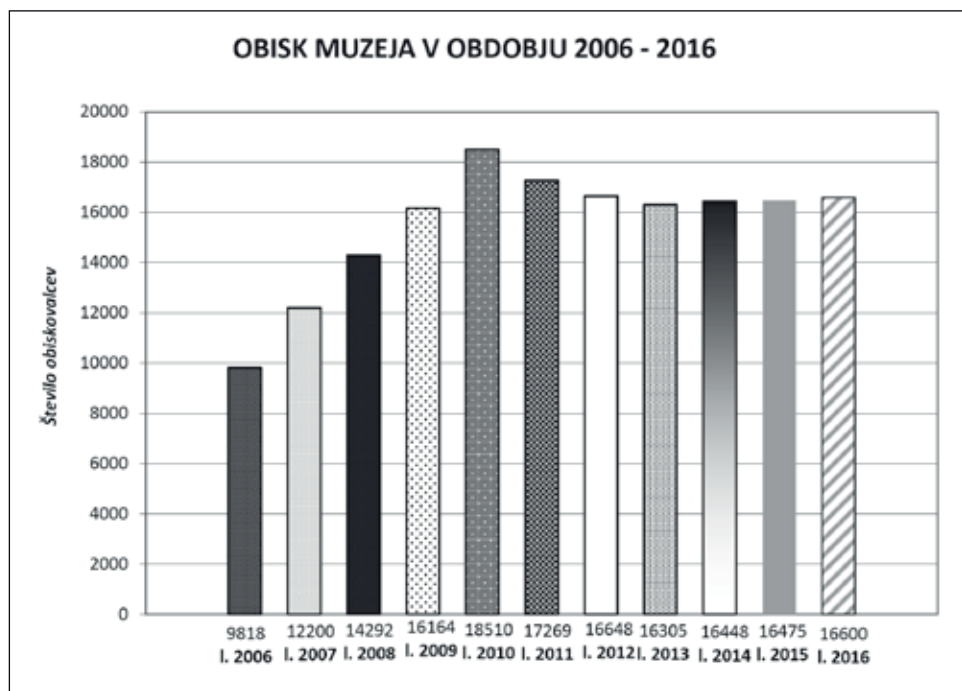
b) Po namenu

	Razstave posebej	Učne ure posebej	Razstave in učne ure sk.	Prireditve	Knjižnica	Obisk SKUPAJ
2015	12.317	13.119	14.145	1724	606	16.475
2016	11.703	12.909	13.381	2593	626	16.600
Indeks	95,0	98,4	94,6	150,4	103,3	100,8

Manjši obisk osnovnošolcev na eni in povečanje števila obiskovalcev v drugih starostnih skupinah na drugi strani je sorazmerno z namenom oz. motivom obiska v muzeju. Glede na značilnosti, ki veljajo za posamezne skupine obiskovalcev, zmanjšanje števila osnovnošolcev pomeni tudi zmanjšanje obiska razstav in starih učnih ur, zaradi katerih se osnovnošolske skupine po izdelanem pedagoškem programu večinoma odločajo za obisk muzeja. Obisk osnovnošolskih skupin je notranje tesno povezan z razstavno-pedagoškim programom muzeja, ki mu dajejo posebno vrednost zlasti stare učne ure. Obisk učnih

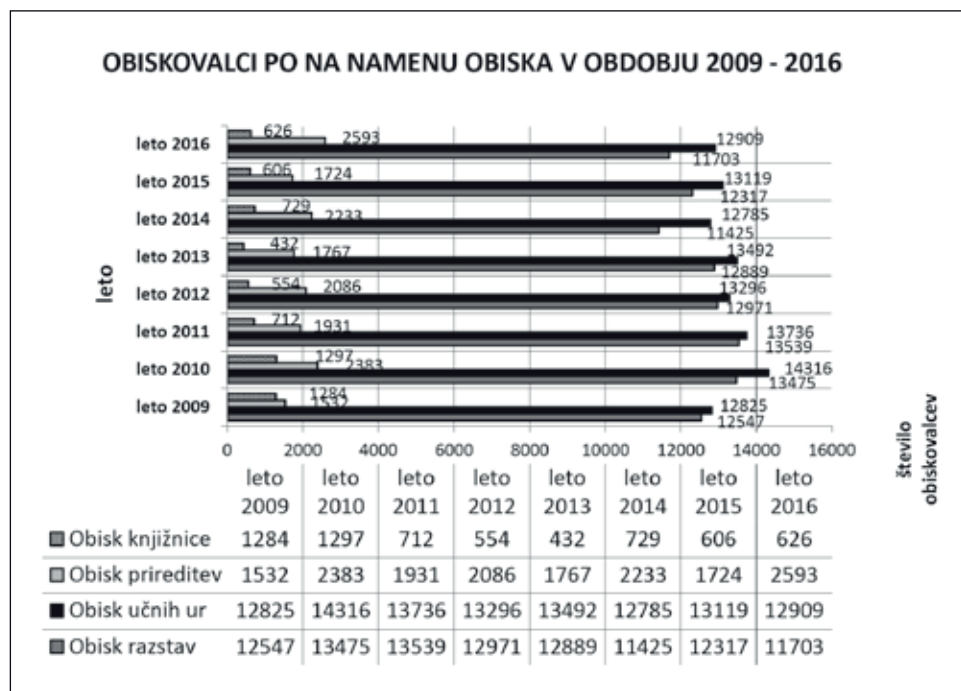
ur in razstav je medsebojno povezan in ga muzej šolskim in drugim skupinam nasploh priporoča v svojih promocijskih brošurah in materialih. Kljub temu se nekatere skupine odločijo za obisk samo tega ali onega dela programa, pri tem pa so učne ure vseskozi nedvomno bolj obiskane. Razlika med obiskom razstav in sodelovanjem na učnih urah se je leta 2016 še nekoliko povečala v korist učnih ur. Ker se osnovnošolci muzejskih prireditvev skoraj ne udeležujejo, prav tako pa večinoma niso uporabniki muzejskih storitev v knjižnici ali drugih oddelkih muzeja, je razvidno, da je do povečanja obiska pri drugih starostnih skupinah prišlo predvsem zaradi večjega obiska muzejskih prireditvev in uporabe knjižničnih ter drugih storitev in posredovanih informacij v knjižnici muzeja. V letu 2016 se je v primerjavi z letom 2015 izjemno povečal obisk prireditvev, medtem ko je obisk v knjižnici le nekoliko večji. Iz pregleda muzejskih prireditvev moremo ugotoviti, da se v letu 2016 ni povečalo število prireditvev, ampak število obiskovalcev na njih. Za 869 udeležencev večji obisk prireditvev predstavlja povečanje kar za 50,1 % v primerjavi z letom 2015. Statistični podatki o zmanjšanju obiska na razstavah in udeležbe na učnih urah ter povečanju obiska na prireditvah in tudi v knjižnici so razumljivi in jih je lahko pojasniti. Ker je kljub povečanju delež obiskovalcev v knjižnici s 3,8 % in na prireditvah s 15,6 % v razmerju do celotnega obiska še vedno majhen (19,4 %), so vsakokratna, tudi manjša, nihanja zabeležena z večjimi odstotki. Nasprotno se pri razstavah in muzejskih učnih urah, kjer je delež obiska v muzeju 80,6 % in se je v primerjavi z predhodnim letom zmanjšal za 5,2 %, tudi v absolutnih številkah precej večje spremembe računajo v primerljivo manjših odstotkih. Obisk muzeja po namenu izraža njegovo očitno usmerjenost v izvajanje zgodovinskih učnih ur, ki po izdelanem pedagoškem programu zlasti šolske skupine pritegnejo tudi k drugim muzejskim dejavnostim, med katerimi so v ospredju razstave in posebej stalna razstava Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja.

Graf: Obisk muzeja v obdobju 2006–2016

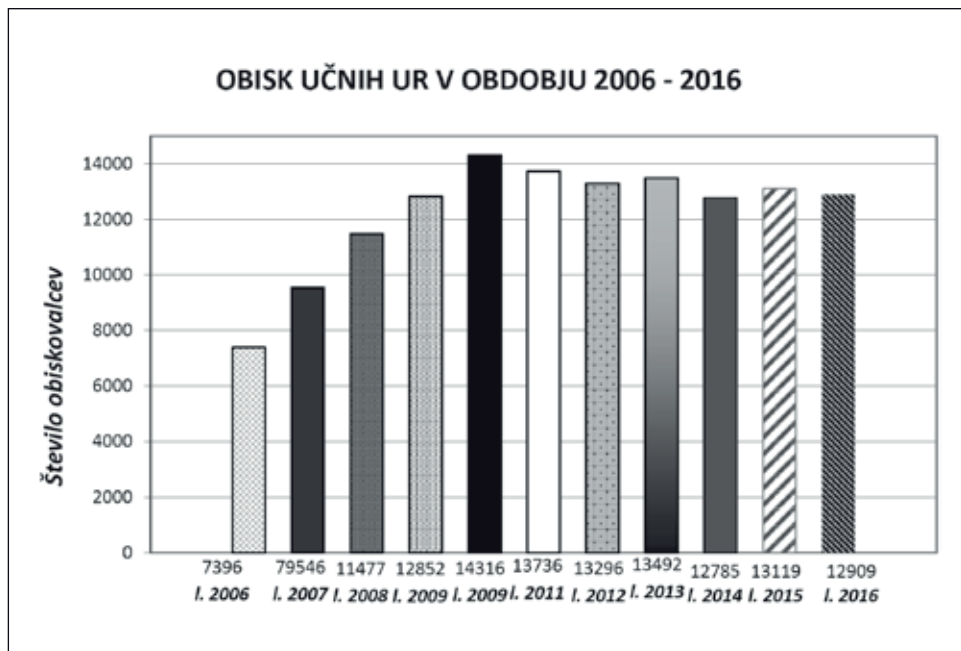
Z vpogledom v statistične podatke obiska muzeja v zadnjih desetih letih je hitro razvidno, da je obisk muzeja po obdobju nagle rasti do leta 2010 postopoma upadal, po letu 2013 pa znova naraščal. Število obiskovalcev se je v zadnjih treh letih povečalo, vendar pa to ni več tako skokovito, kot je bilo prej. Večjih sprememb od leta 2012 ni, manjša nihanja glede na mesec obiska, na starost in motiv obiska pa so se znotraj posameznega šolskega leta izravnale. Muzejski prostori na Plečnikovem trgu št. 1 so bili optimalno izkoriščeni, saj stare učne ure v eni učilnici potekajo skoraj vsak delovni dan, najbolj pogosto v več skupinah zaporedoma, občasno, glede na dogovor, pa tudi v drugih terminih in ob sobotah. Ker je za izvajanje učnih ur zaradi pomanjkanja prostorov na razpolago samo ena učilnica, je treba njeno opremo prilagoditi na vsako spremembo pri izbiri novih vsebin. Kakor v predhodnem letu se je kot učilnico za učno uro Prirodopis in Učno uro iz antične Emone uporabljala tudi razstavna soba, v kateri je bila do oktobra razstava o šolskem vrtu, pozneje pa razstava ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole. Muzej potrebuje za razvoj aktivnih metod prezentacije pouka v preteklosti tako nove razstavne prostore kot tudi dodatno učilnico za izvajanje starih učnih ur. Negativen vpliv na obisk muzeja je imelo dejstvo, da v muzeju ni primernih garderob in prostora za obedovanje, kar je predvsem za obisk šolskih skupin zelo pomembna okoliščina. Vodstvo muzeja si je v letu 2016 v sodelovanju z MIZŠ zelo prizadevalo, da si muzej v prihodnosti pridobi večje prostore. Obisk muzeja med dnevi odprtih vrat je spet opozoril na nesorazmerje med potrebami obiskovalcev in ponudbo muzeja, saj je zasedenost učilnice za brezplačne učne ure nekajkrat preseгла dovoljeno število udeležencev.

Graf: Število obiskovalcev, glede na namen obiska 2009–2016

Če primerjamo obisk v muzeju po namenu v časovnem obdobju od leta 2009 do leta 2016, ugotovimo, da je obisk v knjižnici od leta 2011 opazno upadel in da se je s tem močno zmanjšal tudi delež uporabnikov knjižnice v strukturi obiska muzeja. Po precejšnjem zmanjšanju obiska v obdobju od leta 2011 do leta 2013 se v letih 2015 in 2016 znova povečuje. Velika nihanja med posameznimi leti so tudi pri udeležbi na prireditvah, ki jih je bilo po posameznih letih različno. Glede na ugotovitve, da jih je eno leto precej več kot predhodno, jih je že naslednje zopet precej manj. Tako je bilo tudi v letu 2016 precej več obiskovalcev kot leta 2015. Ker so odstopanja tako velika in vsako leto tudi tako izmenična, ni mogoče izpostaviti posebnih ugotovitev ali trenda tovrstnega obiska v muzeju. Na končni seštevek obiska muzeja ima udeležba na muzejskih prireditvah precejšen vpliv in druga nihanja večkrat tudi izravna. Na finančni rezultat muzeja pa število obiskovalcev na prireditvah ne vpliva, saj je udeležba na njih praviloma brezplačna. Prireditve so zelo pomembne za promocijo muzejskega dela, za popularizacijo muzeja v javnosti ter izkaz odprtosti do okolja, v katerem deluje, in do ljudi, ki se čutijo z muzejem povezani. Muzej s prireditvami ustvarja tudi primerno ustvarjalno klimo pri uresničevanju skupnih potreb in ciljev, s katerimi se širi poznavanje šolske preteklosti. Število prireditev je v večji meri odvisno od raznovrstnosti in obsega razstavne dejavnosti, od postavitve novih razstav ali od gostovanja razstav iz drugih muzejev in raznovrstnih organizacij, prav tako pa tudi od pedagoško-andragoških dogodkov ob teh razstavah. Zaradi osredotočanja na pripravo stalne razstave je bilo v letu 2016 načrtovanih manj razstav, kljub temu pa se je sredi leta vodstvo muzeja ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole odločilo sodelovati tudi pri pripravi jubilejne razstave z Zvezo slovenskih glasbenih šol. Čeprav je bilo prireditev v letu 2016 manj kot leto prej, je bila udeležba na njih v letu 2016 precej večja. Zgodovinske učne ure so bile z obiski razstav skozi celo obravnavano obdobje glavni razlog za obisk Slovenskega šolskega muzeja.

Graf: Obisk učnih ur v obdobju 2006–2016

Obisk učnih ur v obdobju 2006–2016 najbolj jasno kaže, kako je obisk v muzeju tesno prepleten in odvisen od obiska zgodovinskih učnih ur. Krivulji obiska muzeja in obiska učnih ur sta si med seboj sorazmerno podobni. Najbolj opazno je odstopanje v obdobju zadnjih štirih let, ko je obisk v posameznem letu glede na predhodno leto obratno sorazmeren s celotnim obiskom muzeja. Tako je leta 2013 učne ure obiskalo več obiskovalcev kot leta 2012, pri tem pa je bilo število vseh obiskovalcev muzeja v letu 2013 manjše kot leto poprej. Isto velja tudi za leto 2014 in leto 2016. V povprečju je število vseh obiskovalcev muzeja za nekaj več kot tri tisoč večje od tistih, ki so se v posameznem letu udeležili učnih ur. Celoten obisk muzeja se je ustalil nad mejo med 16 in 17 tisoč, obisk učnih ur pa je v letu 2016 za malo zdrknil pod mejo 13 tisoč. Čeprav se je krivulja obiska učnih ur v letu 2016 obrnila navzdol, za nadaljnji razvoj muzeja to ni usodno, nikakor pa zanj ni dobro, da se število obiskovalcev učnih ur zmanjšuje. Dejstvo je, da se nekatere šole učnih ur v muzeju udeležujejo ciklično. Predvsem je za muzej pomembno, da se tudi vračajo. Zanimivo je, da se, posebno ob dnevih odprtih vrat, skupaj s svojimi starši vračajo nekateri učenci, ki so muzej v šolskih skupinah že obiskali. Prizadevanja muzeja so prav v takšnih primerih najbolj poplačana, zadovoljstvo nad vloženim trudom pa najbolj iskreno. Razvoj pedagoških programov, med njimi predvsem učne ure, bodo za muzej poleg postavitve stalne razstave še naprej največji izziv. Na odločitev skupin pri izbiri posamezne učne ure vpliva več dejavnikov. Načeloma je odločitev popolnoma na strani obiskovalcev, če se skupine pri izbiri odločajo na podlagi kvalitete izvedenih ur in pozitivnih izkušenj iz preteklosti. Pomembna je primernost posamezne učne ure za starost obiskovalcev, njena privlačnost in povezanost s sedanjim učnim programom. Vsem učnim uram je skupen poudarek na vzgojni vlogi pouka nekoč: na spoštovanju učencev do učiteljev, na njihovi strogosti in na kaznovanju ter nagrajevanju. Muzej s programom učnih ur omogoča, da učenci lahko na podlagi lastne izkušnje primerjajo pouk nekoč in danes.

Tabela: Učne ure 2016 (po izd. vstopnicah – brez prireditev in gostovanj) in primerjava z letom 2015

Učna ura	Izv. 2016	Izv. 2015	Obisk 2016	Obisk 2015	O/UU 2016	O/UU 2015
Lepopis, 1930	189	181	4716	4933	25,0	27,3
Nedeljska šola, 1865	121	152	3565	4074	29,5	26,8
Lepo vedenje, 1907	83	65	2212	1802	26,7	27,7
Učna ura v antični Emoni,	28	18	627	452	22,4	25,1
Računstvo, 1905	20	11	591	266	30,0	24,2
Ročna dela, 1926	19	10	498	295	26,2	29,5
Fizika, 1900	12	24	345	522	28,8	21,8
Vodnikova šola, 1810	8	17	195	386	24,4	22,7
Učna ura za tujce, 1906	4	4	112	106	28,0	26,5
Prirodopis, 1907	3	10	48	283	16,0	28,3
Učne ure skupaj	487	492	12.909	13.119	26,5	26,7

V muzejskih prostorih na Plečnikovem trgu št. 1 je bilo v letu 2016 izpeljanih 487 učnih ur različnih vsebin, na katerih je aktivno sodelovalo 12.909 obiskovalcev z izdanimi vstopnicami. To pomeni, da je bilo v primerjavi z letom 2015 izvedenih 5 učnih ur manj in

je na njih posledično sodelovalo 110 obiskovalcev manj. Na vsaki izvedeni učni uri je bilo v povprečju navzočih 26,5 udeleženca. Najpogosteje je bila izvedena učna ura Lepopisa, število njenih izvedb pa se je v primerjavi z letom 2015 še povečalo. Lepopis je ena prvih zgodovinskih učnih ur, ki jih izvaja muzej, primerna za vse starostne skupine in zato od vsega začetka tudi najbolj obiskana. Tako kot leta 2015 sta imeli zelo velik delež izvedb tudi Nedeljska šola, ki je primerna posebej za mlajše obiskovalce, in Lepo vedenje za vse starostne skupine, posebej za srednješolce. Delež drugih vsebin učnih ur je precej manjši. V primerjavi z letom 2015 se je poleg izvedb učnih ur Lepopisa povečalo število izvedb učnih ur Lepo vedenje, Učna ura v antični Emoni in Računstvo ter Ročna dela. Nasprotno se je opazno zmanjšalo število izvedenih učnih ur Nedeljske šole, obisku sorazmerno pa tudi Fizike, Vodnikove šole in Prirodopisa. Lepopis in Nedeljska šola še vedno predstavljata več kot polovico vseh izvedenih učnih ur. Animatorjev pri izvajanju obeh učnih urah je tudi zato več. V brošuri Pedagoški programi Slovenskega šolskega muzeja v šolskem letu 2016/2017 so bile vse učne ure ob drugih pedagoških programih muzeja podrobno predstavljene. Zmanjšanje obiska učnih ur Prirodopisa je mogoče povezati z zaprtjem razstave Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri, s katero so bile dejavnosti ob razstavi neposredno povezane. Prav tako je treba pri zmanjšanju zanimanja za obisk učne ure Fizike in Vodnikove šole poudariti, da so se učenci tretje triade OŠ in dijaki SŠ, ki so bili do zdaj na obeh učnih urah najbolj pogosti udeleženci, odločali za druge učne ure, med drugim predvsem za Lepo vedenje. Večji obisk učne ure Lepo vedenje je po eni strani odraz pričakovanja učiteljev, da bo prav ta učna ura pozitivno vplivala na vzgojno komponento njihovega prizadevanja v šoli, po drugi pa tudi posledica večje razpoložljivosti animatorke te učne ure v primerjavi s prejšnji letom.

Tabela: Muzejske delavnice 2016 po izdanih vstopnicah in primerjavi z letom 2015

Delavnice	Izvedbe 2016	Izvedbe 2015	Obisk 2016	Obisk 2015	O/D 2016	O/D 2015
Zvončki	0	2	0	63	0	31,5
Lepopisanje	0	1	0	3	0	3,0
Sumerska delavnica	1	3	14	54	14	18,0
Rimska delavnica	0	4	0	88	0	22,0
Izdelovanje ptičjih hišic	0	2	0	32	0	16,0
Veččutna na šolskem vrtu	0	2	0	18	0	9,0
Zelišča na šolskem vrtu	0	1	0	10	0	10,0
Mandala – šolski vrt	0	1	0	7	0	7,0
Delavnice skupaj	1	16	14	275	14	17,2

Muzejskih delavnic v rednem pedagoškem programu v letu 2016 skoraj ni bilo, saj zanje predvsem zaradi večje ponudbe zgodovinskih učnih ur ni bilo posebnega zanimanja. Nekaj jih je bilo izvedenih v sklopu prireditev ob dnevih odprtih vrat. Kljub temu moramo v primerjavi z izvedbami delavnic v letu 2015 ugotoviti, da je zmanjšanje preočitno in preveliko. Vzroka sta najmanj dva. Ker ni bilo novih razstav, ob katerih bi lahko razvili nove oblike delavnic, večina starih pa brez večje promocije ni dovolj zaživela, in

zaradi daljše odsotnosti zunanje sodelavke Maje Hakl, ki je v prejšnjih letih posebej promovirala tovrstne projekte in jih tudi sama izvajala. Poleg delavnic ob razstavi o šolskem vrtu in o pouku latinščine v javni osnovni šoli v rednem programu niso bile izvedene niti v preteklosti bolj prepoznane delavnice kot so npr.: delavnica vezenja, stereotipi, likovne delavnice niti lutkovna igrice.

Tabela: Regionalni izvor osnovnošolskih skupin 2016

Regija	Obisk šol 2016	Obisk šol 2015	Vse šole	Delež šol iz regije 2016	Delež šol v muzeju 2016
OSREDNJESLOVENSKA	59	65	96	61,5 %	32,0 %
PODRAVSKA	26	23	76	34,2 %	14,1 %
GORENJSKA	26	28	37	70,3 %	14,1 %
SAVINJSKA	15	26	59	25,4 %	8,1 %
JUGOVZHODNA SLOVENIJA	14	19	37	37,8 %	7,6 %
GORIŠKA	12	13	28	42,9 %	6,6 %
OBALNO-KRAŠKA	10	9	23	43,5 %	5,4 %
NOTRANJSKO-KRAŠKA	7	7	16	43,8 %	3,8 %
POMURSKA	6	11	38	15,8 %	3,5 %
SPODNJEPOSAVSKA	5	6	22	22,7 %	2,7 %
KOROŠKA	4	2	17	23,5 %	2,2 %
ZASAVSKA	0	1	7	0 %	0 %
SKUPAJ	185	210	456	40,6 %	100,0 %

Osnovnošolske skupine so najpogostejše skupine obiskovalcev od uvedbe projekta zgodovinskih učnih ur. Po predhodnih najavah prihajajo iz vseh delov Republike Slovenije in iz zamejstva v Italiji, ki pa niso zajete v zgornji tabeli. Muzej so v letu 2016 obiskali učenci iz štirih zamejskih šol: OŠ 1. maj 1945 iz Zgonika, OŠ Alojz Gradnik iz Repentaborra, OŠ Mare Samsa iz Ricmanj in OŠ Ivan Trinko Zamejski pri Domju. Izjemoma zadnjih nekaj let osnovnošolske skupine iz Zasavja ne prihajajo več v muzej v Ljubljano, ker zgodovinske učne ure za zasavske osnovne šole po posebnem dogovoru Slovenskega šolskega muzeja z Zasavskim muzejem Trbovlje potekajo v prostorih muzejske zbirke v Hrastniku. Zastopanost šol po regijah je različna in se letno spreminja, čeprav večjih odstopanj med posameznimi leti ni. Največji delež šol prihaja iz osrednjeslovenske regije, s pol manjšim deležem pa so zastopane šole iz Gorenjske in Podravske regije. Zastopanost šol iz drugih regij je precej manjša. Delež šol po obisku iz posameznih regij je največji na Gorenjskem, ki je bolje zastopana kot osrednjeslovenska regija ter precej bolj kot Notranjsko-kraška, Obalno-kraška in Goriška regija. Najslabše so zastopane šole iz Koroške in Spodnjeposavske regije. Na obisk šol iz posameznih regij zagotovo močno vpliva njihova oddaljenost od muzeja. 185 šol, iz katerih so prišle šolske skupine v muzej, predstavlja 40,6% zastopanost vseh obstoječih samostojnih šol v Republiki Sloveniji. V primerjavi z letom 2015 se je njihovo število zmanjšalo za 25. Do zmanjšanja je prišlo v večini regij, zelo opazno je zlasti v Savinjski in Pomurski regiji. Zastopanost šol se je malenkostno povečala le v Obalno-kraški in Koroški regiji.

Srednješolske skupine. V letu 2015 je muzej obiskalo 664 srednješolcev. V primerjavi s predhodnim letom se je njihovo število povečalo za 52. Zastopanost srednjih šol se je povečala za dve. V letu 2016 so muzej obiskale srednješolske skupine iz naslednjih srednješolskih ustanov: Šolski center Postojna, Šolski center Velenje, Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana, Gimnazija Velenje, Gimnazija Murska Sobota, Gimnazija Ormož, Gimnazija Novo mesto, Srednja trgovska šola Ljubljana, Gimnazija Moste Ljubljana, Šolski center Celje, Ekonomska šola Ljubljana in Srednja trgovska šola Maribor. Muzej so zaporedoma v dveh šolskih letih obiskale srednješolske skupine iz Gimnazije Velenje, Gimnazije Ormož in iz Gimnazije Jožeta Plečnika Ljubljana, ki deluje v neposredni bližini muzeja pod isto streho.

Višje in visoke šole ter fakultete. Obisk študentov v muzeju se je v letu 2016 opazno povečal, število zastopanih visokošolskih zavodov pa je ostalo bolj ali manj nespremenjeno. Tradicionalno v muzej prihajajo skupine s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (oddelek za azijske študije, oddelek za pedagogiko in andragogiko, oddelek za geografijo), s Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem, s Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani in s Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani. Prav tako so muzej znova obiskali iz Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana – višje strokovne šole iz programa Gostinstvo in turizem. Medtem ko so muzej leta 2015 obiskali študenti Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani, so leta 2016 skozi muzejska vrata na novo stopili tudi študenti Biotehniške fakultete in Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani.

Druge skupine obiskovalcev. Med skupinami, ki so v letu 2016 obiskale muzej, in se udeležile muzejskih programov, med njimi zlasti zgodovinskih učnih ur, predvsem zaradi pestrosti v njihovi različnosti, jih na tem mestu posebej omenjamo: Vrtec Vodmat – 9 skupin, skupaj 176 otrok, v sklopu razstave Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri in skupnega projekta Naš vrt, Univerza za tretje življenjsko obdobje – 2 skupini upokojencev, skupina koroških Slovencev – udeležencev intenzivnega tečaja slovenskega jezika, mešana skupina ob praznovanju rojstnega dne in obletnice mature, Društvo upokojenih pedagoških delavcev, Dnevni center aktivnosti, Združenje za ekonomiko gospodinjstva, Agencija Orel Celje, skupina upokojencev – ljubiteljev kaligrafije, skupina upokojenih vzgojiteljic, Center Janeza Levca, Poletna šola slovenščine s Filozofske fakultete, Mednarodna šola angleščine z Inštituta IVIZ, Oratorij Pirniče, mednarodni oddelek OŠ Danile Kumar, skupina upokojenk – zadnji letnik učiteljskega, Vzgojni zavod Kranj, Glasbena šola Slovenj Gradec in Počitniška skupina na OŠ Pivka – otroci iz socialno šibkejših družin.

Snemanja v muzeju. Muzejska učilnica je primeren prostor tudi za televizijska snemanja tako različnih reportaž kakor tudi dokumentarnih in izobraževalnih prispevkov o zgodovini šolstva in tudi igranih filmov s prizori v šolskih učilnicah. Zaradi bližine v centru mesta je pogosto zaželen snemalni kraj. V preteklosti je bilo teh snemanj več, v pričujočem letu pa je bil 29. marca 2016 posnet prispevek za oddajo Dobro jutro, 12. maja 2016 je bilo večje snemanje v muzejski učilnici, 16. novembra 2016 pa je bila za predstavitev posneta tudi razstava Dostopno in plemenito.

Pedagoški programi zunaj matične stavbe. Muzej celotnega pedagoškega programa ni izvedel samo v matičnih muzejskih prostorih na Plečnikovem trgu 1, ampak v sodelovanju z drugimi ustanovami in prireditelji tudi zunaj muzeja. Skupno so sodelavci muzeja v letu 2016 zunaj matične stavbe izvedli 13 pedagoških nastopov. Največji delež predstavljajo gostovanja učne ure Lepopisa v muzejski zbirki Zasavskega muzeja Trbovlje v Hrastniku.

Kraj	Dejavnost	Datum	Izv.	Ude.
Muzejska zbirka Hrastnik	Učna ura Lepopis	prva pol. leta 2016	10	358
CD Kulturni bazar / Ljubljana	Rimska delavnica	31. marca 2016	1	20
P. Zvezda Lj. / Igraj se z mano	Izdelovanje ptičjih hišic	24. maja 2016	X	X
Strit. ul. Ljubljana / Znanstival	Fizikalni eksperimenti	4. in 5. junija 2016	X	X
Skupaj				

V zgornji razpredelnici so upoštevani le aktivno sodelujoči obiskovalci. Števila udeležencev pri izvedbi eksperimentov na večdnevni prireditvi ni mogoče realno oceniti. Muzej je poleg predstavitve fizikalnih in kemičnih eksperimentov med obiskovalci promoviral svoje muzejske dejavnosti.

Muzejska zbirka Hrastnik 2016. Tako po številu izvedb učnih ur kot tudi po številu udeležencev je med projekti muzeja zunaj matične stavbe kot prejšnja leta izstopal projekt izvajanja učnih ur Lepopisa v prostorih muzejske zbirke v Hrastniku. V dogovoru z Zasavskim muzejem Trbovlje projekt učnih ur v Hrastniku poteka več let v obojestransko zadovoljstvo. Projekt obsega izvedbo učnih ur Lepopisa za četrte razrede zasavskih osnovnih šol. V letu 2016 se je učnih ur v Hrastniku tako kot predhodno leto udeležilo šest od skupaj sedmih zasavskih osnovnih šol. Poleg teh se je učnih ur v Hrastniku udeležila tudi ena šola iz Savinjske doline. Za sedem šol je zunanja sodelavka muzeja Natalija Žižić v prvi polovici leta 2016 izvedla 10 učnih ur, ki se jih se je udeležilo 358 učencev, kar predstavlja 90 učencev več kot v letu 2015.

Obisk razstav 2016. Obisk razstav je v Slovenskem šolskem muzeju v veliki meri predvsem v funkciji dopolnitve izdelanega pedagoško-andragoškega programa, v katerem je poudarek udeležba na izbrani učni uri. Z razstavami se obiskovalci v prvi vrsti na starosti primeren način seznaniijo z glavnimi dogodki v šolski in pedagoški preteklosti, z udeležbo na učni uri pa šolo nekoč, tako učne vsebine kot tudi vzgojne in učne metode, doživijo neposredno kot lastno izkušnjo. Priprava novih razstav že sama po sebi nosi začetke drugih izraznih oblik predstavitve šolske preteklosti. Razstave so zato pomembno izhodišče za številne druge muzejske dejavnosti. Ker do zdaj za obiskovalce še niso tako atraktivne in pogosto ne morejo vzbuditi takšnega zanimanja in zadovoljstva kot šolska zgodovina v živo na učnih urah, je še vedno precej šolskih in drugih skupin, ki muzej obiščejo samo zaradi udeležbe na učni uri. Na drugi strani pa je zelo malo skupin prišlo v muzej samo zaradi ogleda razstav. Udeležba na učnih urah je zato tudi v statistiki vedno večja kot na ogledih razstav. Možnost ogleda razstav se iz leta v leto spreminja. Skozi celo leto 2016 si je bilo mogoče ogledati stalno razstavo Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja in manjšo občasno razstavo Vse za kulturni razvoj! Kulturno in šolsko delovanje prof. Antona Bezenška (1854–1915) na slovanskem jugu, ki je nadaljevanje razstavnega projekta Muzeja novejša zgodovine Slovenije Pot domov iz leta 2015. Za vse druge razstave je bil ogled časovno omejen.

Tabela: Obisk razstav 2016 v Slovenskem šolskem muzeju

RAZSTAVA	Obisk
Stalna razstava Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja	11.702
Učilnica v naravi – šolski vrt včeraj, danes, jutri (do 30. 9. 2016)	8928
Lingua latina (do 19. 12. 2016)	11.647
Dostopno in plemenito – razstava ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole (od 11. 11. 2016 do 31. 12. 2016)	1484
Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja* (od 20. 12. 2016 do 31. 12. 2016)	10
Izobraževalne poti pri Slovanih (od 23. 12. 2016 do 31. 12. 2016)	55
Vse za kulturni razvoj! Kulturno in šolsko delovanje prof. Antona Bezenška (1854–1915) na slovanskem jugu	11.702

Dnevi odprtih vrat

Slovenski šolski muzej je s sodelovanjem v promocijskih projektih slovenskih muzejskih združenj tudi v letu 2016 štirikrat na široko odprl muzejska vrata in z brezplačnim vstopom posamičnim obiskovalcem omogočil obisk razstav in aktivno udeležbo na pedagoško-andragoških projektih in učnih urah, ki lahko potekajo samo v skupinah. Z dnevi odprtih vrat se je muzej predstavil svojemu občinstvu z vso svojo muzejsko dejavnostjo in programi ter z njimi populariziral zanimanje za šolsko preteklost ter promoviral svojo odprtost do novih metodoloških prijemov muzejskega dela. Obiskovalcem je z njimi omogočil tudi vpogled v svojo ustvarjalnost in način muzejskega dela. Za vsak dan odprtih vrat je muzej pripravil tudi poseben program, s katerim je vabil potencialne obiskovalce, ki so lahko predhodno načrtovali svoj prihod in udeležbo na posameznih projektih. Za Slovenski šolski muzej so dnevi odprtih vrat še toliko bolj pomembni, ker povečini individualnim obiskovalcem dajejo priložnost izkusiti neposredno doživetje šolskega pouka v preteklosti, ki je mogoče samo v skupini. Med obiskovalci muzeja sta se v letu 2016 zelo uveljavila Prešernov dan 8. februarja in Ta veseli dan kulture 3. decembra, saj se je število obiskovalcev v obeh primerih v primerjavi z letom 2015 kar nekajkrat povečalo. Za kulturni praznik, ki je tudi dela prost dan, je bil obisk rekorden, za Ta veseli dan pa je bila srečna okoliščina, da je padel na soboto. Za obiskovalce je ves čas tudi ugodno, ker je Poletna noč vedno 3. soboto v juniju. Najslabši obisk je že ves čas za mednarodni dan muzejev, ki se je še vselej prekrival z delovnimi dnevi, ko si ljudje zelo težko odtrgajo čas za obisk muzeja. Obisk muzeja ob dnevih odprtih vrat še nobeno leto ni bil tako velik kot v letu 2016. V primerjavi z letom 2015 se je povečal kar za 57,7 %. Na obisk muzeja ob dnevih odprtih vrat vpliva več dejavnikov: od vremena, delovnih dni ali praznikov do muzejskega programa. Vsi ti dejavniki so do zadnjega večinoma zelo nepredvidljivi in tudi zato obiska v muzeju ni mogoče vnaprej realno predvideti.

Tabela: Muzejske delavnice/učne ure 2016 v sklopu prireditev

D / UU	Datum	Prireditev	animator	obisk.
Nedeljska šola (UU)	8. 2. 2016	Prešernov dan	Matej Hrastar	81
Svet antike (D)	8. 2. 2016	Prešernov dan	Tevž Globokar	18
Antična Emona (UU)	8. 2. 2016	Prešernov dan	Matej Pevc	52
Lepo vedenje (UU)	8. 2. 2016	Prešernov dan	Taja Gubenšek	94
Lepopis (UU)	8. 2. 2016	Prešernov dan	Natalija Žižić	61
Vodnikova šola (UU)	8. 2. 2016	Prešernov dan	Matej Hrastar	55
Svet antike (D)	18. 5. 2016	Medn. dan muzejev	Tevž Globokar	0
Nedeljska šola (UU)	18. 6. 2016	Poletna muzej. noč	Matej Hrastar	55
Svet antike (D)	18. 6. 2016	Poletna muzej. noč	Tevž Globokar	12
Lepopis (UU)	18. 6. 2016	Poletna muzej. noč	Maja Hakl Saje	61
Antična Emona (UU)	18. 6. 2016	Poletna muzej. noč	Matej Pevc	48
Antična Emona (UU)	18. 6. 2016	Poletna muzej. noč	Matej Pevc	33
Lepo vedenje (UU)	18. 6. 2016	Poletna muzej. noč	Taja Gubenšek	69
Vodnikova šola (UU)	18. 6. 2016	Poletna muzej. noč	Matej Hrastar	9
Nedeljska šola (UU)	3. 12. 2016	Ta veseli dan kulture	Matej Hrastar	25
Ročna dela (UU)	3. 12. 2016	Ta veseli dan kulture	Maja Hakl Saje	14
Izde. ptičjih hišic (D)	3. 12. 2016	Ta veseli dan kulture	Marijan Javoršek	26
Lepo vedenje (UU)	3. 12. 2016	Ta veseli dan kulture	Taja Gubenšek	38
Lepopis (UU)	3. 12. 2016	Ta veseli dan kulture	Maja Hakl Saje	20
Vezenje (D)	3. 12. 2016	Ta veseli dan kulture	Maja Hakl Saje	7
Fizika (D)	3. 12. 2016	Ta veseli dan kulture	Matej Hrastar	22
Skupaj				800

Tabela: Dnevi odprtih vrat, primerjava obiska 2016 in 2015

		2016	2015	Indeks
8. februar 2016	Kulturni praznik – Prešernov dan	1105	463	238,7
18. maj 2016	Mednarodni dan muzejev	21	34	61,8
20. junij 2016	Poletna muzejska noč	741	775	95,6
3. december 2016	Ta veseli dan kulture	281	92	305,4
	Skupaj	2148	1364	157,5

Evidenca obiskovalcev 2016

V letu 2016 je bilo domačih obiskovalcev z izdanimi vstopnicami 13.187. S plačilom vstopnice je muzej obiskalo 194 tujcev. Brez vstopnic je bilo v muzeju 3219 obiskovalcev; največ ob dnevih odprtih vrat, na odprtju razstav, kot uporabniki storitev v muzejski knjižnici in kot udeleženci drugih brezplačnih prireditev (okroglih miz itd.) Indeks obiskovalcev z izdanimi vstopnicami in tistih brez izdanih vstopnic je v razmerju 80,6 : 19,4.

Obiskovalci muzeja	2016	2015	Indeks 16/15
Domači z izdanimi vstopnicami	13.187	13.964	94,4
Tujci z izdanimi vstopnicami	194	181	107,0
Brez izdanih vstopnic	3219	2330	138,1
Skupaj	16.600	16.475	100,8

Število domačih obiskovalcev z izdanimi vstopnicami se v primerjavi z letom 2015 zmanjšalo za 5,6 %, število obiskovalcev brez izdanih vstopnic pa se je prav nasprotno povečalo za 38,1 %. Za 7 % se je povečal tudi obisk tujcev z izdanimi vstopnicami. Dejstvo je, da se je s povečanjem števila obiskovalcev brez izdanih vstopnic v primerjavi z letom 2015 tudi močno zmanjšalo število domačih obiskovalcev z izdanimi vstopnicami.

Promocija in oglaševanje

V prizadevanju za povečanje zanimanja za šolsko preteklost in predvsem za večji obisk muzeja je že dalj časa izredno pomembna promocija in oglaševanje muzejskih dejavnosti v elektronskih in drugih medijih. V muzeju smo tudi zato začeli objave dogodkov in število obiskov na spletnih straneh načrtno spremljati in zapisovati ter podatke statistično obdelovati ter ugotavljati, kako oglaševanje vpliva na obisk muzeja. Z oglaševanjem in promocijo muzejskih dogodkov v e-medijih se na delovnem mestu informator/organizator poleg vseh drugih tajniških nalog vse od nastopa na službenem mestu ukvarja Ksenija Guzej, prof. likovne vzgoje. Sčasoma so se možnosti oglaševanja na e-medijih, spletnih straneh in prek socialnih omrežij zelo povečale in se neprenehoma še vedno močno spreminjajo.

Oglaševanje dejavnosti muzeja je v letu 2016 potekalo na spletni strani Slovenskega šolskega muzeja, na njegovih socialnih omrežjih Facebook, Facebook Šolska kronika, Facebook Sovica Zofi, Twitter, Twitter Culture.si, Google poslovna stran, Google brand ŠK, Google brand Sovica Zofi, Google brand Učne ure, LinkedIn, spletnih brezplačnih oglaševalskih portalih MMC Prireditve Info, Kulturnik in Museums.si ter mobilni aplikaciji YU-GO. Muzej je za objavo podatkov poleg navedenih spletnih strani in orodij brezplačno uporabljal še spletne strani na Bizi.si poslovni imenik, Planet Siol.net, Turizem Ljubljana, Najdi.si, TripAdvisor. Plačane objave muzejskih podatkov so bile na: TIS Telefonski imenik RS, PIRS in PIRS App, na Rumenih straneh, POI – Point of Interest – zemljevid, Središče d.o.o. – zemljevid Ljubljane: Ambassade in konzulati, brošura InYourPocket, zemljevid, APP ter Napovednik PRO. V letu 2016 so se odprle nove poti oglaševanja na Google brand ŠK, Google brand Sovica Zofi, Google brand Učne ure in na Napovednik PRO. Za spletno stran Google Business Street view je skrbnica Ksenija Guzej izbrala tri fotografije muzejskih prostorov, ki jih je s kamero 360° posnel g. Dragan Babič. Fotografije so tudi del profila Google Maps – Slovenski šolski muzej. Za TripAdvisor je vzpostavila spletno stran Slovenski šolski muzej Business, dodala podatke in fotografije ter pridobila nalepko Reviewed. Za brezplačno promocijo muzejske dejavnosti so muzej prosili pri Ljubljana Today, muzej bodo oglaševali na svojih spletnih straneh, dostavljen pa jim je bil tudi promocijski material.

Delo Ksenije Guzej na službenem mestu organizator/informator je bilo zelo raznovrstno. Njene naloge so bile od tipično tajniških, piarovskih in oglaševalskih pa vse do visoko strokovnih, posebej oblikovalskih. Predvsem s kustosnijo mag. Marjetko Balkovec Debevec je sodelovala pri pripravi dopisov, zahval in voščil. Samostojno je skrbela za nabavo in pripravo pogostitev ob muzejskih dogodkih, organizirala srečanja z vodiči in animatorji, upokojenci in zunanjimi sodelavci. V sodelovanju z zunanjimi sodelavci je skrbela za praznična obdarovanja najmlajših ter sodelavcev muzeja. Vodila je organizacijo razpošiljanja revije Šolska kronika naročnikom in njeno izmenjavo doma in v tujini. Pripravila je razpisno dokumentacijo in končna poročila ob prijavi revije Šolska kronika na Javno agencijo RS za raziskovalno dejavnost ter prijave na druge razpise. Izvedla je marketing, korespondenco s kupci in distribucijo Koledarja muzeja za 2017. Za objave na spletu in socialnih omrežjih je z zunanjim sodelavcem Marijanom Javorškom fotografi-

rala muzejske dogodke v muzeju in zunaj njih. Med administrativnimi deli so bile bolj vidne: koordinacija izposoje muzejskih predmetov, snemanja v muzeju, gostovanja starih učnih ur, odkupov za muzejsko trgovino, vodenje blagajne, izmenjav, evidence prihodov in odhodov ter vodenje drugih evidenc, naročanje in obračuni kakor tudi izvajanje nalog za pošto, banko, vodenje delovodnika itd. Sodelovala je v spletnih anketah o dostopnosti muzejskih eksponatov za slepe in slabovidne v slovenskih muzejih, o kakovosti storitev UJP, agencije Ninamedija o ugledu slovenskih podjetij, o založniških in trženjskih vidikih knjižno založniške dejavnosti muzejev in galerij, o uporabniški izkušnji, Arnes Domovanje, Ali upravljate s tveganji?, Ministrstvo za javno upravo. Bolj pomemben del strokovnih nalog je opravljala v stikih z javnostjo. Redno je spremljala dogajanje na spletnih straneh in na socialnih omrežjih. O muzejskih dogodkih je obveščala z rednimi vpisi na muzejsko spletno stran in na druge sodobne elektronske medije in spletna omrežja. Znanje in izkušnje iz oblikovanja sporočil v e-okoljih je uspešno uporabila tudi pri oblikovanju muzejskih publikacij, letakov in razstavnih panojev.

Tabela: Objave muzejskih dogodkov na svetovnem spletu

Zp. št.	Medij	Št. dogodkov 2015	Št. dogodkov 2016	Indeks
1.	Spletna stran SŠM	39	39	1,03
2.	E-pošta	55	44	0,80
3.	Zgodovinska lista	55	39	0,71
4.	Facebook poslovna stran	188	220	1,17
5.	Facebook Šolska kronika	22	16	0,73
6.	Facebook Sovica Zofi	9	16	1,78
7.	Twitter	136	64	0,47
8.	Twitter Culture.si	136	64	0,47
9.	Google+ Page	31	34	1,10
10.	Google brand ŠK NOVO	/	14	/
11.	Google brand Sovica Zofi NOVO	/	12	/
12.	Google brand Učne ure NOVO	/	12	/
13.	Museums.si	34	30	0,88
14.	Napovednik PRO NOVO	33	17	0,52
15.	Kam? V Ljubljani	12	12	1,00
16.	MMC Prireditve info	34	39	1,15
17.	YU-GO APP	55	44	0,80
18.	LinkedIn	34	39	1,15
	Skupaj	974	799	0,82

V primerjavi z letom 2015 je bilo na spletnih straneh in omrežjih objavljenih 12 % manj dogodkov, čeprav muzej od leta 2016 na novo oglašuje tudi na omrežjih Google Brand Account, Trip Advisor, InYourPocket in Napovednik PRO. Promocija in oglaševanje muzejskega dela pa je tudi neposredno delo z obiskovalci. Njihovo zadovoljstvo in njihovi pozitivni odzivi so podlaga uspešnega oglaševanja. Največji uspeh za muzej je spozna-

nje, da se obiskovalci v muzej radi vračajo in da z njimi prihajajo tudi njihovi sorodniki, znanci, prijatelji. Znani so primeri, da so otroci po obisku v šolski skupini v muzej prišli posebej tudi s svojimi starši. Vsi muzejski sodelavci smo si prizadevali, da bi bila izkušnja vsakega obiskovalca v muzeju pozitivna in da je kot taka služila širjenju pozitivnega mnenja o muzeju in njegovih dejavnostih. Zavedali smo se, da je poleg predstavljene vsebine enako pomemben tudi odnos, ki ga bodisi posamezni vodiči ali animatorji bodisi muzej v celoti izkazuje do obiskovalcev. Na različne načine se je muzej trudil, da bi vsak obiskovalec v muzeju občutil, da je v njem dobrodošel in zaželen. V tem oziru so posebej izstopale muzejske prireditve ob dnevih odprtih vrat in drugi pedagoško-andragoški programi. Poleg Ksenije Guzej v muzejskem tajništvu so bili v muzejske promocijske akcije aktivno vključeni tako redno zaposleni kot tudi vodiči in animatorji učnih ur. Pomembna je bila tudi njihova pomoč pri sestavljanju, razpošiljanju in dostavi promocijskega gradiva, pri pripravi in pošiljanju vabil, pri izmenjavi podatkov in pripravi prireditev.

Obisk muzejskih vsebin na spletnih portalih. Obisk muzejskih vsebin na spletnih portalih, na katerih se s svojim delovanjem predstavlja Slovenski šolski muzej, je izkaz zanimanja za muzej, dediščino šolstva in za šolsko preteklost. Statistiko obiskov in ogledov za spletne portale, kjer je svoje vsebine objavljala Slovenski šolski muzej, smo začeli pozorno spremljati zadnji dve leti. Rezultati so zelo uporabni pri načrtovanju dejavnosti muzeja v bodoče. Število internetnih spletnih strani in mest, kjer je bilo mogoče posredovati informacije o muzejskih dogodkih, se je v zadnjih letih spreminjalo, vendar je jasno, da je bilo možnosti vedno več, četudi so ob tem nekatere ugašale.

Obiskovalci spletnih strani

Zp. št.	Spletna stran:	2015	2016	Indeks
1.	www.solski-muzej.si	114.392	138.288	1,21
2.	Facebook (3 profili)	41.313	46.554	1,13
3.	Twitter	1492	1155	0,77
4.	Google+ Profil	3382	2444	0,72
5.	Museums	128.000	136.960	1,07

Ogledi na spletnih straneh

Zp. št.	Spletna stran:	2015	2016	Indeks
1.	www.solski-muzej.si	664.334	822.839	1,24
2.	Facebook (3 profili)	41.313	46.554	1,13
3.	Twitter	18.519	38.090	2,06
4.	Google+ Profil	8154	10.878	1,33
5.	Museums	400.000	420.000	1,05
6.	Napovednik PRO	/	1.492.906	0

Primerjava med letoma po posameznih spletnih portalih se zaradi same narave posameznega medija precej razlikuje. Zelo razveseljiva je ugotovitev, da tako obiski kot tudi ogledi na nosilnih portalih rastejo. To posebej velja za spletno stran muzeja. Izjemno povečanje navzočnosti Slovenskega šolskega muzeja pa med vsemi spletnimi orodji izkazuje Twitter.

Muzejske publikacije in tiski

Predstavitev muzejske znanstveno-strokovne revije Šolska kronika in drugih muzejskih tiskov za leto 2015 je bila 28. januarja 2016 po seji uredniškega odbora revije, v katerem sodelujejo vsi muzejski strokovni delavci. Prireditve je bila poimenovana Zimski dan v Slovenskem šolskem muzeju, v prvi vrsti pa je bila namenjena medijem in informiranju javnosti. Muzej je predstavil rezultate iz leta 2016 in načrte za tekoče leto 2017. Potek prireditve je oblikovala bibliotekarka Polona Koželj, ki je vsebinske točke programa povezovala z izvedbami glasbenih točk muzejske glasbene skupine Muzealije. Posamezne številke Šolske kronike in druge muzejske tiske so predstavili njeni uredniki ali avtorji. Kustos Anton Arko je predstavil katalog, ki je izšel ob razstavi *Lingua Latina* – latinščina v javni osnovni šoli, nato pa je v sodelovanju s sourednico mag. Marjetko Balkovec Debevec predstavil redno številko revije Šolska kronika 24/2015 št. 1–2. Mag. Marjetka Balkovec Debevec je o redni številki revije pripravila informacijo za novinarje in predstavila objavljene prispevke. Na seji uredniškega odbora revije je predstavila tudi uredniški načrt za redno številko revije v letu 2016. Tematsko številko Šolske kronike ob razstavi Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri je predstavila urednica Mateja Ribarič. Prav tako je kot urednica predstavila muzejski koledar za leto 2016, ki se je vsebinsko in oblikovno navezoval skupaj s setvenim koledarjem na vsebino razstave o šolskih vrtovih. Razprodan je bil že ob koncu leta 2015, kar je za muzej nedvomno velik dosežek.

Muzej je v letu 2016 izdal že uveljavljene vsakoletne muzejske publikacije. Med njimi je zagotovo najbolj pomembna muzejska strokovno-znanstvena revija Šolska kronika, ki je izšla kot trojna številka v dveh zvezkih. Prvi zvezek je tematska dvojna številka, posvečena razstavi *Lingua Latina* – razstava o pouku latinščine v javni osnovni šoli. Zvezek obsega 8 strokovno-znanstvenih, 12 spominskih in dva opisna prispevka. Na 296 straneh je svoja raziskovanja in spomine prispevalo 19 avtorjev, med katerimi so doktorji klasične filologije, univerzitetni predavatelji, srednješolski in osnovnošolski učitelji latinščine in učenci, ki so se latinščino učili v osnovni šoli. Redna številka revije Šolska kronika na 256 straneh prinaša nova spoznanja o zgodovini šolstva v Domžalah, Šmartnem pri Litiji in Trbovljah, predstavlja najstarejšo oporoko učitelja v slovenščini, članke o prvi svetovni vojni v pedagoškem časopisu, podaja pot šolanja Marje Boršnik in poučevanja Alme M. Karlin, predstavlja mednarodno konferenco ISCHE in mednarodni simpozij Spomini na šolo ter poročilo o delu Slovenskega šolskega muzeja v letu 2015. Urednik dvojne tematske številke je Anton Arko, urednica redne enojne številke pa je poleg njega še mag. Marjetka Balkovec Debevec. Pri recenzijah člankov, objavljenih v reviji, so sodelovali vsi člani uredniškega odbora, prav tako so pomagali pri korekturah besedila pred tiskom. Eden večjih uporabnikov muzejske čitalnice in pogost obiskovalec muzejskih prireditev ter velik prijatelj muzeja dr. Milan Hladnik je za muzejsko interno uporabo izdelal stvarno in avtorsko kazalo Šolske kronike za obdobje 1992–2015. Poleg revije Šolska kronika je izšel vsakoletni muzejski koledar za leto 2017 in publikacija Pedagoški programi v Slovenskem šolskem muzeju za šolsko leto 2016/2017. Slikovni del koledarja in pojasnila k slikam sta pripravila kustos Anton Arko in bibliotekarka Polona Koželj, koledarski del pa Marijan Javoršek, ki ga je tudi oblikoval. Računalniško ga je obdelal Matjaž Kavar, ki ga je pripravil tudi za tisk. Koledar za leto 2017 se nanaša na razstavo *Lingua Latina*. Krasijo ga antični mozaiki Rimske države in Drakoncijevi verzi, ki opisujejo posamezne mesece v letu. Brošuro Pedagoški programi v Slovenskem šolskem muzeju je uredila bibliotekarka Polona Koželj, ki je prispevala tudi del besedil, idejno zasnovo grafične podobe publikacije ter nekatere fotografije. Katalog občasne razstave Dostopno in plemenito ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole na Slovenskem sta uredila mag. Stane Okoliš in Neža Gruden, katalog občasne razstave Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja pa bibliotekarka Polona Koželj.

Poleg novih tiskov je bilo v letu 2016 ponatisnjeno tudi učno gradivo za nemoteno izvajanje pedagoških programov, za promocijo posameznih projektov pa tudi promocijski letaki in zgibanke. Pri nekaterih skupnih projektih so promocijski materiali izšli v sodelovanju z drugimi inštitucijami. Prav tako je pri pripravi izida večine muzejskih publikacij pomagalo več muzejskih sodelavcev.

Publikacije muzeja 2016

1. Pedagoški programi v Slovenskem šolskem muzeju v šolskem letu 2016/2017. Publikacija muzeja (brošura) št. 130. (Urednica Polona Koželj)
2. Koledar SŠM 2017. Koledar ob razstavi Lingua Latina – Antični mozaiki Rimske države. Publikacija muzeja (koledar) št. 131. (Urednika: Polona Koželj in Anton Arko ter zunanji sodelavec Marjan Javoršek)
3. Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja, razstava starih razglednic in novih fotografij stoletnih šolskih stavb. Publikacija muzeja (katalog) št. 132. (Avtorja Polona Koželj in Ciril Velkovrh)
4. Dostopno in plemenito. Razstava ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole v Ljubljani. Izdala in založila: Zveza slovenskih glasbenih šol in Slovenski šolski muzej. Publikacija muzeja – razstveni katalog, št. 133, 112 str. (Urednika: Stane Okoliš in Neža Gruden)
5. Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje, št. 1–2/2016, 25/XLIX, 1–296 str. (Urednik Anton Arko)
6. Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje, št. 3/2016, 25/XLIX, 297–552. (Sourednika mag. Marjetka Balkovec Debevec in Anton Arko)

Didaktična igra:

1. Pripovedi rastlin, didaktična igra Spomin: zdravilna zelišča, ob razstavi Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri. Besedila: kustosinja Mateja Ribarič, ilustracije in oblikovanje: Simona Čudovan s. p., Didaktične igre Slovenskega šolskega muzeja št. 1, Ljubljana 2016.

Ponatis učnega gradiva in zloženek:

1. Učni list za staro učno uro Lepopis iz leta 1930, 9000 izvodov
2. Učni list za staro učno uro Nedeljska šola iz leta 1865, 6000 izvodov
3. Učni list za staro učno uro Lepo vedenje iz leta 1907, 3000 izvodov
4. Zloženska Dobrodošli v Slovenskem šolskem muzeju, 4000 izvodov

Letaki, zgibanke, katalogi, vabila – promocijski material muzeja

1. Zimski dan v Sloven. šolskem muzeju, 28. 1. 2016, letak, FB banner, e-vabilo,
2. 8. februar – Prešernov dan, kult. praznik, 8. 2. 2016, plakat, FB banner, e-vabilo,
3. 8. februar – Prešernov dan, kult. praznik, 8. 2. 2016, TAM TAM mestni plakat,
4. Gostovanje razstave Šola iz zemlje v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, e-vabilo,
5. Nedeljska šola v SŠM, 3. 3. 2016, letak za oratorij,
6. Šola se predstavi v šolskem muzeju – 200-letnica ustanovitve OŠ Simona Jenka Smlednik, 20. 4. 2016, e-vabilo,
7. Predstavitve knjige dr. Marka in dr. Angelce Žerovnik: POTovanja, Doživljanje sveta iz prve roke, 21. 4. 2016, e-vabilo,
8. Znanstival, 3.–5. 6. 2016, plakat, e-vabilo, brošura,
9. Predavanje, Uporabna vrednost zelišč, 3. 5. 2016, e-vabilo,
10. Nacionalni muzeji Slovenije, razstava 12. slovenskih državnih muzejev, 17. 5. 2016, 1 plakat/pano (finančna soudeležba),

11. Gostovanje razstave Šola iz zemlje: učenje visokih Andov v knjižnici Srečka Vilharja v Kopru, 8. 6. 2016, e-vabilo,
12. Poletna muzejska noč, 18. 6. 2016, letak, nalepke, katalog (fin. soudeležba),
13. Naročilnica na Šolsko kroniko, 23. 9. 2016, letak,
14. Vrečka za trgovino, mala s potiskom, nov design, 30. 11. 2016,
15. Ljubljana in your pocket, december 2016, oglas, brošura, zemljevid, mobilna aplikacija, internetna stran,
16. Bene vobis volumus 2017, e-voščilnica in voščilnica,
17. Ambassade in konzulati v Sloveniji, Ljubljana, zemljevid,
18. POI – Points of interest Ljubljana, zemljevid.

Promocijski materiali skupaj z drugimi institucijami

1. Teden odprtih vrat muzejev in galerij, Mesec Kulture ŠOU v Ljubljani, 7. 3.–13. 3. 2016, ŠOU in Skupnost muzejev Slovenije, zloženska, e-vabilo
2. Kulturni bazar, 31. 3. 2016, SMS, e-katalog
3. Mednarodni muzejski dan, 18. 5. 2016, MK, FB banner, e-letak
4. 10. mednarodni festival Igraj se z mano, 24.–27. 5. 2016, letak, e-katalog
5. Znanstival, 3.–5. 6. 2016, Hiša eksperimentov, plakat, e-vabilo, brošura,
6. KAM? Mesečni program Turizma Ljubljana, brošura
7. Katalog ponudbe Kulturno - Umetnostne vzgoje za šolsko leto 2016/2017, SMS, e-katalog <http://kulturnibazar.cd-cc.si/page/Ustanova.aspx?IdU=220>
8. Pedagoški programi v slovenskih muzejih in galerijah 2016 – 2017, SMS, e-katalog <http://www.pedagoskiprogrami.si/>
9. Z igro do dediščine, 3.–9. 10. 2016, Skupnost muzejev Slov., brošura, e-brošura
10. Gostovanje razstave Šola iz zemlje v Mestnem muzeju Krško – Mencingerjeva hiša, 11. 10. 2016, Mestni muzej Krško, vabilo, e-vabilo
11. Dr. Tadej Vidmar, Pol stoletja nagrajevanja izjemnih dosežkov na področju vzgoje in izobraževanja : od Žagarjevih nagrad do nagrad Republike Slovenije na področju šolstva, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, oktobra 2016, strokovna monografija: fotografije Slovenskega šolskega muzeja.
12. Poti izobraževanja v slovanskem svetu/Paths of education in the Slavic world, informativno besedilo – zloženska, 2016, 4 str.

Objave o muzeju v tiskanih medijih

1. Marjan Žiberna, Marsikaj je postavljeno na glavo v: Sedem – priloga Ljudje, Nauki zgodovine, šolstvo na Slovenskem, letnik II, št. 4, 29. 1. 2016, str. 25–28,
2. Šolska kronika 2015, v: Šolski razgledi, Med knjigami, letnik LXVII, št. 4, 19. 2. 2016, str. 4,
3. Marijana Starc, Nadučitelj Anton Lamut, v: Šolski razgledi, Iz roda v rod, letnik LXVII, št. 5, 4. 3. 2016, str. 14,
4. Tatjana Hojan, Kaj je z naslovom »gospa«?, Gospe so vse učiteljice; Deklice so na srednjih šolah; v: Šolski razgledi – Iz starih učiteljskih listov, letnik LXVII, št. 5, 4. 3. 2016, str. 8,
5. Ana Petrovčič, Kulturni bazar 2016, v: Pogled za starše, priloga revij Cicido in Cici-ban, 7. 3. 2016, str. 22, 23,
6. Tatjana Hojan, Naši dijaki in visoke šole, v: Šolski razgledi – Iz starih učiteljskih listov, letnik LXVII, št. 7, 1. 4. 2016, str. 8,
7. M. Bezek-Jakše, Viničani v knjigi o domu ob Kolpi, v: Dolenjski list – iz naših občin, št. 14, 7. 4. 2016, str. 8,

8. Tatjana Hojan, Ženitna ponudba, v: Šolski razgledi – Iz starih učiteljskih listov, letnik LXVII, št. 9, 6. 5. 2016, str. 16,
9. Tatjana Hojan, Učitelj, napreduj z duhom časa! v: Šolski razgledi – Iz starih učiteljskih listov, letnik LXVII, št. 9, 6. 5. 2016, str. 8,
10. Urednica Lučka Lešnik, fotografije zeliščnih kart ob razstavi Učilnica v naravi – šolski vrt včeraj, danes, jutri, v: Šolski razgledi, letnik LXVII, št. 10, 20. 5. 2016, str. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 16,
11. Tanja Jaklič, M. Balkovec Debevec, O maturi skozi čas, v: Delo, Operacija: matura!, 31. 5. 2016, str. 1,
12. Andreja Žibret, Na nočno zabavo v muzej ali galerijo, v: Delo, 15. 6. 2016, str. 8,
13. SŠM, oglasno sporočilo – Zahvala, v: Šolski razgledi, letnik LXVII, št. 12, 17. 6. 2016, str. 7,
14. Staš Zgonik, Rekviem za šibo, v: Mladina, št. 32, 12. 8. 2016,
15. Tatjana Hojan, Negovanje zdravja v srednjih šolah, v: Šolski razgledi – Iz starih učiteljskih listov, letnik LXVII, št. 17, 4. 11. 2016, str. 15,
16. Boris Štih, Dostopno vsem, v: Šolski razgledi, letnik LXVII, št. 18, 18. 11. 2016, str. 1,
17. SŠM, Javno glasbeno šolstvo na Slovenskem, v: Napovednik, tiskana izdaja, november–december 2016, str. 18,
18. Maja Sučur, Muzej za zajtrk, gledališče za večerjo, v: Dnevnik, 5. 12. 2016, str. 24,
19. SŠM, oglasno sporočilo Koledar 2017 in voščilo, v: Šolski razgledi, letnik LXVII, št. 20, 16. 12. 2016, str. 13,
20. Slovenski šolski muzej, v: Slovenske muzejske in galerijske knjižnice, Skupnost muzejev Slovenije : Ljubljana 2016, str. 85.

Objave o muzeju in zgodovini šolstva na radiju in TV

1. RTV SLO 1, Tisti, ki je zgradil šolo; portret učitelja, etnologa in politika, 9. 2. 2016, Branko Šuštar,
2. RTV SLO 1, Oddaja Dobro jutro, 3. del, Porota, Kaznovanje v šoli nekoč, 29. 3. 2016, vklop v živo, novinarka Špela Močnik, Stane Okoliš,
3. RTV SLO 1, Iz za žice v svobodo, 12. 5. 2016, Media Mundo d.o.o., Tjaša Kogej,
4. Res ne gre brez šibe?, Zgodovina telesne kazni, POP TV, oddaja Preverjeno, 23. 8. 2016, kustosinja Mateja Ribarič, novinarka Irena Pan,
5. Dušan Berne, pripravil Stane Okoliš,
6. Radio Koper, Dopoldanski program na Radiu Koper: Zgodovina šolstva na Primorskem, 24. 8. 2016, novinarka Ljuba Sušan, posredovani podatki o zgodovini šolskih stavb, Marjetka Balkovec Debevec,
7. Kanal A, Svet od blizu z Adijem Omerovičem, Digitalni domorodci, Šolstvo v 21. stoletju: so pametne naprave škodljive?, 20. 9. 2016, novinar Adi Omerovič, Marjetka Balkovec Debevec,
8. Kanal A, Svet od blizu z Adijem Omerovičem, Digitalno opismenjevanje, Šola prihodnosti: kako poteka digitalni pouk?, 21. 9. 2016, novinar Adi Omerovič, Marjetka Balkovec Debevec,
9. Kanal A, Svet od blizu z Adijem Omerovičem, Digitalno opismenjevanje, Ali bi morali osnovnošolce učiti osnov programiranja?, 21. 9. 2016, novinar Adi Omerovič, 22. 9. 2016, Marjetka Balkovec Debevec,
10. RTV SLO, Kultura ob 22h, O glasbeni vzgoji, Dostopno in plemenito, 16. 11. 2016, novinarka Tina Šrot, sogovornica Neža Gruden, ravnateljica glasbene šole Kamnik,
11. Radio SLO A1, Oddaja Sledi časa, 200-letnica ustanovitve prve javne glasbene šole, 4. 12. 2016, novinar Dušan Berne, Stane Okoliš,
12. Vaš Kanal, Dostopno in plemenito, 27. 12. 2016, Roman Končar, Stane Okoliš.

Spletne ankete in vprašalniki

1. Anketa dostopnost muzejskih eksponatov za slepe in slabovidne v slovenskih muzejih, Sabina Marošek, študentka PEF Univerze v Mariboru, 19. 1. 2016,
2. Anketa o kakovosti storitev za uporabnike UJP storitev, Uprava RS za javna plačila, Območna enota UJP Ljubljana, 25. 1. 2016,
3. Research on the sustainability of museums – Complutense University of Madrid, Marketing and Market Research Department, 18. 2. 2016,
4. Vprašalnik Razvid muzejev, Ministrstvo za kulturo, 16. 3. 2016,
5. Telefonska anketa, Agencija Ninamedija – ugled slovenskih podjetij, 4. 4. 2016,
6. Anketa o založniških in trženjskih vidikih knjižno založniške dejavnosti muzejev in galerij, knjižnica Narodna galerija, 20. 4. 2016,
7. Vprašalnik KN-MZ 2015, Statistični urad RS, 18. 5. 2016,
8. Anketa o zadovoljstvu pri reševanju podpornega zahtevka, Domovanje.com, Nika Košir, 6. 6. 2016
9. Anketa – institucije javnega sektorja in sistem upravljanja s tveganji, Ministrstvo za javno upravo, Služba za transparentnost, integriteto in politični sistem, 9. 6. 2016,
10. Anketa o uporabi programa Galis, Semantika d.o.o., 26. 6. 2016 (izpolnil Marko)
11. Raziskava o poslovnih edicijah časopisov, Epicenter d.o.o., 15. 9. 2016,
12. Vprašalnik Evropske kartica ugodnosti za invalide, Založba Beletrina, 16. 9. 2016,
13. Anketa o storitvi UL info tok, Uradni list RS, 18. 10. 2016,
14. Anketa prepoznavnosti podjetij oz. blagovnih znamk, GFK Marketing Agency, 10. 11. 2016.

Projekti Evropskih strukturnih skladov

Korespondenco s Pedagoškim muzejem iz Aten, ki je posredoval pobudo za sodelovanje v razpisu Erasmus+ Strateška partnerstva na področju šolskega izobraževanja (KA2) za projekt Voices School Life Intercultural Stories, je po e-pošti vodil kustos/svetovalec Marko Ljubič. Pobuda do konca leta še ni bila formalizirana do stopnje, da bi se v projekt zavezali kot sodelujoči partner. V načrtovanem projektu Šolski vrt kot didaktični pripomoček, ki ga je Slovenski šolski muzej zasnoval že leta 2015 ob razstavi Učilnica v naravi – šolski vrt včeraj, danes, jutri skupaj z Biotehniškim centrom Naklo, v letu 2016 navkljub prizadevanju ni bilo mogoče zadostiti vsem pogojem, da bi projekt lahko prijavi na razpis Erasmus+ v kategoriji Strateška partnerstva na področju šolskega izobraževanja (KA2). Projekt v letu 2016 ni stekel v zadostni meri predvsem zaradi prezasedenosti in neodzivnosti na strani BIC Naklo, ki ima na področju projektov razpisov v okviru Erasmus+ neprimerno več izkušenj. Muzej je predvsem z vsebinskega vidika opravil vse tiste naloge, za katere se je po uvodnih neformalnih pogovorih z BIC Naklo obvezal: okvirno vsebinsko pripravo učne ure o zeliščih, vsebinsko zasnovo didaktičnih kart o zeliščih in zasnovo delavnice za dijake o načrtovanju šolskega vrta z računalniškim programom na podlagi muzejske zbirke načrtov šolskih vrtov iz obdobja okrog leta 1930. Projekt o šolskem vrtu je zlasti z vsebinskega vidika zanimiv in za potencialne partnerje privlačen, vendar pa je težko izvedljiv brez odgovornega nosilca z dovolj izkušnjami. Muzej izkušenj še nima, prav tako ima za izpeljavo takšnega projekta zelo omejen kadrovski in finančni potencial. Kljub temu si bo muzej še naprej prizadeval, da bi načrtovani projekt v prihodnje v kakršni koli obliki izvedli. Na prvih razpisih v okviru nove finančne perspektive EU 2014–2020 se je muzej znašel pred podobnimi nerešljivimi ovirami kot v preteklosti. Majhen in zelo omejen finančni in kadrovski potencial javnemu zavodu onemogoča, da bi bil nosilec ne le večjega ampak niti manjšega projekta, v katerega bi bilo treba sredstva za izpeljavo projekta vnaprej zalagati.

Investicije

Slovenski šolski muzej je po načrtu razvojnih programov za investicijske transferje za leto 2016 razpolagal s sredstvi v višini 16.095,00 EUR, ki so bila na razpolago na PP 863210 pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Muzej je poleg tega zneska za investicije iz lastnih prihodkov namenil še znesek v višini 42,58 EUR. Vsa sredstva, namenjena za investicije, so bila v celoti realizirana. Razpoložljiva sredstva za investicije je muzej v letu 2016 v večji meri namenil dograditvi protipožarnega sistema v vrednosti 6.495,40 EUR (inv. št. 348/2 in 348/3) in dograditvi računalniškega programa Poslovanje v vrednosti 4.390,78 EUR (inv. št. 564/2 in 564/3). Za vzpostavitev varnostne razsvetljave so bila porabljena sredstva v vrednosti 3.431,86 EUR (inv. št. 581). V muzej je bila v sklopu projekta, ki so ga za razširitev optičnega kabla vodili na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, speljana nova internetna povezava Arnes IR Optika v vrednosti 1.819,04 EUR. Projekt je bil izpeljan že konec leta 2015, vendar se po denarnem toku šteje v proračunsko leto 2016. S to investicijo se je povečala vrednosti prostorov muzejske knjižnice. Skupna vrednost investicij je bila 16.137,58 EUR. V zvezi s postavitvijo nove stalne razstave so bili v sklopu projektne prenove Slovenske ceste podani predlogi rešitve tudi za prenovo vhoda v muzej.

Muzejska trgovina

Po pogodbi je delo v muzejski trgovini v povezavi z delom na sprejemnici in pri pedagoških dejavnostih v glavnem opravila zunanja sodelavka Natalija Žižić. Sprejemnica in muzejska trgovina sta nedeljivo povezani. V prvi vrsti vodenje muzejske trgovine obsega prodajo prodajnih artiklov (replik muzejskih predmetov), vodenje blagajne, vzdrževanje zalog in skrb za nakup novih prodajnih artiklov. Drugo delo, ki je vezano tako na muzejsko trgovino kot tudi na sprejemnico, je popisovanje prejetega neknjižničnega gradiva, vodenje mesečne in letne statistike ter vodenje baze osnovnih in drugih šol ter skupin, ki obiskujejo Slovenski šolski muzej. Delovanje muzejske trgovine je dopolnitev muzejske ponudbe v funkciji izvajanja javne službe. Obiskovalcem omogoča, da z nakupom replik muzejskih predmetov doživetje iz muzeja prenesejo s seboj domov. Poslovanje muzejske trgovine je kakor v letu 2015 potekalo v e-programu Poslovanje, ki ga je za muzej razvilo podjetje DataStudio d.o.o. Pri nakup novih predmetov za muzejsko trgovino sta sodelovala tudi Ksenija Guzev v tajništvu in Marko Ljubič v finančni službi muzeja. Med odsotnostjo Natalije Žižić in v obdobju večjih potreb za nemoteno delovanje muzejske trgovine so delo v njej, posebej na blagajni, opravljali tudi: Mateja Pušnik, Maja Hakl Saje, Matej Hrastar in Ksenija Guzev.

Nabava replik muzejskih predmetov in drugih prodajnih artiklov ter sredstev prodaje, tako npr.: vrečk in vstopnic, je potekala z naslednjimi dobavitelji: Rayher, d. o. o., Noj, d. o. o., Eurotrade, d. o. o., TCR Inpro, d. o. o., Medium, d. o. o., Papirol, d. o. o., JBB, d. o. o., nakup rolerjev, črnila in nalivnih peres pa z Vivapen, d. o. o. Za prodajo v muzejski trgovini so bili od dobaviteljev v letu 2016 nabavljeni naslednji prodajni artikli:

- notesnik s sovico – Mediatis, d. o. o., 600 kosov (2x),
- roler – Vivapen, d. o. o., / 100 kosov,
- držalo za peresnik – Noj, d. o. o., 1180 kosov,
- črnilo v steklenički – Vivapen, d. o. o., 300 kosov,
- črnilo v kanistru 1l – Vivapen, d. o. o., 10 kosov,
- leseno pero z barvnim pokrovčkom – Noj, d. o. o., 125 kosov,
- barvni roler – Vivapen, d. o. o., 100 kosov,
- šolska tablica skrilj – Rayher, d. o. o., 504 kosi,
- kaligrafsko pero – Rayher, d. o. o., 1102 kosa (2x),

- nosilna vrečka z novim designom – Rosa, d. o. o., 3000 kosov,
- plakat Abeceda – Raora, d. o. o., 10 kosov,
- kreda – MK, d. d., 2 škatli.

Poleg predhodno že uveljavljenih prodajnih artiklov je muzejska trgovina v Slovenskem šolskem muzeju v letu 2016 predvsem po prizadevanju in z zavzetostjo višjega kustosa Marka Ljubiča nabavila in v prodajo svojim obiskovalcem prvič ponudila tudi štiri nove prodajne artikle:

- roler Transparent NPS Space – Vivapen, d. o. o., 100 kosov,
- obesek Sovica in knjižna kazalka Sovica – Urška Sotler, 13 + 13 kosov,
- nalivno pero natur z gravuro – Noj, d. o. o., 23 kosov,
- kemični svinčnik PP3 z gravuro – Pisala, d. o. o., 500 kosov.

Poleg replik muzejskih predmetov in spominkov so bile za prodajo v muzejsko trgovino prevzete tudi naslednje muzejske publikacije: katalog Dostopno in plemenito: razstava ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole v Ljubljani: 500 izvodov; katalog Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja: 222 izvodov; muzejski Koledar 2017: 1620 izvodov; Šolska kronika 25/2016 št. 1–2: 650 izvodov in Šolska kronika 25/2016 št. 3: 650 izvodov.

Nosilna manjša vrečka je bila nabavljena v novem designu, ki ga je z motivom ilustracije Marjance Jemec Božič – belo-rdeča kombinacija pripravila Ksenija Guzej, prof. likovne umetnosti. Poleg kataloga Muzeja noveše zgodovine Pot domov – razstavni projekt slovenskih muzejev ob stoletnici začetka bojev ob reki Soči (1915–2015) in ob 70-letnici konca druge svetovne vojne (1945–2015) sta bili v konsignacijski prodaji še publikaciji Berto zajec langobardski Svetlane Makarovič in Hermann Hesse – Dvignite se! v projektu SPK. Ob koncu leta 2016 je muzejska trgovina postala bogatejša tudi za didaktično igro Spomin – zdravilna zelišča, ki je prva iz niza didaktičnih iger v Slovenskem šolskem muzeju. Igro s kartami sta pripravili avtorica razstave o šolskem vrtu Mateja Ribarič in akademska slikarka Simona Čudovan, oblikovalka razstave in avtorica ilustracij. Vsebinsko se igra navezuje na razstavo. Na kartah, ki jih igralec razvršča v pare, so ilustracije posameznih zelišč ali pa njihov kratek opis. Igralci z igro spoznavajo zdravilna zelišča, njihove zdravilne lastnosti in uporabo. Didaktične karte se uporabljajo tudi na delavnici Zelišča na šolskem vrtu.

Delo v muzejski trgovini in na sprejemnici sodi med bolj kreativna delovna mesta v muzeju, kljub temu pa muzeju za to delovno mesto zaradi številnih nepremostljivih ovir pri novih zaposlitvah še ni uspelo zagotoviti rednega delovnega razmerja. Zunanja sodelavka Natalija Žižić je svoje delo – tako kot nekateri starejši zunanji sodelavci v pedagoški dejavnosti (Maja Hakl Saje, Mateja Pušnik, Matej Hrastar) – tudi v letu 2016 izvajala le na podlagi posebne pogodbe o delu. Poleg že navedenih del pri organizaciji pedagoške dejavnosti, pri delovanju muzejske trgovine, izvajanju učnih ur Lepopisa in Računstva je, glede na potrebe, opravljala tudi vodstva obiskovalcev po muzeju in vsa druga dela za nemoten potek pedagoških dejavnosti med šolskim letom, med šolskimi počitnicami in ob posebnih prireditvah. Popisala je tudi podarjene predmete in gradiva šolske dediščine, ki so jih obiskovalci prinesli v muzej. Zbirala je gradivo o vtisih obiskovalcev za evalvacijo muzejskega programa. Med njeno odsotnostjo ali zunaj predvidenega delovnega časa so vsa navedena dela opravljali tudi drugi zunanji sodelavci, ki so jo v muzejski trgovini/sprejemnici občasno nadomeščali. V izjemnih primerih, zlasti med dopusti, počitnicami, v popoldanskih urah in posebej med porodniško odsotnostjo, je tekoča dela v stalni pripravljenosti opravila tudi Ksenija Guzej v muzejskem tajništvu, za nemoteno delovanje e-programa Poslovanje pa je na delovnem mestu kustos/svetovalec skrbel Marko Ljubič. Tako Marko Ljubič pri finančnem poslovanju kakor tudi Ksenija Guzej pri oglaševanju sta pokazala veliko dovzetnost za nove digitalne tehnologije, ki nedvomno pripomore-

jo tudi k boljšemu poslovanju muzejske trgovine. Ksenija Guzej se je tako med drugim udeležila tudi predavanja dr. Kaje Antlejš o novih trendih uporabe digitalnih tehnologij pri interpretaciji dediščine v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje 7. marca 2016; mednarodne delavnice Leontine Meijer van Mensch in Petra van Menscha o novih težnjah v muzeologiji v Slovenskem etnografskem muzeju 15. aprila 2016; predstavitev mobilne platforme Nexto o kulturnem doživetju prihodnosti v Narodni galeriji 16. maja 2016 kakor tudi okrogle mize Sekcije za izobraževanje in komuniciranje SMS v Muzeju novejših zgodovine Slovenije 17. oktobra 2016.

Muzejska trgovina je obiskovalcem v prvi vrsti ponujala v nakup replike muzejskih predmetov. V prodajni ponudbi je bilo največ šolskih pripomočkov. Drugi prodajni artikli smiselno dopolnjujejo ponudbo šolske dediščine. Spodbuda za nabavo posameznih artiklov so bile posamezne razstave. V muzejski trgovini so na voljo tudi muzejske publikacije, med katerimi je več izvodov Šolske kronike v prosti prodaji, razstavnih katalogov in drugih publikacij ter tiskov s področja zgodovine šolstva in vzgoje. Konec leta je bila v prodajo uvrščena didaktična igra Spomin: zdravilna zelišča, druge didaktične igre, ki so tudi v izdelavi, pa zaradi omejenih finančnih sredstev še čakajo na izid.

Tabela: Prosta prodaja replik muzejskih predmetov in tiskov

REPLIKE MUZEJSKIH PREDMETOV	2016	2015	Indeks
Šolska tablica – majhna	229	234	97,9
Pero – kovinsko z lesenim držalom	266	431	61,7
Ring-Pen	25	50	50,0
Roler pisalo	69	22	313,6
Vrtavka	21	21	100,0
Svinčnik	11	7	157,1
Svinčnik z radirko	30	30	100,0
Lesena peresnica	4	12	33,3
Magnet Abeceda	79	117	67,5
Magnet Spomin pridnosti	9	14	64,3
Magnet Slovenski šolski muzej	33	49	67,3
Leseno nalivno pero	12	50	24,0
Notesnik Sovica	359	65	552,3
Notesnik SŠM	55	10	550,0
Radirka	9	25	36,0
Šilček	0	15	0
Črnilo	190	262	72,5
Barvice (v svinčniku, v peresnici)	2	47	4,3
Voščenske	13	16	81,3
Obesek za ključce	14	18	77,8
Ovratni trak	5	5	100,0
Zvezek A5 črtni	143	155	92,3
Mali pisalni komplet	4	12	33,3
Veliki pisalni komplet	13	12	108,3
Lepopisni komplet (Lepopisne vaje, držalo s peresom, črnilo)	23	20	115,0

KOLENDARJI SLOVENSKEGA ŠOLSKEGA MUZEJA

	2016	2015	Indeks
Koledar 2017	308	/	/
Koledar 2016	1	618	0,2

KATALOGI RAZSTAV

Šolstvo na Slovenskem I. (1988)	3	1	300,0
Šolstvo na Slovenskem II. (1999) – razprodano	/	/	/
Šolstvo na Slovenskem III. (2002)	2	1	200,0
Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja (Vovko, Ciperle, 1988)	34	24	141,7
Pišem, torej sem! (Ljubič, 2013)	/	2	/
Slikanica, moja prva knjiga (Arko, Koželj, 2013)	3	2	150,0
Hiše učenosti na Slovenskem na starih razglednicah (Ribarič, 2006)	1	1	100,0
Zgodbe šolskih zvezkov (Šuštar, 2011)	/	2	/
Šola iz zemlje – učenje visokih Andov (Ribarič, 2012)	2	1	200,0
Učilnica v naravi (Ribarič, 2014)	22	7	314,3
Lingua latina (Slokan Pirkmajer, Arko 2015)	16	2	800,0

ŠOLSKA KRONIKA – REVIJA ZA ZGODOVINO ŠOLSTVA IN VZGOJE

ŠK 2012/1–2	2	/	/
ŠK 2013/1–2	1	/	/
ŠK 2013/3	1	/	/
ŠK 2014/1–2	0	2	/
ŠK 2014/3	0	1	/
ŠK 2015/ 1–2	/	/	/
Šk 2015/3	8	/	/
ŠK 2016/1–2	4	/	/
ŠK 2016/3	/	/	/

DRUGE KNJIGE, PUBLIKACIJE MUZEJA

Lepopisne vaje (Žižić, 2010)	29	37	78,4
Obleka v šoli (Balkovec Debevec, 2014)	9	31	29,0
Zgodovina šolstva na Slovenskem (Okoliš, 2009)	5	4	125,0
Z vrlino in delom (Magajne ... et al, 2014)	/	4	/
The History of Education in Slovenia (Okoliš, 2008)	2	2	100,0
Plakat Abeceda	0	5	/

NOVI ARTIKLI, PUBLIKACIJE MUZEJA

Nalivno pero Vivapen	34	/	/
Kemični svinčnik	7	/	/
Roler Transparent pisalo	/	/	/
Katalog Dostopno in plemenito (Gruden, Okoliš 2016)	227	/	/
Katalog Šolske stavbe na Slovenskem v objemu stoletja (Velkovrh, Koželj, 2016)	7	/	/

Najbolj priljubljen prodajni artikel med replikami muzejskih predmetov v letu 2016 je notesnik Sovica s 359 prodanimi primerki. Zelo visoko prodajo imajo v zaporedju po številu prodanih primerkov še kovinsko pero z lesenim držalom – 266, mala šolska tablica – 229, črnilo – 190 in črtni zvezek A5. V primerjavi z letom 2015 je imel notesnik Sovica tudi največjo rast, zelo visoko pa tudi notesnik SŠM. Opazno je povečanje prodaje pisala roler. Najbolje prodajani artikli in artikli z najbolj opaznim povečanjem prodaje, glede na prejšnje leto, so tudi cenovno dokaj dostopni za populacijo obiskovalcev muzeja. Zelo opazno je po drugi strani zmanjšanje prodaje barvic, ki so bile še leta 2015 med boljše prodajane artikli. Muzejski koledar 2017 se je v prosti prodaji prodajal slabše kot leta 2015. Med katalogi razstav iz prejšnjih let je bil najbolj prodajana publikacija Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja (Vovko, Ciperle, 1988), ki spada med študijsko gradivo za študente pedagogike. Med katalogi razstav iz prejšnjih let sta se dobro prodajala še katalog Učilnica v naravi in katalog Lingua latina. Med drugimi publikacijami muzeja imajo že vrsto let precej visoko in stabilno prodajo Lepopisne vaje, drugim, sprva tudi zelo uspešnim publikacijam pa prodaja z leti tudi precej upade. Med novimi prodajnimi artikli, ki so bili v muzejsko trgovino uvrščeni v letu 2016, pa izrazito prevladuje prodaja kataloga razstave Dostopno in plemenito, za katerega so izjemen interes in zanimanje ob 200-letnici ustanovitve prve javne glasbene šole pokazale predvsem glasbene šole. Katalog razstave Dostopno in plemenito je tudi najbolj prodajana publikacija muzeja v letu 2016. Največ zanimanja za nakup Šolske kronike v prosti prodaji sta med bralci izvalili obe zadnji tematski številki: za leto 2015, št. 3 (Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri) in za leto 2016, št. 1–2 (Lingua latina – o poku latinščine v javni osnovni šoli). Naročnina na revijo Šolska kronika vsako leto nezadržno pada. Med letom 2016 je bilo 149 naročnikov; medtem so se od revije odjavili štirje, pridobili pa smo enega. Izmenjava muzejskih publikacij, predvsem revije Šolska kronika, z muzeji in arhivi tako v Republiki Sloveniji kot tudi z izbranimi institucijami v tujini je potekala nemoteno. Utečena je bila tudi medknjižnična izmenjava, ki jo je vodila bibliotekarka Polona Koželj. V NUK so bili oddani vsi obvezni izvodi in za vse prevzeme so bila izdana potrebna potrdila. Ksenija Guzej je v letu 2016 ustvarila novo bazo naročnikov Šolske kronike. Na novo je bilo organizirano razpošiljanje revije naročnikom in članom uredniškega odbora. V elektronski obliki je Šolska kronika z enoletnim zamikom prosto dostopna v Dlib – Digitalni knjižnici Slovenije v NUK-u. V letu 2016 je bil tako sprejet dogovor o vključitvi Šolske kronike 24/2015 št. 1–2 in št. 3. Za vključitev revije v Dlib so potrebna dovoljenja avtorjev prispevkov, kar je zamudno predvsem za objavo starejših letnikov. Naslove avtorjev prispevkov je tudi zanje pripravila Neža Trdin. Za tisk revije Šolska kronika je bil izbran najcenejši ponudnik. Že tretjič zapored je revijo tiskal nov tiskar. Za razpošiljanje revije po pošti je bilo nabavljenih več sto kosov Roto ovoja, pri ekspeditu pri Pošti Slovenije pa je pomagal zunanji sodelavec Marijan Javoršek.

V koordinaciji z Zvezo zgodovinskih društev Slovenije, ki je soizdajatelj revije, sta Ksenija Guzej in Marko Ljubič poskrbela za končno poročilo za Agencijo RS za raziskovalno dejavnost, še prej pa za isto agencijo izpolnila in posredovala potrebno razpisno dokumentacijo za sofinanciranje revije v letu 2017 in 2018.

Mednarodno sodelovanje

Z zaposlenimi v Hrvaškem šolskem muzeju v Zagrebu, ki je najbližji primerljiv muzej, so bili ob 115-letnici njegove ustanovitve izmenjani tradicionalno zelo dobri strokovni in osebni stiki. Za zvezo z muzejem v Zagrebu, s katerim se o muzejskih dogodkih tudi medsebojno tekoče obveščamo, je v muzejskem tajništvu skrbela Ksenija Guzej. Pose-

bej po tehnični strani je organizirala dva obiska v Zagrebu. Najprej so se odprta razstave Betruchovo slikovno carstvo – Otkrij tajne dječje enciklopedije v Hrvaškem šolskem muzeju 7. marca 2016 v sklopu mednarodnega sodelovanja udeležili: Marjetka Balkovec Debevec, Marko Ljubič, Marijan Javoršek in Ksenija Guzej, v jeseni, na slovesni prireditvi ob 115-letnici ustanovitve in predstavitvi novega logotipa 21. oktobra 2016 pa sta se prejšnjim pridružila še Mateja Ribarič in v. d. direktorja Stane Okoliš. Z obiskom v Zagrebu je bila izražena tudi zahvala predstavnikom Hrvaškega šolskega muzeja, ki so na prireditvi ob praznovanju 115-letnice ustanovitve Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani 23. septembra 2013 nesebično podprli prizadevanje zaposlenih v Slovenskem šolskem muzeju in vseh drugih podpornikov za ohranitev njegove samostojnosti. Kustos in strokovni sodelavec Marko Ljubič je aktivno vodil korespondenco za morebitno sodelovanje na razpisu Erasmus+ v projektu Voices School Life Intercultural Stories, ki ga je predlagal Pedagoški muzej iz Aten v Grčiji. Za prijavi na razpis pri Skupnosti muzejev Slovenije in pri ICOM Slovenija za sofinanciranje mednarodnega sodelovanja, na katerih je kandidiral dr. Branko Šuštar za udeležbo na ISCHE 38 – International Standing Conference of History of Education v Chicagu in za udeležbo na 24. generalni konferenci ICOM v Milanu pa je poskrbela tudi Ksenija Guzej. S pridobljenimi sredstvi z razpisa za sofinanciranje mednarodnega sodelovanja pri ICOM Slovenija, z muzejskimi lastnimi sredstvi in s sredstvi muzeja iz projekta Odprti muzej ter z lastnim prispevkom se je kustos dr. Branko Šuštar od 3. do 9. julija 2016 udeležil 24. generalne konference ICOM v Milanu, s sredstvi z razpisa pri Skupnosti muzejev Slovenije in z drugim prej že omenjenim sofinanciranjem pa konec avgusta konference ISHE 38 v Chicagu. Na konferenci v Milanu o muzejih in kulturni dediščini je predstavil prispevek o šolskih/pedagoških muzejih. Povzetek njegovega prispevka je objavljen v publikaciji ICOM UMAC 2016. Na konferenci Education and the body v Chicagu je nastopil s tremi prispevki: s prispevkom o učbenikih in mestnem šolskem svetu v osrednjem delu konference in s prispevkom o šolstvu beguncev in migrantov v predkonferenci. Izvlečki njegovih prispevkov so bili objavljeni: The Impact of Textbooks for Midwives in Slovene Language from 1782 to 1911 (Ljubljana, Graz, Trieste) on the Development of Women's Vocational Health Care Training in the South of the Habsburg Monarchy. V: Education and the body : abstract book, (ISCHE, ISSN 2313-1845, 38). Chicago: ISCHE, 2016, str. 21–22. <http://www.ische.org/wp-content/uploads/2016/09/ISCHE-38-Abstract-Book.pdf>. [COBISS.SI-ID 513729900]; The Ljubljana Municipal School Council as an Administrative Body at the End of the 19th and Beginning of the 20th Century - Lively Pedagogical Debate. V: Education and the body : abstract book, (ISCHE, ISSN 2313-1845, 38). Chicago: ISCHE, 2016, str. 161–162. <http://www.ische.org/wp-content/uploads/2016/09/ISCHE-38-Abstract-Book.pdf>. [COBISS.SI-ID 513730156] in Similarities and differences in three European experiences with wars, refugees and their schooling in the 20th century : the case of Slovenia. V: MYERS, Kevin (ur.), YDESEN, Christian (ur.), RAMSEY, Paul Joe (ur.). Migrants, migration and education. Chicago: ISCHE, 2016, str. 11–12. [COBISS.SI-ID 513732204] Z mednarodno udeležbo je pod naslovom Zgodovina izobraževanja/History of Education, od 28. do 30. septembra 2016, na Ravnah na Koroškem, potekalo tudi 38. zborovanje Zveze zgodovinskih društev Slovenije. Na zborovanju so sodelovali šolski muzeji iz Bratislave, Beograda in Kijeva. Nadaljevanje sodelovanja šolskih muzejev iz slovanskih držav je bila postavitev mednarodne potujoče razstave Poti izobraževanja v slovanskem svetu/Paths of education in the Slavic world v razstavnici Slovenskega šolskega muzeja 22. decembra 2016 v sodelovanju z Zvezo zgodovinskih društev Slovenije in s Forumom slovanskih kultur. V letu 2016 je muzej, posebej med poletnimi počitnicami, obiskalo več tujcev kot prejšnja leta. Med njimi je bilo največ učiteljev in obiskovalcev, ki se na področje šolske preteklosti bolj spoznajo in jih to nasploh bolj zanima kot navadne obiskovalce. Muzej je obiskalo tudi več skupin

tujih šolarjev – srednješolcev, ki so bili v Sloveniji na študijski izmenjavi. V Slovenskem šolskem muzeju smo za take obiskovalce že v preteklosti pripravili učno uro za tujce, ki sta jo v letu 2016 izvajala animatorja Matej Prevc in Maja Hakl Saje v angleškem in v nemškem jeziku, udeleženci pa so se na učni uri med drugim naučili uporabiti nekaj slovenskih besed in stavkov. Za skupine šolarjev iz tujine je primerna tudi Učna ura v antični Emoni, ki je nastala v sklopu praznovanja 2000-letnice ustanovitve antične predhodnice današnje Ljubljane. Z izdajanjem strokovno-znanstvene revije Šolska kronika in z njeno izmenjavo z institucijami v tujini muzej vzdržuje mednarodne stike na področju znanstvene in strokovne literature zgodovine šolstva in pedagogike. Zadnji letnik muzejske revije je bil poslan v tujino 24 sorodnim ustanovam in naročniku iz Nemčije, ki je fizična oseba. V pdf-formatu sta bila oba zvezka Šolske kronike 2016, tako kot v več zadnjih letih, posredovana na FTP naslov EBSCO mednarodne baze revij, kjer je Šolska kronika indeksirana. Izmenjava strokovno-znanstvene literature, poleg revije Šolska kronika tudi muzejskih katalogov in zloženek, je potekala ob robu mednarodnih konferenc. Muzej je tudi tako pridobil potrebno strokovno literaturo in posamezne publikacije s področja svojega delovanja.

Finančno poslovanje

Celotni prihodki muzeja za leto 2016 znašajo 531.971 EUR in so za 1,79 % nižji kot leta 2015. Iz proračuna je muzej prejel 446.005 EUR sredstev, kar predstavlja 83,84 % sredstev vseh prihodkov leta 2016. Lastni prihodki v znesku 85.966 EUR, pri katerih so upoštevana tudi sredstva ZZDS (0,86 % vseh prihodkov) in donaciji ICOM in SMS, predstavljajo 16,16 % vseh prihodkov muzeja v letu 2016. V okviru mednarodne dejavnosti je muzej prejel donacije v skupni višini 850 EUR (0,16 %). Odhodki za leto 2016 znašajo 531.672 EUR in so za 1,78 % nižji od odhodkov iz leta 2015. Za bruto osebne dohodke in nadomestila je bilo namenjenih 269.947 EUR (50,77 %), za stroške redne dejavnosti skupaj z redno pedagoško dejavnostjo 188.047 EUR (35,37 %), od tega za redno dejavnost 151.851 EUR (28,56 %) in za redno pedagoško dejavnost 36.197 EUR (6,81 %); za projekte 73.677 EUR (13,86 %), od tega za razstave oz. razstavno dejavnost 29.444 EUR (5,54 %) in za muzejsko trgovino 7.929 EUR (1,49 %). Stroški dela v letu 2016 predstavljajo več kot 50 % vseh stroškov. Za investicije v osnovna sredstva je bilo namenjenih 16.138 EUR. Od tega je 16.095 EUR prispevalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, preostalih 43 EUR pa je iz sredstev presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let. Razlika med prihodki in odhodki izkazuje pozitiven poslovni izid, to je presežek prihodkov nad odhodki v višini 299 EUR, ki se zmanjša za davek od odhodka pravnih oseb v znesku 207 EUR. Končni poslovni izid je 92 EUR.

*mag. Stanko Okoliš,
v. d. direktorja*